

Hallituksen esitys Eduskunnalle Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan saatettavaksi voimaan Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996 Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyyn yleissopimukseen tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla (*Brysselin yleissopimus*) sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan tehdyn sopimuksen (*liittymissopimus*) määräykset.

Brysselin yleissopimuksen tarkoituksena on helpottaa tuomioiden vastavuoroista tunnistamista ja täytäntöönpanoa Euroopan yhteisöihin kuuluvissa valtioissa. Yleissopimuksessa on määräyksiä siitä, missä valtiossa tai tuomioistuimessa kansainvälisluontoinen yksityisoikeudellinen riita-asia voidaan ottaa tutkittavaksi. Lisäksi siinä on määräykset sopimusvaltiossa riita-asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja niiden täytäntöönpanokelpoisuudesta toisessa sopimusvaltiossa. Luxemburgissa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdystä yleissopimukseen liitetyssä pöytäkirjassa on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle annettu valta tulkita yleissopimusta ylimpänä tuomioistuimena.

Yleissopimuksen määräykset vastaavat, lukuunottamatta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tulkintavaltaa koskevia määräyksiä, pääosiltaan Luganossa 16 päivänä syys-

kuuta 1988 Euroopan yhteisöihin ja Euroopan vapaakauppaliittoon kuuluvien valtioiden välillä tehdyn yleissopimuksen määräyksiä. Suomi on ratifioinut Luganon yleissopimuksen ja se on täällä tullut voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993.

Liittyessään Euroopan unioniin Suomi on muun muassa sitoutunut liittymään edellä mainittuun Brysselin yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan. Liittymissopimus tulee kansainvälisesti voimaan kolmannen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun kaksi sopimuksen allekirjoittanutta valtiota, joista yhden tulee olla Itävalta, Suomi tai Ruotsi, on tallettanut ratifioimiskirjansa. Tämän jälkeen liittymissopimuksen oikeusvaikutukset alkavat jokaisen allekirjoittajavaltion osalta kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun asianomainen valtio on tallettanut ratifioimiskirjansa.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus Itävallan, Ruotsin ja Suomen liittymistä Brysselin yleissopimukseen ja siihen liittyviin pöytäkirjoihin koskevan sopimuksen määräysten hyväksymisestä siltä osin kuin ne kuuluvat lainsäädännön alaan sekä lakiehdotus merilain muuttamisesta. Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila	4
1.1. Lainsäädäntö	4
1.2. Kansainväliset sopimukset	4
1.3. Brysselin yleissopimus	5
Brysselin yleissopimuksen synty ja sen eri vaiheet	5
Brysselin yleissopimuksen määräykset	6
Brysselin yleissopimuksen alueellinen soveltamisala	8
Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimus ja sen voimaantulo	9
2. Brysselin yleissopimuksen ja Suomessa voimassa olevan oikeuden keskeiset erot	9
2.1. Erot Brysselin ja Luganon yleissopimusten määräyksissä	9
2.2. Tuomiovallan rajoitukset ja Brysselin yleissopimuksen yhtenäinen soveltaminen	10
Yleistä	10
Luganon yleissopimus	10
Brysselin yleissopimus	10
2.3. Brysselin yleissopimuksen suhde Luganon yleissopimukseen	11
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	11
4. Esityksen vaikutukset	11
5. Asian valmistelu	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	12
1. Brysselin yleissopimus siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen	12
1.1. Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimus	12
1.2. Sisällöllisesti Luganon yleissopimuksen määräyksistä poikkeavat Brysselin	
yleissopimuksen määräykset	14
2 jakso. Erityisiä määräyksiä tuomioistuimen toimivallasta	14
5 jakso. Yksinmainen toimivalta	14
6 jakso. Tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus	14
1.3. Vuoden 1971 pöytäkirja myöhempine muutoksineen	15
2. Lakiehdotusten perustelut	16
2.1. Laki Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä	
tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen	
sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan	
tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä	16
2.2. Merilaki	16
3. Voimaantulo	17
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	17
5. Säättämisjärjestys	17

LAKIEHDOTUKSET

1. Laki Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 19
2. Laki merilain muuttamisesta 20

LIITE

Rinnakkaistekstit	21
Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimus	22
Brysselin yleissopimus siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen	27
Vuoden 1971 pöytäkirja myöhempien muutoksineen	48

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Suomen lainsäädäntö ei sisällä yleistä säännöstä tuomioistuimen toimivallan määräytymisestä kansainvälisluontoisessa riita-asiassa (*kansainvälinen toimivalta*). Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun säännösten mukaan määräytyy se, minkä paikkakunnan tuomioistuimessa asia on tutkittava, jos asian käsittely kuuluu Suomen tuomioistuimien toimivaltaan. Näistä oikeuspaikkaa koskevista säännöksistä voidaan tosin eräissä tapauksissa saada johtoa siihen, voidaanko kansainvälisen liittymän omaava asia käsitellä Suomessa.

Lainsäädännössä ei myöskään ole yleisiä säännöksiä yksityisoikeudellista vaatimusta koskevan ulkomaisen tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Tämä johtuu siitä, ettei Suomessa, niin kuin ei myöskään muissa Pohjoismaissa, pääsäännön mukaan tunnusteta tai panna täytäntöön yksityisoikeudellisissa asioissa annettuja ulkomaisia tuomioita.

1.2. Kansainväliset sopimukset

Suomen ja muiden Euroopan vapaakaupalliiton (*EFTA*) jäsenmaiden sekä silloisen Euroopan yhteisöjen (*EY*), nykyisen Euroopan unionin (*EU*), jäsenmaiden välillä Luganossa 16 päivänä syyskuuta 1988 tehty yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla (SopS 44/1993, jäljempänä *Luganon yleissopimus*) on voimaantulonsa myötä merkittävästi muuttanut yllä kuvattua tilannetta suhteessa sopimusvaltioihin ja niissä annettuihin tuomioihin. Luganon yleissopimus pohjautuu EY:n jäsenvaltioiden välillä Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyyn samannimiseen yleissopimukseen (*Brysselin yleissopimus*). Brysselin yleissopimusta on muutettu, kun EY:n jäseniksi myöhemmin tulleet valtiot ovat tulleet sen osapuoliksi. Luganon yleissopimuksen pohjana on Brysselin yleissopimus siinä muodossaan kuin se on muutettuna 1982 Kreikan liittymissopimuksella. Koska Luganon yleissopimuksen poikkeavien määräyksien sisältöä vastaavia muutoksia tehtiin Brysselin yleissopimukseen Espanjan ja Portugalin

liittymissopimuksella 1989, on Brysselin yleissopimus kyseisellä liittymissopimuksella muutettuna asiasisällöltään lähimpänä Luganon yleissopimusta. Yleissopimusten määräykset ovat tämän johdosta lähes yhdenmukaiset.

Luganon yleissopimuksen ja siihen liittyvien pöytäkirjojen eräät määräykset on hyväksytty 16 päivänä huhtikuuta 1993 annetulla lailla (612/1993) ja saatettu voimaan saman vuoden 1 päivänä heinäkuuta 28 kesäkuuta 1993 annetulla asetuksella (613/1993). Kaikki Luganon yleissopimuksen allekirjoittaneet valtiot ovat sen ratifioineet ja yleissopimus on nyt voimassa suhteessa Alankomaihin, Belgiaan, Espanjaan, Irlantiin, Islantiin, Iso-Britanniaan, Italiaan, Itävaltaan, Kreikkaan, Luxemburgiin, Norjaan, Portugaliin, Ranskaan, Ruotsiin, Saksaan, Sveitsiin ja Tanskaan.

Lainsäädäntöömme sisältyy ennestäänkin säännöksiä tuomioistuimen kansainvälisestä toimivallasta ja ulkomaisten tuomioiden vaikutuksista eräissä tapauksissa. Useimmiten kyseiset säännökset perustuvat kansainvälisiin sopimuksiin. Esimerkiksi Pohjoismaiden välillä on Islantia lukuunottamatta voimassa 11 päivänä lokakuuta 1977 tehty yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarkoittavaan puitesopimukseen (SopS 56/1977) perustuva ns. yhdenmukainen kansallinen lainsäädäntö.

Pohjoismainen sopimus on Suomessa saatettu voimaan 28 päivänä lokakuuta 1997 Pohjoismaiden kesken tehdyn yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarkoittavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimuksen soveltamisesta annetulla lailla (881/1977). Sopimuksen edellyttämä yhdenmukainen lainsäädäntö on saatettu voimaan yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 21 päivänä heinäkuuta 1977 annetulla lailla (588/1977) ja yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain voimaantulon jälkeen Norjan, Ruotsin ja Tanskan osalta annetulla asetuksella (937/1977) sekä yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden täytäntöönpanosta annetulla asetuksella

(938/1977).

Luganon yleissopimuksen määräykset ovat voimaan tullessaan korvanneet yllä mainitun sopimuksen, Islannin ja muiden Pohjoismaiden välisissä suhteissa voimassa olevan 16 päivänä maaliskuuta 1932 Kööpenhaminassa allekirjoitetun sopimuksen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta (SopS 9/33) sekä 17 päivänä marraskuuta 1986 Wienissä allekirjoitetun Suomen ja Itävallan välisen sopimuksen yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta (SopS 17/88), siltä osin kuin niihin sisältyy Luganon yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvia määräyksiä.

Luganon yleissopimusta edeltävän oikeustilan sekä Suomessa voimassa olevista tuomioistuimen toimivaltaa ja ulkomaisten tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien tai sivuavien kansainvälisten sopimusten suhteen viitataan tässä yhteydessä hallituksen esitykseen tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan yleissopimuksen ja siihen liittyvien pöytäkirjojen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE n:o 177 vp. 1992) s. 3-4, jossa kyseisiä asioita on kuvattu yksityiskohtaisemmin.

1.3. Brysselin yleissopimus

Brysselin yleissopimuksen synty ja sen eri vaiheet

Roomassa 25 päivänä maaliskuuta 1957 allekirjoitetun Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen eli niin sanotun Rooman sopimuksen 220 artiklan mukaan jäsenvaltioiden tulee tarpeen vaatiessa ryhtyä keskinäisiin neuvotteluihin turvataksaan kansalaistensa eduksi muun ohella niiden muodollisuuksien vähentämisen, jotka koskevat tuomioistuinten tuomioiden samoin kuin välitustuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Euroopan yhteisöön, eli nykyiseen Euroopan unioniin, alunperin kuuluneet kuusi valtiota eli Alankomaat, Belgia, Italia, Luxemburg, Ranska ja Saksan liittotasavalta ovat 1960-luvulla käytyjen neuvottelujen tuloksena tehneet Brysselin yleissopimuksen.

Brysselin yleissopimuksen tarkoituksena on osaltaan poistaa esteet taloudellisen yhdentymisen tieltä, joka edellyttää tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääoman vapaan

liikkuvuuden lisäksi myös tuomioiden täytäntöönpanon helpottamista. Tämän vuoksi Brysselin yleissopimukseen voivat liittyä ainoastaan Euroopan yhteisöjen jäsenvaltiot.

Brysselin yleissopimusta, siihen liitettyä pöytäkirjaa ja Luxemburgissa 3 päivänä kesäkuuta 1971 allekirjoitettua yleissopimuksen yhdenmukaista tulkintaa koskevaa pöytäkirjaa (jäljempänä vuoden 1971 pöytäkirja), on muutettu, kun Euroopan yhteisöjen jäseniksi myöhemmin tulleet valtiot ovat tulleet yleissopimuksen osapuoliksi. Uudet Euroopan yhteisöjen jäsenvaltiot ovat tulleet yleissopimuksen osapuoliksi erillisten liittymissopimusten kautta, jotka kaikki jäsenvaltiot ovat erikseen ratifioineet. Ensimmäinen liittymissopimus on allekirjoitettu 9 päivänä lokakuuta 1978 Luxemburgissa Irlannin, Tanskan ja Yhdistyneen Kuningaskunnan ja muiden jäsenvaltioiden välillä (jäljempänä vuoden 1978 liittymissopimus). Sen jälkeen on erillinen liittymissopimus allekirjoitettu 25 päivänä lokakuuta 1982 Luxemburgissa Kreikan ja muiden jäsenvaltioiden välillä (jäljempänä vuoden 1982 liittymissopimus) sekä 26 päivänä toukokuuta 1989 San Sebastianissa Espanjan ja Portugalin ja muiden jäsenvaltioiden välillä (jäljempänä vuoden 1989 liittymissopimus). Vuoden 1978 ja vuoden 1989 liittymissopimuksilla on myös tehty muutoksia etenkin yleissopimuksen toimivaltaa koskeviin määräyksiin ja vuoden 1971 pöytäkirjaan. Vuoden 1982 liittymissopimuksella tehtiin sen sijaan vain teknisiä muutoksia yleissopimukseen ja vuoden 1971 pöytäkirjaan.

Brysselin yleissopimus alkuperäisessä muodossaan on tullut voimaan ensimmäisten kuuden EY-valtion välillä 1 päivänä helmikuuta 1973. Vuoden 1971 pöytäkirja on tullut voimaan näiden valtioiden välillä 1 päivänä syyskuuta 1975. Vuoden 1978 liittymissopimus on tullut voimaan alkuperäisten kuuden jäsenvaltion ja Tanskan välillä 1 päivänä marraskuuta 1986, näiden valtioiden ja Yhdistyneen Kuningaskunnan välillä 1 päivänä tammikuuta 1987 ja edellä tarkoitettujen valtioiden ja Irlannin välillä 1 päivänä kesäkuuta 1988. Vuoden 1982 liittymissopimus on tullut voimaan Kreikan ja muiden edellä tarkoitettujen EY-valtioiden paitsi Yhdistyneen Kuningaskunnan välillä 1 päivänä huhtikuuta 1989. Yhdistyneen Kuningaskunnan osalta tämä liittymissopimus on tullut voimaan 1 päivänä lokakuuta 1989. Vuoden 1989 liittymissopimus on tullut voimaan 1

päivänä helmikuuta 1991 Alankomaiden, Espanjan ja Ranskan välillä. Liittymissopimus on tullut voimaan edellä mainittujen valtioiden ja Yhdistyneen Kuningaskunnan välillä 1 päivänä joulukuuta 1991, näiden valtioiden ja Luxemburgin välillä 1 päivänä helmikuuta 1992 sekä edellä tarkoitettujen valtioiden ja Italian välillä 1 päivänä toukokuuta 1992. Liittymissopimus on tullut voimaan edellä mainittujen valtioiden, Portugalin ja Kreikan välillä 1 päivänä heinäkuuta 1992. Saksan osalta liittymissopimus on tullut voimaan 1 päivänä joulukuuta 1994 ja Tanskan osalta 1 päivänä maaliskuuta 1996. Belgia ratifioi vuoden 1989 liittymissopimuksen viimeisenä valtiona heinäkuussa 1997 ja liittymissopimus on näin ollen tullut Belgian osalta voimaan 1 päivänä lokakuuta 1997.

Euroopan unioni perustettiin sitä koskevalla 1 päivänä marraskuuta 1993 voimaan tullella sopimuksella (niin sanotulla Maastrichtin sopimuksella). Suomi liittyi EU:n jäsenvaltioksi 1 päivänä tammikuuta 1995 (SopS 103/1994). Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehtyyn sopimukseen liittyvän asiakirjan 4 artiklan 2 kohta velvoittaa Suomen muun muassa liittymään Brysselin sopimukseen ja vuoden 1971 pöytäkirjaan, jossa säädetään EY-tuomioistuimen tulkintatoimivallasta. Sama velvoite koskee myös muita uusia jäsenmaita. Sopimus Itävallan, Ruotsin ja Suomen liittymisestä Brysselin yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan (*liittymissopimus*) on allekirjoitettu kaikkien jäsenvaltioiden välillä Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996. Alankomaat ovat ensimmäisenä valtiona ratifioineet liittymissopimuksen heinäkuussa 1997. Liittymissopimuksella on tehty yleissopimukseen lähinnä teknisiä muutoksia ja mukautuksia. Liittymissopimuksesta on tarkoitus laatia selitysmuistio.

Brysselin yleissopimuksen määräykset

Yleistä. Brysselin yleissopimus sisältää, kuten myös Suomessa 1 päivänä heinäkuuta 1993 voimaan tullut Luganon yleissopimus, sekä tuomioistuimen toimivaltaa että tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä.

Brysselin yleissopimukseen sisältyvät yksityiskohtaiset tuomioistuimen toimivaltaa koskevat määräykset sekä siihen sisältyvät

eräät määräykset poissaolevan vastaajan suojaksi ovat samat kuin Luganon yleissopimuksessa. Myös tuomioiden täytäntöönpanoa koskevat määräykset ovat yhtenevät Luganon yleissopimuksen määräysten kanssa.

Yleissopimusta sovelletaan yksityisoikeudellisissa asioissa (1 artikla). Näin ollen julkisoikeudelliset asiat, kuten esimerkiksi veroa, tullia ja julkisoikeudellisia maksuja koskevat asiat jäävät sen soveltamisalan ulkopuolelle. Yleissopimusta ei myöskään sovelleta hallinto-oikeudellisiin asioihin eikä rikosasioihin.

Pääsäännön mukaan yleissopimusta sovelletaan ainoastaan tuomioistuimen antamiin ratkaisuihin. Sillä, minkälainen tuomioistuin käsittelee tai on käsitellyt asian, ei ole merkitystä. Yleissopimusta sovelletaan siten esimerkiksi rikostuomioistuimen, erikoistuomioistuimen tai hallinnollisen tuomioistuimen antamaan tuomioon siltä osin kuin se koskee yksityisoikeudellista asiaa.

Eräät oikeudenalat on nimenomaisesti suljettu yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle (1 artiklan 2 kappale). Näitä ovat eräät henkilö- ja perheoikeudellista asemaa koskevat asiat, puolisoiden varallisuussuhteita koskevat asiat samoin kuin perintöä ja testamenttia koskevat asiat. Yleissopimusta ei myöskään sovelleta konkurssiin, akordiin ja muihin niihin rinnastettaviin menettelyihin eikä myöskään välimiesmenettelyyn. Myös sosiaaliturvaa koskevat asiat on nimenomaisesti jätetty yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Yleissopimuksen tuomioistuimen toimivaltaa koskevia määräyksiä ei sovelleta myöskään sellaisissa asioissa, joilla ei ole mitään liittymää vieraaseen valtion. Niinpä esimerkiksi Suomen tuomioistuin ratkaisee Suomen sisäisen lainsäädännön mukaan kysymyksen siitä, onko se toimivaltainen tutkimaan riita-asian, vaikka asianosaiset ovat sopineet, että asia käsitellään jonkin muun valtion tuomioistuimessa (jäljempänä oikeuspaikkasopimus), jos kummallakin asianosaisella on niin sopimusta tehdessään kuin riita-asian vireilepanon aikaan ollut kotipaikka Suomessa eikä asia muullakaan perusteella liity vieraaseen valtion.

Brysselin yleissopimus korvaa, samalla tavalla kuin Luganon yleissopimus, eräät muut kansainväliset sopimukset, jotka koskevat tuomioistuimen toimivaltaa tai tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa yksityisoikeudellisissa asioissa (55 artikla). Toi-

saalta sellaisiin kansainvälisiin sopimuksiin nähden, jotka sääntelevät tuomioistuimen toimivaltaa tai tuomioiden tunnustamista taikka täytäntöönpanoa erityisillä oikeudenaloilla, Brysselin yleissopimusta sovelletaan ainoastaan täydentävästi (57 artikla). Erityistä oikeudenalaa koskevilla sopimuksilla tarkoitetaan myöskin EY:n toimielinten antamia säädöksiä tai näiden säädösten täytäntöönpanemiseksi annettua yhdenmukaistettua kansallista lainsäädäntöä (57 artiklan 3 kohta). Luganon yleissopimus ei samaisen sopimuksen 54 b artiklan mukaan vaikuta Brysselin sopimuksen soveltamiseen.

Toimivaltaa koskevat määräykset. Tuomioistuimen toimivaltaa koskevassa osastossa määrätään se sopimusvaltio, jonka tuomioistuimet ovat toimivaltaisia käsittelemään yleissopimuksessa tarkoitettut asiat. Eräissä tapauksissa yleissopimuksessa määrätään lisäksi suoraan, minkä paikkakunnan tuomioistuin on toimivaltainen tutkimaan asian.

Toimivaltaa koskevien määräysten tarkoituksena on muun muassa suojata sellaista vastaajaa, jolla on kotipaikka toisessa sopimusvaltiossa. Tämän vuoksi tuomioistuimen toimivallan perusteet on lueteltu yleissopimuksessa tyhjentävästi (3 artiklan 1 kappale). Tuomioistuimet eivät toisin sanoen ole toimivaltaisia muilla kuin yleissopimuksessa mainituilla perusteilla. Lisäksi yleissopimuksessa kielletään nimenomaisesti (3 artiklan 2 kappale) soveltamasta sellaisia, esimerkiksi valtion sisäiseen lainsäädäntöön sisältyviä toimivaltasäännöksiä, joiden mukaan toimivalta kuuluu tämän valtion tuomioistuimille riippumatta siitä, onko itse asialla lainkaan yhteyttä tähän valtioon tai millainen tämä mahdollinen yhteys on (jäljempänä eksorbitantit toimivaltaperusteet). Tällaisena toimivaltaperusteena on yleensä pidettävä esimerkiksi kantajan kotipaikkaa ja velkomusasiassa omaisuuden sijaintipaikkaa.

Yleissopimuksessa ei sitä vastoin anneta suojaa sellaiselle vastaajalle, jolla on kotipaikka sopimusvaltioiden ulkopuolella. Tällaisen vastaajan osalta sovelletaan yleensä asianomaisen sopimusvaltion sisäisen lainsäädännön mukaisia toimivaltaperusteita. Myös eksorbitanttien toimivaltaperusteiden soveltaminen on nimenomaisesti määrätty mahdolliseksi (4 artikla).

Yleissopimuksen soveltamisessa ei ole merkitystä sillä, minkä valtion kansalaisia asianosaiset ovat. Ratkaisevaa on yleensä kotipaikan ja eräissä tapauksissa asuinpaikan

sijainti. Eräiltä kohdin yleissopimuksessa määrätään nimenomaisesti, ettei sopimusvaltioiden laeissa saada asettaa henkilöitä kansalaisuuden perusteella eriarvoiseen asemaan (4 artiklan 2 kappale).

Kanne on pääsäännön mukaan nostettava sen valtion tuomioistuimessa, jossa vastaajalla on kotipaikka (2 artikla). Yleissopimukseen sisältyy kuitenkin joukko erityismääräyksiä, joiden mukaan vastaaja voidaan eräissä tilanteissa vaihtoehtoisesti haastaa myös toisen valtion tuomioistuimeen. Esimerkiksi sopimusta koskevassa asiassa kanne voidaan nostaa vaihtoehtoisesti sen valtion tuomioistuimessa, jossa vastaajan sopimukseen perustuva velvoite on täytetty tai se olisi täytettävä (5 artiklan 1 kohta). Tämän lisäksi elatusapua koskeva kanne voidaan nostaa sen valtion tuomioistuimessa, jossa elatusapuun oikeutetulla on kotipaikka tai asuinpaikka (5 artiklan 2 kohta).

Yleissopimuksen toimivaltaa koskeviin määräyksiin sisältyy lisäksi erityismääräyksiä vakuutusta ja kuluttajansuojaa koskevia asioita varten (3 ja 4 jakson määräykset). Niiden tarkoituksena on suojata sitä sopimuksen osapuolta, joka pääsäännön mukaan on sopimussuhteessa heikompi. Näin ollen kuluttajalle ja vastaavasti vakuutuksenantajan vastapuolelle on määrätty varsin laajalti oikeus nostaa kanne oman kotivaltionsa tuomioistuimessa.

Tietynlaisten asiaryhmien osalta yleissopimuksen toimivaltaa koskevat määräykset ovat yksinomaisia ja pakottavia. Tällöin toimivalta kuuluu yksinomaisesti tietyn valtion tuomioistuimille, eivätkä asianosaiset voi pätevästi tehdä oikeuspaikkasopimusta muun valtion tuomioistuimen hyväksi. Näitä määräyksiä tulee soveltaa silloinkin, kun kummallakaan riidan osapuolella ei ole kotipaikkaa missään sopimusvaltiossa. Tällaisia määräyksiä on esimerkiksi kiinteän omaisuuden sijaintivaltion tuomioistuinten toimivaltaa koskeva määräys (16 artikla).

Yleissopimuksessa hyväksytään oikeuspaikkasopimukset (17 artikla) varsin laajasti. Tällaista sopimusta on näin ollen yleensä noudatettava, jos siihen vedotaan. Edellytyksenä on kuitenkin, että oikeuspaikkasopimus on tehty yleissopimuksen muotomääräyksiä noudattaen. Yleissopimus sisältää kuitenkin eräitä määräyksiä, jotka rajoittavat mahdollisuuksia ennen riidan syntymistä tehdä heikompa sopimuspuolta sitova oikeuspaikkasopimus.

Yleissopimuksen toimivaltaa koskevaan osastoon sisältyy lisäksi määräyksiä tuomioistuimen toimivallan niin sanotusta hiljaisesta hyväksymisestä (18 artikla), tuomioistuimeen saapumatta jääneen vastaajan suojaksi (20 artikla), sekä asian vireilläolon vaikutuksesta ja samassa yhteydessä käsiteltävistä kanteista (21-23 artikla).

Tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat määräykset. Toisin kuin toimivaltaa koskevat määräykset, jotka on laadittu varsin yksityiskohtaisiksi, tunnustamisen ja täytäntöönpanon osalta pääsääntönä on yksinkertaisesti vain, että sopimusvaltiossa annettu tuomio on tunnustettava ja pantava täytäntöön riippumatta siitä, mihin seikkaan tuomioistuin on perustanut toimivaltansa. Tuomio, joka on annettu sopimusvaltiossa (jäljempänä tuomiovaltio), siis tunnustetaan ja pannaan täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa (jäljempänä täytäntöönpanovaltio), vaikka vastaajalla ei ole ollut kotipaikkaa missään sopimusvaltiossa. Pääsäännön mukaan täytäntöönpanovaiheessa ei myöskään voida tutkia tuomion antaneen tuomioistuimen toimivaltaa. Yleissopimuksessa on säännelty toisaalta tunnustaminen ja toisaalta täytäntöönpano. Tunnustaminen ei yleensä edellytä minkään viranomaisen antamaa päätöstä tai määräystä. Erityinen menettely on tarpeen ainoastaan silloin, kun tunnustaminen riitautetaan (26 artikla). Sen sijaan vieraassa valtiossa annetun tuomion täytäntöönpano edellyttää aina, että tuomion täytäntöönpanokelpoisuus on vahvistettu erityisessä menettelyssä (täytäntöönpanomääräys).

Tunnustaminen voidaan evätä ainoastaan eräissä poikkeustapauksissa, esimerkiksi silloin, kun tuomion tunnustaminen olisi vastoin tunnustavan valtion oikeusjärjestyksen perusteita. Sellainen tuomio, joka tunnustetaan, voidaan myös panna täytäntöön, jos se on täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa se on annettu (31 artikla). Yleissopimuksen mukaan voidaan samoin edellytyksin kuin ulkomaiset tuomiot panna täytäntöön myös tuomioistuimessa tehdyt sovinnot ja viralliset asiakirjat (*actes authentiques*) (50 ja 51 artikla).

Täytäntöönpanomääräystä on haettava yleissopimuksessa erikseen nimetyltä viranomaiselta, Suomessa käräjäoikeudelta (32 artikla). Menettely täytäntöönpanomääräystä haettaessa on määrätty hyvin yksinkertaiseksi ja nopeaksi. Asia on ratkaistava varaamatta vastapuolelle tilaisuutta tulla kuulluksi (34

artikla). Vastapuolella on kuitenkin oikeus hakea määrääjässä muutosta sellaiseen päätökseen, jolla hakemus on hyväksytty (36 artikla). Muutosta haetaan yleissopimuksessa erikseen mainitulta oikeusviranomaiselta, Suomessa hovioikeudelta. Muutoksenhakumenettelyssä kuullaan myös muutoksenhakijan vastapuolta (37 artikla).

Loppumääräykset. Brysselin yleissopimuksen loppumääräyksiin mukaan Euroopan yhteisöjen jäsenyys velvoittaa yleissopimukseen liittymiseen tähtäävien neuvottelujen ryhtymiseen. Itse liittyminen tapahtuu erityisellä sopimuksella, jonka osapuolia ovat uudet jäsenvaltiot ja aikaisemmat sopimusvaltiot (63 artikla). Liittymissopimukseen kirjataan liittymisen edellyttämät yleissopimuksen määräysten muutokset ja mukautukset. Tämän esityksen liitteeksi on otettu niin sanottu konsolidoitu versio Brysselin yleissopimuksesta, jossa on otettu huomioon vuoden 1978, 1982, 1989 liittymissopimuksissa sekä Itävallan, ja Ruotsin ja Suomen liittymissopimuksessa tehdyt muutokset ja mukautukset.

Loppumääräyksissä todetaan myös, että yleissopimukseen liitetty pöytäkirja on yleissopimuksen erottamaton osa (65 artikla) ja että yleissopimus on voimassa rajoittamattoman ajan (66 artikla).

Brysselin yleissopimuksen alueellinen soveltamisala

Brysselin yleissopimuksessa ei ole vuoden 1989 liittymissopimuksen voimaantulon jälkeen nimenomaista määräystä sopimuksen alueellisesta soveltamisalasta. Pääsääntöisesti yleissopimus on voimassa sopimusvaltioiden Eurooppaan kuuluvilla alueilla. Sopimuksen alueellista soveltamisalaa ei kaikkien jäsenvaltioiden osalta kuitenkaan voi pitää itsessään selvänä. Kysymystä on arvioitava vuoden 1989 liittymissopimuksella kumotun 60 artiklan sekä kyseisestä liittymissopimuksista tehdyn selitysmuistion perusteella (Almeida Cruz/Desantes Real/Jenard).

Alankomaiden osalta Brysselin yleissopimus on myös voimassa Aruballa, koska Alankomaat ennättivät antaa kumotun 60 artiklan mukaisen ilmoituksen, jolla sopimuksen soveltamisalaa laajennettiin Arubaan. Alankomaiden Antillien osalta vastaavaa ilmoitusta ei ole annettu, joten sopimus ei ole siellä voimassa.

Italian suhteen voidaan todeta, ettei yleis-

sopimus ole voimassa San Marinossa, vaikka Italia vastaakin kyseisen valtion ulkopoliittisista suhteista. Yleissopimus ei ole voimassa Vatikaanissa.

Portugalin osalta yleissopimus on voimassa Azoreilla ja Madeiralla, jotka ovat osa emämaata. Yleissopimus ei ole voimassa Macaossa tai Timor-Lestessä, mutta voidaan saattaa näillä alueilla voimaan Portugalin yksipuoleisella ilmoituksella.

Ranskan merentakaiset departementit (Guadeloupe, Ranskan Guayana, Martinique ja Réunion), Ranskan merentakaiset alueet (Ranskan eteläiset ja antarktiset alueet, Ranskan Polynesia, Uusi-Kaledonia) ja erityiset alueelliset yhteisöt (Mayotte ja Saint-Pierre-et-Miquelon) kuuluvat emämaahan ja yleissopimuksen alueelliseen soveltamisalaan. Yleissopimus ei ole voimassa Andorrassa eikä Monacossa.

Tanskan osalta yleissopimusta ei sovelleta Färsaarilla tai Grönlannissa. Tanska voi myöhemmin ilmoittaa yleissopimuksen voimassaolosta myös näillä alueilla.

Yhdistyneellä Kuningaskunnalla on Euroopassa alueita, joiden osalta yleissopimus ei ole voimassa. Kyseiset alueet ovat Kanarialisaaret, Man-saari, Gibraltar ja Kyproksen Yhdistyneelle Kuningaskunnalle kuuluvat vyöhykkeet. Yhdistynyt Kuningaskunta voi myöhemmin ilmoittaa yleissopimuksen voimassaolosta näillä alueilla. Tämä koskee myös Yhdistyneen Kuningaskunnan Euroopan ulkopuolisia alueita, esimerkiksi Anguillaa, Bermuda-saaria, Brittiläisiä Neitsytsaaria, Monserratia sekä Turks- ja Caisossaaria.

Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimus ja sen voimaantulo

Liittymissopimuksella Suomi, Ruotsi ja Itävalta liittyivät Brysselin yleissopimukseen sekä vuoden 1971 pöytäkirjaan sellaisena kuin se on myöhemmin tehtyine mukautuksineen ja muutoksineen (1 artikla).

Liittymissopimus sisältää, lukuun ottamatta uusien sopimusvaltioiden liittymisestä seuraavia välttämättömiä teknisiä mukautuksia, vain vähäisiä sisällöllisiä muutoksia. Nämä muutokset käsitellään lähemmin tämän esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Liittymissopimus tulee kansainvälisesti voimaan kolmannen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun kaksi sopimuksen allekirjoittanutta valtiota, joista yhden on oltava Itävalta, Suomi tai Ruotsi,

on tallettanut ratifioimiskirjansa. Tämän jälkeen liittymissopimuksen oikeusvaikutukset alkavat jokaisen allekirjoittajavaltion osalta kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun asianomainen valtio on tallettanut ratifioimiskirjansa.

2. Brysselin yleissopimuksen ja Suomessa voimassa olevan oikeuden keskeiset erot

2.1. Erot Brysselin ja Luganon yleissopimusten määräyksissä

Kuten edellä on esitetty, Brysselin yleissopimuksen määräykset vastaavat, lukuun ottamatta EY-tuomioistuimen tulkintavaltaa koskevia määräyksiä, pääosiltaan Luganon yleissopimuksen määräyksiä. Vähäisiä eroavuuksia kuitenkin löytyy yleissopimuksen toimivaltaa käsittelevän toisen osaston erityisiä määräyksiä tuomioistuimen toimivallasta sisältävän toisen jakson 5 artiklan 1 kohdassa, yksinomaista toimivaltaa käsittelevän viidennen jakson 16 artiklan 1 b kohdassa ja tuomioistuimen toimivaltaa koskevaa sopimusta käsittelevän kuudennen jakson 17 artiklan 5 kohdassa sekä tunnustamista ja täytäntöönpanoa käsittelevän kolmannen osaston tunnustamista koskevan ensimmäisen jakson 28 artiklassa. Brysselin yleissopimuksen liitteenä olevan pöytäkirjan ja Luganon yleissopimuksen Pöytäkirjan N:o 1 määräyksissä on myös eroavuuksia.

Myös muita, lähinnä teknisiä eroja löytyy sopimustekstistä, koska kyseessä on kaksi eri yleissopimusta. Nämä eroavaisuudet ovat kuitenkin merkitykseltään vähäisiä.

Koska poikkeavuudet yleissopimusten määräyksissä ovat niin vähäiset, ei yksityiskohtaisissa perusteluissa Brysselin yleissopimuksen jokaista määräystä ole selostettu erikseen. Tämän sijasta yksityiskohtaisten perustelujen osalta viitataan soveltuvien osin Luganon yleissopimuksen voimaansaattamisesta vuonna 1992 annetun hallituksen esityksen perusteluihin. Yllä luetellut eroavaisuudet käsitellään kuitenkin tämän esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa, samoin kuin liittymissopimuksen määräykset ja siitä seuranneet muutokset yleissopimuksen liitteenä olevaan pöytäkirjaan.

Brysselin sopimuksen voimaantulo vaikuttaa myös muuhun lainsäädäntöön siltä osin kun siinä on viitattu Luganon sopimukseen. Merilaissa (674/1994) viitataan kahdessa yh-

teydessä Luganon sopimukseen. Kyseisiä viittauksia on täydennettävä viittauksella myös Brysselin sopimukseen. Yksityiskoh-
taisten perustelujen 2.2. jaksossa muutosta on selostettu lähemmin.

2.2. Tuomiovallan rajoitukset ja Brysselin yleissopimuksen yhtenäinen soveltaminen

Yleistä

Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimuksella annetaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle toimivalta antaa myös suomalaisia tuomioistuinta sitovia yleissopimuksen määräyksiä tulkintaa koskevia ennakkoratkaisuja. Liittymissopimus rajoittaa täten Suomen tuomioistuinten tuomiovaltaa ja siten hallitusmuodon 1 ja 2 §:n mukaan Suomelle kuuluvaa täysivaltaisuutta.

Luganon yleissopimus

Luganon yleissopimuksen Pöytäkirjassa N:o 2 ja siihen liitettyissä kahdessa selityksessä yhdenmukaisen tulkinnan turvaaminen on järjestetty tietojen vaihdon ja neuvonpidon periaatteelle. Sopimusvaltioiden tuomioistuinten on Luganon yleissopimusta soveltaessaan ja tulkitessaan kiinnitettävä asianmukaista huomiota niihin periaatteisiin, jotka ilmenevät toisten sopimusvaltioiden tuomioistuinten varteenotettavista tuomioista Luganon yleissopimusta sovellettaessa. Sen johdosta, että Luganon yleissopimus pohjautuu Brysselin yleissopimukseen, tämä ei kuitenkaan yksinään ole riittävää. Huomiota tulee kiinnittää myös Brysselin yleissopimuksen soveltamiskäytäntöön.

Luganon yleissopimusta laadittaessa on nimittäin ollut lähtökohtana, että yleissopimuksen niitä määräyksiä, jotka ovat samansisältöiset Brysselin yleissopimuksen vastaavien määräysten kanssa, tulee tulkita niiden EY-tuomioistuimen tulkintaratkaisujen mukaisesti, jotka on annettu Brysselin yleissopimuksesta ennen kuin Luganon yleissopimus on avattu allekirjoittamista varten. Tämä todetaan nimenomaisesti pöytäkirjan johdanto-osassa. Vaikka EY-tuomioistuimen myöhemmin antamille tulkintaratkaisuille ei ole nimenomaisesti annettu tällaista erityisasemaa, tulee kuitenkin myös niihin kiinnittää huomiota. Pöytäkirjaan liitettyssä EFTA-valtioiden hallitusten edustajien selityk-

sessä nimittäin pidetään perusteltuna, että EFTA-valtioiden tuomioistuimet ottavat huomioon myös EY-tuomioistuimen tulkintaratkaisut samoin kuin EY-valtioiden tuomioistuinten ratkaisut Brysselin yleissopimuksen sellaisten määräysten soveltamisessa, jotka ovat samansisältöiset Luganon yleissopimuksessa. Toiselta puolen EY-valtioiden hallitusten edustajat ovat selityksessään ilmoittaneet pitävänsä perusteltuna, että myös EY-tuomioistuin kiinnittää asianmukaista huomiota niihin ratkaisuihin, jotka on annettu Luganon yleissopimusta sovellettaessa.

Tässä yhteydessä on kuitenkin korostettava, että EY-tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tulkita Luganon yleissopimuksen määräyksiä ja etteivät EU:n jäsenvaltioiden sen enempää kuin EFTA:n jäsenvaltioidenkaan tuomioistuimet voi kääntyä EY-tuomioistuimen puoleen tulkintaongelman johdosta käsitellessään asiaa johon on sovellettava Luganon yleissopimusta.

Brysselin yleissopimus

Brysselin yleissopimuksen ovat keskenään solmineet EY:n jäsenvaltiot itsenäisinä valtioina. Tämän vuoksi sopimusvaltiot ovat sopineet erikseen myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen vallasta tulkita yleissopimusta. Vuoden 1971 pöytäkirjassa omaksuttu järjestelmä EY-tuomioistuimen tulkintaval-
lasta on samantapainen kuin mikä se on Euroopan talousyhteisöä koskevan Rooman sopimuksen 177 artiklan mukaan. Jossain määrin järjestelmät kuitenkin poikkeavat toisistaan.

Viimeksi vuoden 1989 liittymissopimuksella muutetun vuoden 1971 pöytäkirjan mukaan EY-tuomioistuimella on toimivalta ylimpänä tuomioistuimena tulkita yleissopimusta. EY-tuomioistuimelta voidaan ensinnäkin pyytää ratkaisua yleissopimuksen tulkinnasta EU-valtion kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa. Toiseksi EY-tuomioistuimelta voidaan pyytää tulkintaratkaisua silloin, kun näyttää siltä, että yleissopimuksen soveltaminen jonkin valtion tuomioistuimissa on ristiriidassa EY-tuomioistuimen tai toisen EU-valtion eräiden tuomioistuinten tulkintaratkaisujen kanssa.

EY-tuomioistuin antaa varsinaiset tulkintaratkaisunsa tuomion (arrêt) muodossa. Esimerkiksi asiaa käsittelevän tuomioistuimen pyynnöstä EY-tuomioistuin antaa ratkaisun siitä, mitä yleissopimuksen tietty sopimus-

kohta tarkoittaa eli miten sitä on tulkittava. EY-tuomioistuimien ei sitä vastoin ota kantaa siihen, miten kansallisessa tuomioistuimessa vireillä oleva asia tulisi ratkaista, vaan se jää asianomaisen tuomioistuimen tehtäväksi. Soveltaessaan yleissopimusta tämä tuomioistuin on kuitenkin velvollinen noudattamaan sitä tulkintaa, jonka EY-tuomioistuin on osoittanut.

Oikeus tulkintaratkaisun pyytämiseen on rajoitettu. Esimerkiksi riidan asianosaiset eivät voi sitä pyytää. Kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa, sitä voi pyytää ainoastaan asiaa käsittelevä tuomioistuin. Kuitenkaan esimerkiksi sellaiset tuomioistimet, jotka ratkaisevat asian ensimmäisenä oikeusasteena, eivät voi pyytää tulkintaratkaisua. Kun on kysymys yleissopimuksen tulkinnasta muussa tilanteessa kuin kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa, mahdollisuus tulkintaratkaisun pyytämiseen taas on ainoastaan erällä viranomaisilla.

2.3. Brysselin yleissopimuksen suhde Lukanon yleissopimukseen

Lukanon yleissopimus ei vaikuta EU-maiden kesken voimassa olevaan Brysselin yleissopimuksen soveltamiseen. Uusien sopimusvaltioiden osalta tämä tarkoittaa, että siirtymäajan, eli kunnes Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimus on tullut voimaan suhteessa kaikkiin sen allekirjoittaneisiin valtioihin, sovelletaan suhteessa sellaisiin valtioihin, joissa liittymissopimus ei vielä ole voimassa, Lukanon sopimusta. Siirtymäajan jälkeen Lukanon yleissopimusta sovelletaan ainoastaan suhteessa Islantiin, Norjaan ja Sveitsiin. Liittymissopimuksen voimaantulon myötä Lukanon yleissopimuksen merkitys vähenee. Jos Lukanon yleissopimukseen liittyneiden valtioiden määrä lisääntyy, lisääntyy kuitenkin vastaavasti tämän yleissopimuksen merkitys.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on saattaa voimaan Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimus.

Liittymissopimuksen voimaansaattamiseksi esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimuksen. Liittymissopimuksen ehdotetaan voimaansaatettavaksi niin sanotulla blankolailla, sillä Brysselin yleissopimuksen määräysten soveltaminen ei edellytä niiden täydentämistä kansallisesti. Siltä osin kuin eräät teknisluontoiset määräykset edellyttävät täsmennystä, nämä täsmennykset ehdotetaan tehtäväksi asetuksella.

4. Esityksen vaikutukset

Koska Brysselin rinnakkaisyleissopimus, eli Lukanon yleissopimus, jo on Suomessa voimassa olevaa oikeutta, tällä esityksellä ei ole kansallisia taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia. Esityksellä ei myöskään ole vaikutuksia ympäristöön tai eri kansalaisryhmien nykyiseen asemaan.

5. Asian valmistelu

Uusien jäsenvaltioiden liittymisen edellyttämät muutokset Brysselin yleissopimukseen valmisteltiin pysyvien edustajien komitean asettamassa työryhmässä vuoden 1996 kuluessa. Sopimusvaltiot allekirjoittivat liittymissopimuksen Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996.

Tämä esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Brysselin yleissopimus siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen

1.1. Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimus

I OSASTO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla. Artiklassa määrätään Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä Brysselin yleissopimukseen sekä sen tulkintaa EY-tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan, sellaisena kuin yleissopimus on mukautettuna ja muutettuna vuoden 1978, 1982 ja 1989 liittymissopimuksilla.

II OSASTO

VUODEN 1968 YLEISSOPIMUKSEN MUKAUTUKSET

2 artikla. Artiklalla tehdään tekninen mukautus vuoden 1968 yleissopimukseen myöhempine mukautuksineen. Sen 3 artiklan toisen alakohdan esimerkinomaista luetteloa täydennetään niillä Itävallan, Suomen ja Ruotsin sisäisillä eksorbitanteilla toimivaltasäännöksillä, joita ei voida soveltaa silloin, kuin vastaajalla on kotipaikka toisessa sopimusvaltiossa. Suomen osalta mainitut toimivaltasäännökset ovat samat kuin Luganon yleissopimuksen vastaavassa luettelossa.

3 artikla. Artiklalla tehdään tekninen mukautus vuoden 1968 yleissopimukseen myöhempine mukautuksineen. Sen 32 artiklan 1 kohtaan lisätään ne oikeusviranomaiset, joilla on oikeus ottaa vastaan täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistamista koskevan pyynnön. Suomessa tämä oikeusviranomainen on käräjäoikeus. Artikla on Suomen osalta sama kuin Luganon yleissopimuksessa.

4 artikla. Artiklalla tehdään tekninen mukautus vuoden 1968 yleissopimukseen myöhempine mukautuksineen. Sen 37 artiklan 1 kohtaan lisätään ne tuomioistuimet, joilta haetaan muutosta päätökseen, jolla on vahvistettu, että päätös on täytäntöönpanokelpoinen. Suomessa muutosta haetaan hovioikeudelta. Lisäksi 37 artiklan 2 kohtaan lisätään ne tuomioistuimet, joilta voi hakea muutosta saman artiklan 1 kohdassa tarkoi-

tettuun päätökseen. Suomessa muutosta hovioikeuden päätökseen haetaan valittamalla korkeimmalta oikeudelta. Artikla on Suomen osalta sama kuin Luganon yleissopimuksessa.

5 artikla. Artiklalla tehdään tekninen mukautus vuoden 1968 yleissopimukseen myöhempine mukautuksineen. Sen 40 artiklan 1 kohtaan lisätään ne tuomioistuimet, joilta täytäntöönpanon hakija voi hakea muutosta, kun täytäntöönpano on ensi asteessa eväty. Suomessa muutosta haetaan hovioikeudelta. Artikla on Suomen osalta sama kuin Luganon yleissopimuksessa.

6 artikla. Artiklalla tehdään tekninen mukautus vuoden 1968 yleissopimukseen myöhempine mukautuksineen. Sen 41 artiklaan lisätään ne tuomioistuimet, joilta täytäntöönpanon hakija voi hakea muutosta 40 artiklassa tarkoitettuun päätökseen. Suomessa muutosta haetaan valittamalla korkeimmalta oikeudelta. Artikla on Suomen osalta sama kuin Luganon yleissopimuksessa.

7 artikla. Artiklalla tehdään tekninen mukautus vuoden 1968 yleissopimukseen myöhempine mukautuksineen. Sen 55 artiklaan lisätään ne Itävaltaa, Suomea ja Ruotsia koskevat kansainväliset sopimukset, jotka Brysselin yleissopimus korvaa siltä osin kuin tällaisiin sopimuksiin sisältyy Brysselin yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvia määräyksiä. Suomen osalta kyseessä olevat sopimukset ovat jo korvautuneet Luganon yleissopimuksen voimaan tulon myötä.

III OSASTO

VUODEN 1968 YLEISSOPIMUKSEN LIITTEENÄ OLEVAAN PÖYTÄKIRJAAN TEHTÄVÄT MUKAUTUKSET

8 artikla. Artiklalla muutetaan vuoden 1968 yleissopimuksen liitteenä olevan pöytäkirjan V artiklaa. Muutettuna artikla vastaa sisällöllisesti Luganon yleissopimuksen ensimmäisen pöytäkirjan V artiklaa.

9 artikla. Artiklalla täydennetään vuoden 1968 yleissopimuksen liitteenä olevan pöytäkirjan V a artiklaa. Artiklaan on lisätty toinen kappale, jossa todetaan, että Ruotsin maksamismääräystä ja virka-apumenettelyä koskevissa yksinkertaistetuissa menettelyissä termi "tuomioistuin" käsittää myös Ruotsin

kruununvoutiviranomaisen. V a artikla poikkeaa siten Luganon yleissopimuksen ensimmäisen pöytäkirjan V a artiklasta, jossa toisen kappaleen mainintaa ei ole.

10 artikla. Artiklalla lisätään vuoden 1968 yleissopimuksen liitteenä olevaan pöytäkirjaan uusi V e artikla. Artiklassa määrätään, että hallintoviranomaisten vahvistamia tai virallisiksi todistamia elatusvelvollisuutta koskevia sopimuksia pidetään myös yleissopimuksen 50 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuina virallisina asiakirjoina. Artikla on Suomen osalta tärkeä, koska ei ole muuta määräystä siitä, että elatusapusopimusta, joka on Suomessa vahvistettu sosiaalilautakunnan päätöksellä, eli hallinnollisessa menettelyssä, olisi käsiteltävä täytäntöönpanokelpoisena asiakirjana. Vastaavaa artiklaa ei ole Luganon yleissopimuksessa.

IV OSASTO

VUODEN 1971 PÖYTÄKIRJAN MUKAUTUKSET

11 artikla. Artiklalla tehdään tekninen mukautus vuoden 1971 pöytäkirjan 1 artiklaan siten, että EY-tuomioistuimella todetaan olevan toimivalta tulkita myös Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimusta.

12 artikla. Artiklalla tehdään tekninen mukautus vuoden 1971 pöytäkirjan 2 artiklan 1 kohtaan siten, että siihen lisätään tuomioistuimet, joilla on oikeus uusissa jäsenvaltioissa pyytää ennakkoratkaisua Rooman yleissopimuksen tulkinnasta. Suomessa kyseisiä tuomioistuinta ovat korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus.

V OSASTO

SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

13 artikla. Artiklassa määrätään liittymissopimuksissa mukautetun yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan ajallisesta sovellettavuudesta. Artiklan 1 kappaleessa määrätään, ettei yleissopimusta sovelleta taannehtivasti. Yleissopimusta sovelletaan täten vain sellaisiin oikeudenkäynteihin, jotka on pantu vireille, tai virallisiin asiakirjoihin, jotka on laadittu, sen jälkeen, kun yleissopimus on tullut voimaan tuomiovaltiossa. Kun on kysymys tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta, vaaditaan lisäksi, että tuomio on annettu tai asiakirja on laadittu sen jälkeen, kun yleisso-

pimus on tullut voimaan myös täytäntöönpanovaltiossa.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että myös sellainen tuomio, joka on annettu sen jälkeen kun yleissopimus on tullut voimaan tuomiovaltion ja täytäntöönpanovaltion välillä, mutta joka on annettu ennen yleissopimuksen voimaantuloa vireille tullessa asiassa, on tunnustettava ja pantava täytäntöön yleissopimuksen III osaston määräysten mukaisesti, jos sovelletut toimivaltasäännökset vastaavat yleissopimuksen II osaston määräyksiä tai asianomaisten valtioiden välillä olleen muun kahden- tai monenvälisen sopimuksen määräyksiä. Luganon yleissopimuksen 54 artikla sisältää vastaavan siirtymäsäännöksen.

VI OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

14 artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri toimittaa Itävallan, Suomen ja Ruotsin hallituksille Brysselin yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan sekä vuoden 1978, 1982 ja 1989 yleissopimusten oikeaksi todistetun jäljennöksen englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalil, ranskan, saksan ja tanskan kielellä. Artiklan 2 kohdan mukaan kyseisten asiakirjojen suomen ja ruotsin kielellä laaditut tekstit ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin kyseisten asiakirjojen muut tekstit.

15 artikla. Artiklassa määrätään allekirjoittajavaltioiden velvollisuudesta ratifioida liittymissopimus.

16 artikla. Artiklassa määrätään liittymissopimuksen voimaantulosta. Artiklan 1 kohdan mukaan liittymissopimus tulee voimaan sopimuksen ratifioineiden valtioiden välillä kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen kun yksi uusista sopimusvaltioista, eli Itävalta, Suomi tai Ruotsi sekä yksi Brysselin yleissopimuksen aiemmin ratifioineesta sopimusvaltioista on tallettanut ratifioimiskirjansa. Liittymissopimuksen kansainvälinen voimaantulo edellyttää siis Itävallan, Suomen tai Ruotsin sekä Brysselin yleissopimuksen jonkin vanhan sopimusvaltion ratifiointia. Artiklan 2 kohdassa määrätään voimaantulosta sellaisen valtion osalta, joka ratifioi liittymissopimuksen sen jälkeen, kun se on 1 kohdan mukaan tullut voimaan. Tällaisen valtion osalta liittymissopimus tu-

lee voimaan ratifioimiskirjan tallettamisesta seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

17 artikla. Artiklassa määrätään, että Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin tulee ilmoittaa allekirjoittajavaltioille ratifioimiskirjan talletuksesta sekä liittymissopimuksen voimaantulopäivästä sopimusvaltioiden osalta.

18 artikla. Artiklassa määrätään, että liittymissopimus laaditaan kahdella kielellä jäsenvaltioiden virallisella kielellä ja että kaikki eri kieliversiot ovat yhtä todistusvoimaisia. Liittymissopimus talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa kunkin allekirjoittajavaltion hallitukselle liittymissopimuksen oikeaksi todistetun jäljennöksen.

1.2. Sisällöllisesti Luganon yleissopimuksen määräyksistä poikkeavat Brysselin yleissopimuksen määräykset

II OSASTO TOIMIVALTA

2 jakso. Erityisiä määräyksiä tuomioistuimen toimivallasta

5 artikla. Artiklan 1 kohta poikkeaa erään yksityiskohdan osalta Luganon yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdasta. Eroavaisuus koskee toimivallan määräytymistä työsopimusta koskevassa asiassa. Molempien yleissopimusten mukaan toimivaltainen tuomioistuin on ensisijaisesti sen paikkakunnan tuomioistuin, jolla työntekijä tavallisesti työskentelee. Mikäli työntekijä ei tavallisesti työskentele yhdessä ja samassa valtiossa, asia voidaan kuitenkin saattaa myös sen paikkakunnan tuomioistuimen tutkittavaksi, jossa se työnantajan liikepaikka, joka palkkasi työntekijän, sijaitsee tai sijaitsi. Brysselin yleissopimuksen mukaan oikeus kanteen nostamiseen työntekijän palkanneen työnantajan liikepaikan tuomioistuimessa on kuitenkin ainoastaan työntekijällä. Luganon yleissopimuksen mukaan sitä vastoin myös työnantajalla on tämä oikeus. Muutoin Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan määräykset vastaavat Luganon yleissopimuksen 5 artiklan määräyksiä.

5 jakso. Yksinomainen toimivalta

16 artikla. 16 artiklan 1 b kohta eroaa Luganon yleissopimuksen vastaavasta sopimuskohtasta. Artiklan 1 b kohta sisältää poikkeuksen artiklan 1 a kohdasta ilmenevästä perussäännöstä, jonka mukaan myös kiinteän omaisuuden vuokraa koskevat asiat on käsiteltävä sen valtion tuomioistuimessa, missä kiinteistö sijaitsee. Määräys on laadittu nimenomaan pitäen silmällä lyhytaikaisia lomaa-asuntojen vuokrasopimuksia koskevia asioita. Sopimuskohtaan mukaan asiassa, joka koskee kiinteistön vuokraamista tilapäiseen yksityiskäyttöön enintään kuudeksi peräkkäiseksi kuukaudeksi, toimivaltaisia ovat myös sen sopimusvaltion tuomioistuimet, jossa vastaajalla on kotipaikka. Toisin kuin Luganon sopimuksen osalta on laita, Brysselin yleissopimuksen 16 artiklan 1 b kohdan soveltamisen edellytyksenä on kuitenkin, että kiinteistön omistaja ja vuokramies molemmat ovat luonnollisia henkilöitä ja että heillä molemmilla on kotipaikka samassa sopimusvaltiossa. Luganon yleissopimuksen vastaavan määräyksen mukaan sen sijaan riittää, että vuokramies on luonnollinen henkilö ja että kummallakaan asianosaisella ei ole kotipaikkaa siinä valtiossa, jossa kiinteistö sijaitsee. Eroavuuksia yleissopimusten välillä on myös siltä osin, että Luganon yleissopimuksen Pöytäkirjan N:o 1 artikla 1 b:ssä mahdollistetaan varauman tekeminen yleissopimuksen 16 artiklan 1 b kohdan osalta. Varauman tekeminen ei Brysselin yleissopimuksen mukaan ole mahdollista. Muutoin Brysselin yleissopimuksen 16 artiklan määräykset vastaavat Luganon yleissopimuksen 16 artiklan määräyksiä.

6 jakso. Tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus

17 artikla. Brysselin yleissopimuksen 17 artiklan 5 kappale poikkeaa Luganon yleissopimuksen 17 artiklan 5 kappaleesta. Kyseisessä kappaleessa määrätään, että työsopimusta koskevassa asiassa oikeuspaikkasopimus voidaan tehdä pätevästi vain riidan syntymisen jälkeen. Brysselin yleissopimuksen mukaan tällainen oikeuspaikkasopimus on lisäksi myös pätevä silloin, kun työntekijä sen nojalla nostaa kanteen muussa kuin vastaajan kotipaikan tai 5 artiklan 1 kohdan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Luganon yleissopimuksessa ei ole tätä vas-

taavaa määräystä.

1.3. Vuoden 1971 pöytäkirja myöhempine muutoksineen

1 artikla. Artiklassa määrätään EY-tuomioistuimelle toimivalta antaa ratkaisu seuraavien asiakirjojen tulkinnasta: Brysselin yleissopimus sekä sen liitteinä oleva pöytäkirja, sen jälkeen tehdyt liittymissopimukset ja tässä tarkoitettu pöytäkirja.

2 artikla. Artiklassa määrätään niistä tuomioistuinista, jotka voivat pyytää ennakkoratkaisua tulkintakysymyksissä. Ennakkoratkaisua voivat vireillä olevan asian yhteydessä pyytää artiklan 1 kohdassa mainitut kukin sopimusvaltion ylimmät tuomioistuimet. Lisäksi sitä voivat pyytää 2 kohdan mukaan sopimusvaltioiden tuomioistuimet muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Artiklan 3 kohdassa määrätään, että yleissopimuksen 37 artiklassa tarkoitettussa asiassa sanotussa artiklassa luetellut tuomioistuimet voivat myös pyytää ennakkoratkaisua.

Vuoden 1971 pöytäkirjan mukainen ennakkoratkaisumenettely poikkeaa täten EY:n perustamissopimuksen mukaisesta ennakkoratkaisumenettelystä siten, että ensimmäisen asteen tuomioistuimilla ei ole oikeutta tehdä ennakkoratkaisupyynnöä.

3 artikla. Artiklassa määrätään oikeudesta ja velvollisuudesta pyytää ennakkoratkaisua. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltioiden 2 artiklan 1 kohdassa mainitut ylimmät tuomioistuimet ovat velvollisia pyytämään EY-tuomioistuimelta ennakkoratkaisua, mikäli sellainen tuomioistuin katsoo, että päätöksen tekeminen edellyttää tulkintakysymyksen ratkaisemista. Artiklan 2 kohdan mukaan muut tuomioistuimet, joilla on 2 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti oikeus pyytää ennakkoratkaisua, voivat näin tehdä, mikäli päätöksen tekeminen edellyttää tulkintakysymyksen ratkaisemista. Velvollisuus pyytää ennakkoratkaisua on näin ollen vain sellaisilla luetelluilla tuomioistuimilla, joiden päätöksiin ei voida hakea muutosta.

4 artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että sopimusvaltion toimivaltainen viranomainen voi pyytää ratkaisua 1 artiklassa mainittuihin asiakirjoihin sisältyvien määräysten tulkintaa koskevaan kysymykseen, jos kyseisen valtion tuomioistuimen antama lainvoimainen päätös on ristiriidassa yhteisöjen tuomioistuimen antaman tulkinnan kanssa tai 2 artiklassa mainitun toisen sopi-

musvaltion tuomioistuimen lainvoimaisen päätöksen kanssa.

Luganon yleissopimuksen Pöytäkirja N:o 2:n 2 artiklan mukaisesti sopimusvaltiot vaihtavat keskenään tietoja sekä Luganon että Brysselin yleissopimusten soveltamisesta. Artiklan mukaan sopimusvaltioiden asianomaiset viranomaiset toimittavat keskusviranomaiseksi nimetyille EY-tuomioistuimen kirjaajalle tuomioita, joissa on sovellettu jompaa kumpaa yleissopimusta. Suomessa asianomainen viranomainen, joka toimittaa määräyksessä tarkoitettuja tuomioita keskusviranomaiselle, on oikeusministeriö. Tämä huomioon ottaen on katsottava asianmukaiseksi, että oikeusministeriö myös on se kansallinen toimivaltainen viranomainen, joka voi pyytää EY-tuomioistuimelta Brysselin yleissopimuksen 4 artiklan mukaista tulkintaratkaisua.

Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuimen artiklassa tarkoitettua pyynnön johdosta antama tulkinta ei vaikuta päätöksiin, joiden vuoksi tulkintaa pyydettiin. Artiklan 3 kohdassa annetaan myös sopimusvaltion kassatituomioistuimen julkisasiamiehelle oikeus tehdä 1 kohdan mukainen pyyntö. Lisäksi 3 kohdan mukaan sopimusvaltio voi antaa tällaisen oikeuden muulle viranomaiselleen. Suomessa ei ole julkisasiamiehiä. Toistaiseksi ei myöskään ole tarpeellista nimetä toista viranomaista jolla, oikeusministeriön ohella, olisi oikeus pyytää EY-tuomioistuimelta artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tulkintaratkaisua. Artiklan 4 kohdassa annetaan sopimusvaltioille, Euroopan yhteisöjen komissiolle ja neuvostolle oikeus toimittaa tuomioistuimelle kirjelmiä ja kirjallisia huomautuksia kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tuomioistuimen kirjaaja on ilmoittanut artiklan mukaisesta pyynnöstä sopimusvaltioille. Artiklan 5 kohdassa määrätään, että artiklan mukaisessa menettelyssä ei peritä oikeudenkäyntimaksuja eikä korvata kuluja.

5 artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että 1 artiklassa tarkoitettujen asiakirjojen tulkintamenettelyyn EY-tuomioistuimessa sovelletaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja sen liitteinä olevan yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä koskevan pöytäkirjan määräyksiä, joita sovelletaan ennakkoratkaisua pyydetessä. Artiklan 1 kohdassa viitataan ensisijaisesti Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 177 artiklaan. Kyseisen artiklan mukaisesti EY-tuomioistuimen ennakkoratkaisussa antama tulkinta

Brysselin yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan tai liittymissopimuksien määräyksestä sitoo aina tulkintaratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta.

Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuimen työjärjestyistä tarkistetaan ja täydennetään tarvittaessa perustamissopimuksen 188 artiklan mukaisesti.

6 artikla. Kyseisen artiklan sisältämä määräys poistettiin vuoden 1989 liittymissopimuksen 26 artiklalla, minkä vuoksi artikla on nyt tyhjä.

7 artikla. Artiklassa määrätään allekirjoittajavaltioiden velvollisuudesta ratifioida pöytäkirja.

8 artikla. Artiklassa määrätään pöytäkirjan voimaantulosta. Vuoden 1971 pöytäkirja on tullut voimaan alkuperäisten allekirjoittajavaltioiden välillä 1 päivänä syyskuuta 1975. Myöhemmin yleissopimukseen ja vuoden 1971 liittyneiden valtioiden osalta pöytäkirja tulee voimaan samanaikaisesti kuin varsinaisen yleissopimuksen ja aikaisemmat liittymissopimukset.

9 artikla. Artiklassa määrätään Euroopan talousyhteisön ja täten Brysselin yleissopimuksen 63 artiklan mukaisesti myös Brysselin yleissopimuksen liittyvän valtion velvollisuudesta hyväksyä vuoden 1971 pöytäkirjan määräykset tarvittavin mukautuksin.

10 artikla. Artiklassa määrätään, että Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin tulee ilmoittaa allekirjoittajavaltioille ratifiointiskirjan talletuksesta, pöytäkirjan voimaantulopäivästä sopimusvaltioiden osalta sekä 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta ilmoitetusta määräyksestä, jolla on annettu jollekin sopimusvaltion viranomaiselle oikeus pyytää lainvoimasta päätöstä koskevaa tulkintaratkaisua. Artiklan d kohta on poistettu.

11 artikla. Artiklassa määrätään sopimusvaltioiden velvollisuudesta toimittaa Euroopan neuvoston pääsihteerille kirjallisina niiden säädösten tekstit, joiden vuoksi 2 artiklan 1 kohdan ylimpien tuomioistuinten luetteloa on muutettava.

12 artikla. Artiklassa määrätään, että pöytäkirja on voimassa rajoittamattoman ajan.

13 artikla. Artiklassa määrätään pöytäkirjan tarkistamisesta. Kukin sopimusvaltio voi pyytää tarkistamista ja Euroopan yhteisöjen neuvoston puheenjohtaja on tällöin kutsuttava koolle tarkistuskonferenssin.

14 artikla. Artiklassa määrätään muun muassa pöytäkirjan eri kieliversioiden todistusvoimaisuudesta, pöytäkirjan tallettamises-

ta sekä oikeaksi todistetun jäljennöksen toimittamisesta allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

2. Lakiehdotusten perustelut

2.1. Laki Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

1 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §. Pykälän mukaan oikeusministeriö olisi se viranomainen, joka on toimivaltainen pyytämään tulkintaratkaisua EY-tuomioistuimelta vuoden 1971 pöytäkirjan 4 artiklan mukaisesti. Tulkintapyynnön tekemisen edellytyksiä ja tulkintaratkaisun vaikutuksia sekä menettelyllisiä kysymyksiä on selvitetty edellä jaksossa 1.3. Pykälässä säädetään myös lain täytäntöönpanon ja soveltamisen edellyttämistä tarkemmista säännöksistä. Siltä osin kuin tarkemmat säännökset on tarpeen, ne annetaan asetuksella.

3 §. Pykälässä säädetään lain voimaantulosta. Lain ehdotetaan tulevan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2.2. Merilaki

13 luvun 60 §. Pykälässä säädetään toimivaltaista tuomioistuinta koskevista sopimusehdoista koskien kappaleavaran kuljettamisesta syntyneitä riitoja. Pykälässä rajoitetaan sopimusosapuolien oikeutta tehdä tuomioistuimen toimivaltaa koskevaa sopimusta. Koska sopimuksen osapuolilla on Luganon yleissopimuksen mukaan oikeus vapaasti sopia kyseisestä tuomioistuimen toimivallasta, todetaan pykälän 4 momentissa muun muassa, että mitä 1 momentissa säädetään ei sovelleta, kun muuta seuraa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla tehdystä yleissopimuksesta ja siihen liittyvistä pöytäkirjoista.

Koska Brysselin yleissopimus takaa saman

sopimusvapauden kuin Luganon yleissopimus, ehdotetaan 4 momenttia muutettavaksi siten, että siinä viitataan myös Brysselin sopimukseen.

21 luvun 5 §. Pykälässä säädetään toimivaltaisesta merioikeudesta matkustajien kuljetuksessa. Pykälän 1 momentissa todetaan sallituksi, että sopimuksessa määrättyllä tavalla rajoitetaan kantajan oikeutta valita missä merioikeudessa hän nostaa kanteen sekä todetaan muut rajoitukset tehottomiksi. 2 momentin mukaan mitä 1 momentissa säädetään ei sovelleta, kun muuta seuraa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla tehdystä yleissopimuksesta ja siihen liittyvistä pöytäkirjoista.

Koska Brysselin yleissopimus takaa saman sopimusvapauden kuin Luganon yleissopimus, ehdotetaan 2 momenttia muutettavaksi siten, että siinä viitataan myös Brysselin sopimukseen.

3. Voimaantulo

Liittymissopimus tulee voimaan sopimuksen ratifioineiden valtioiden välillä kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun Itävalta, Suomi tai Ruotsi sekä yksi Brysselin yleissopimuksen jo ratifioinut sopimusvaltio on tallettanut ratifioimiskirjansa. Ratifioinnin tämän jälkeen suorittavan valtion osalta liittymissopimus tulee voimaan ratifioimiskirjan tallettamisesta seuraavan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin liittymissopimus Suomen osalta tulee voimaan. Ennen lain voimaantuloa sovelletaan tuomioistuimen kansainvälisen toimivallan ja tuomioiden täytäntöönpanon suhteen aikaisempaa lakia.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Suomen lainsäädäntö ei sisällä yleisiä säännöksiä siitä, milloin kansainvälisiä liittymiä omaava yksityisoikeudellinen riita-asia voidaan ottaa täällä tutkittavaksi. Tilanne on sama ulkomaisen yksityisoikeudellista vaatimusta koskevan tuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon suhteen. Lailla hyväksytty Luganon yleissopimus on kuitenkin muuttanut tilannetta suhteessa sopimusvaltioihin.

Brysselin yleissopimuksen soveltamisala on sama kuin Luganon yleissopimuksen, minkä vuoksi Brysselin yleissopimuksen määräykset osin rajoittavat Luganon yleissopimuksen soveltamista. Näin ollen, ja kun vuoden 1971 pöytäkirjassa EY-tuomioistuimelle annettu tulkintatoimivalta rajoittaa Suomen tuomioistuinten tuomiovaltaa ja siten hallitusmuodon 1 ja 2 §:n mukaan Suomelle kuuluvaa täysivaltaisuutta, eduskunnan suostumus Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimuksen hyväksymiseksi on tarpeen.

5. Säättämisjärjestys

Brysselin yleissopimukseen liittyvän vuoden 1971 pöytäkirjalla annetaan EY-tuomioistuimelle toimivalta tulkita Brysselin yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan ja myöhemmin tehtyjen liittymissopimusten määräyksiä. Vuoden 1971 pöytäkirjan 3 artiklan 1 kohdan nojalla velvoitetaan sopimusvaltioiden ylimmät tuomioistuimet pyytämään EY-tuomioistuimelta ennakkoratkaisua niiden käsiteltävänä olevaan asiaan vaikuttavan sopimusmääräyksen tulkinnasta. Myös valitusasteen tuomioistuimilla on oikeus pyytää ennakkoratkaisua. Ennakkoratkaisussa esitetty tulkinta sitoo kansallista tuomioistuinta, vaikka sen toimivaltaan jääkin ratkaista itse asia. Näin ollen EY-tuomioistuin hyväksytään osaksi suomalaista tuomioistuinjärjestelmää ja osa suomalaisten tuomioistuinten tuomiovallasta siirretään EY-tuomioistuimelle.

EY-tuomioistuimen toimivallan on katsottu rajoittavan suomalaisten tuomioistuinten riippumattomuutta, koska tuomioistuimen hallitusmuodon 2 §:n 4 momentin tarkoittamaan riippumattomuuteen kuuluu riippumattomuus muista toimielimistä myös laintulkintakysymyksissä (PeVL 14/1994 vp). Perustuslakivaliokunta on myös samassa yhteydessä katsonut, että ennakkoratkaisumenettely on ristiriidassa myös hallitusmuodon 53 ja 56 §:n säännösten kanssa, koska ylin tuomiovalta, joka näiden pykälien mukaan kuuluu korkeimmalle oikeudelle ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle, sisältää myös sovellettavien säännösten tulkinnasta päättämisen.

Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehtyyn sopimukseen liittyvän asiakirjan 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti Suomi on sitoutunut liittymään muun muassa Brysselin yleissopimukseen. Liittymissopimusta koske-

van hallituksen esityksen mukaan liittyminen liittymissopimukseen liittyvässä asiakirjassa tarkoitettuihin sopimuksiin tapahtuu kuitenkin tavanomaisen valtiosopimuskäytännön mukaisessa järjestelyssä (HE 135/1994 vp s. 102). Tämän vuoksi lakiehdotus Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa säädettyssä järjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyisi ne Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996 tehdyn liittymissopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska liittymissopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, ja koska liittymissopimuksen voimaansaattaminen edellyttää eräitä muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä yleissopimuksen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa määrättyllä tavalla, säädetään:

1 §

Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 1996 Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyyn yleissopimukseen tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla, siihen liittyvään pöytäkirjaan sekä yleissopimuksen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan tehdyn yleissopimuksen määräykset ovat, siltä osin kuin ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Brysselin yleissopimuksen tulkintaa Eu-

roopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevan pöytäkirjan 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on Suomessa oikeusministeriö.

3 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

4 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2.

Laki**merilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetun merilain (674/1994) 13 luvun 60 §:n 4 momentti ja 21 luvun 5 §:n 2 momentti, seuraavasti:

13 luku

Kappaletavaran kuljetus

60 §

Mitä 1 momentissa säädetään ei sovelleta, ellei sovittu lastaussatama eikä sovittu purkaussatama sijaitse Suomessa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa taikka, kun muuta seuraa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla tehdyistä yleissopimuksista ja niihin liittyvistä pöytäkirjoista (SopS 44/1993 ja SopS /).

21 luku

Toimivaltainen tuomioistuin ja oikeudenkäynti merioikeusjutuissa

5 §

Mitä 1 momentissa säädetään ei sovelleta, kun muuta seuraa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla tehdyistä yleissopimuksista ja niihin liittyvistä pöytäkirjoista.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan aikaisempaa lakia.

Naantalissa 24 päivänä heinäkuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Ole Norrback*

2.

Laki**merilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetun merilain (674/1994) 13 luvun 60 §:n 4 momentti ja 21 luvun 5 §:n 2 momentti, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

13 luku

13 luku

Kappaletavaran kuljetus**Kappaletavaran kuljetus**

60 §

60 §

Mitä 1 momentissa säädetään ei sovelleta, ellei sovittu lastaussatama eikä sovittu purkaussatama sijaitse Suomessa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa taikka, kun muuta seuraa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla tehdystä yleissopimuksesta ja siihen liittyvistä pöytäkirjoista (SopS 44/1993).

Mitä 1 momentissa säädetään ei sovelleta, ellei sovittu lastaussatama eikä sovittu purkaussatama sijaitse Suomessa, Norjassa, Ruotsissa tai Tanskassa taikka, kun muuta seuraa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla *tehdyistä yleissopimuksista ja niihin* liittyvistä pöytäkirjoista (SopS 44/1993 *ja SopS /*).

21 luku

21 luku

Toimivaltainen tuomioistuin ja oikeudenkäynti merioikeusjutuissa**Toimivaltainen tuomioistuin ja oikeudenkäynti merioikeusjutuissa**

5 §

5 §

Mitä 1 momentissa säädetään ei sovelleta, kun muuta seuraa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla tehdystä yleissopimuksesta ja siihen liittyvistä pöytäkirjoista.

Mitä 1 momentissa säädetään ei sovelleta, kun muuta seuraa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla *tehdyistä yleissopimuksista ja niihin* liittyvistä pöytäkirjoista.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin sopimuksiin sovelletaan aikaisempaa lakia.

1.

YLEISSOPIMUS

Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan sellaisena kuin se on mukautettuna Tanskan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen Kuningaskunnan liittymissopimuksella, Helleenien tasavallan liittymissopimuksella sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymissopimuksella

EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

KATSOVAT, että Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta ovat Euroopan unionin jäseniksi tullessaan sitoutuneet liittymään tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan sellaisena kuin se on mukautettuna Tanskan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymissopimuksella, Helleenien tasavallan liittymissopimuksella sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymissopimuksella, ja käynnistämään tätä varten neuvottelut yhteisön jäsenvaltioiden kanssa tarvittavien mukautusten tekemiseksi,

TIETOISINA siitä, että Euroopan yhteisön jäsenvaltiot ja Euroopan vapaakauppa-alueen (Efta) jäsenvaltiot ovat tehneet Luganossa 16 päivänä syyskuuta 1988 tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan yleissopimuksen, jolla ulotetaan Brysselin yleissopimuksen periaatteet koskemaan valtioita, jotka ovat tämän yleissopimuksen osapuolia,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I OSASTO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla

Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta liittyvät Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyyn tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen, jäljempänä "vuoden 1968 yleissopimus" sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan, Luxemburgissa 3 päivänä kesäkuuta 1971 allekirjoitettuun pöytäkirjaan, jäljempänä "vuoden 1971 pöytäkirja", sellaisena kuin se on siihen tehtyine mukautuksineen ja muutoksineen:

a) Luxemburgissa 9 päivänä lokakuuta 1978 allekirjoitetulla yleissopimuksella, jäljempänä "vuoden 1978 yleissopimus", Tanskan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan,

b) Luxemburgissa 25 päivänä lokakuuta 1982 allekirjoitetulla yleissopimuksella, jäljempänä "vuoden 1982 yleissopimus", Helleenien tasavallan liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan, sellaisina kuin ne ovat mukautettuina Tanskan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymissopimuksella,

c) San Sebastianissa 26 päivänä toukokuuta 1989 allekirjoitetulla yleissopimuksella, jäljempänä "vuoden 1989 yleissopimus", Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan, sellaisina kuin ne ovat mukautettuina Tanskan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymissopimuksella sekä Helleenien tasavallan liittymissopimuksella.

II OSASTO

VUODEN 1968 YLEISSOPIMUKSEN MUKAUTUKSET

2 artikla

Lisätään vuoden 1968 yleissopimuksen 3 artiklan toiseen alakohtaan, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksen 4 artiklalla, vuoden 1982 yleissopimuksen 3 artiklalla ja vuoden 1989 yleissopimuksen 3 artiklalla, seuraavat luetelmakohdat:

a) yhdeksännen ja kymmenennen luetelmakohdan väliin:

— Itävallassa: tuomioistuimen toimivaltaa koskevan lain (Jurisdiktionsnorm) 99 pykälää,"

b) kymmenennen ja yhdenkymmenen luetelmakohdan väliin:

— Suomessa: oikeudenkäymiskäärin/rättegångsbalken 10 luvun 1 pykälän 1 momentin toista, kolmatta ja neljättä virkettä,

— Ruotsissa: oikeudenkäymiskäärin (rättegångsbalken) 10 luvun 3 pykälän ensimmäisen kappaleen ensimmäistä virkettä,".

3 artikla

Lisätään vuoden 1968 yleissopimuksen 32 artiklan 1 kohtaan, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksen 16 artiklalla, vuoden 1982 yleissopimuksen 4 artiklalla ja vuoden 1989 yleissopimuksen 10 artiklalla, seuraavat luetelmakohdat:

a) kymmenennen ja yhdenkymmenen luetelmakohdan väliin:

— Itävallassa: *Bezirksgericht*,"

b) yhdenkymmenen ja kahdenkymmenen luetelmakohdan väliin:

— Suomessa: *käräjäoikeus/tingsrätt*,

— Ruotsissa: *Svea hovrätt*".

4 artikla

1. Lisätään vuoden 1968 yleissopimuksen 37 artiklan 1 kohtaan, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksen 17 artiklalla, vuoden 1982 yleissopimuksen 5 artiklalla ja vuoden 1989 yleissopimuksen 11 artiklalla, seuraavat luetelmakohdat:

a) kymmenennen ja yhdenkymmenen luetelmakohdan väliin:

— Itävallassa: *Bezirksgericht*,"

b) yhdenkymmenen ja kahdenkymmenen luetelmakohdan väliin:

— Suomessa: *hovioikeus/hovrätt*,

— Ruotsissa: *Svea hovrätt*".

2. Lisätään vuoden 1968 yleissopimuksen 37 artiklan 2 kohtaan, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksen 17 artiklalla, vuoden 1982 yleissopimuksen 5 artiklalla ja vuoden 1989 yleissopimuksen 11 artiklalla, seuraavat luetelmakohdat:

a) neljännen ja viidennen luetelmakohdan väliin:

— Itävallassa, jos kysymyksessä on Rekurs-menettely, *Revisionrekurs*illa, ja jos on kysymyksessä *Widerspruch*-menettely, *Berufung*illa, johon liittyy *Revisionin* mahdollisuus",

b) viidennen ja kuudennen luetelmakohdan väliin:

— Suomessa *valittamalla korkeimmalta oikeudelta/genom besvär hos högsta domstolen*,

— Ruotsissa *valittamalla Högsta domstoleniltä*".

5 artikla

Lisätään vuoden 1968 yleissopimuksen 40 artiklan 1 kohtaan, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksen 19 artiklalla, vuoden 1982 yleissopimuksen 6 artiklalla ja vuoden 1989 yleissopimuksen 12 artiklalla, seuraavat luetelmakohdat:

a) kymmenennen ja yhdenkymmenen luetelmakohdan väliin:

— Itävallassa: *Bezirksgericht*,"

b) yhdenkymmenen ja kahdenkymmenen luetelmakohdan väliin:

— Suomessa: *hovioikeus/hovrätt*,

— Ruotsissa: *Svea hovrätt*".

6 artikla

Lisätään vuoden 1968 yleissopimuksen 41 artiklaan, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksen 20 artiklalla, vuoden 1982 yleissopimuksen 7 artiklalla ja vuoden 1989 yleissopimuksen 13 artiklalla, seuraavat luetelmakohdat:

a) neljännen ja viidennen luetelmakohdan väliin:

— Itävallassa *Revisionsrekurs*illa,

b) viidennen ja kuudennen luetelmakohdan väliin:

— Suomessa *valittamalla korkeimmalta oikeudelta/genom besvär hos högsta domstolen*,

— Ruotsissa *valittamalla Högsta domstolenilta*".

7 artikla

Täydennetään vuoden 1968 yleissopimuksen 55 artiklaa, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksen 24 artiklalla, vuoden 1982 yleissopimuksen 8 artiklalla ja vuoden 1989 yleissopimuksen 18 artiklalla, seuraavilla lisäyksillä, jotka lisätään aikajärjestyksessä niille kuuluvien kohtiin yleissopimusten luettelossa:

— lokakuun 25 päivänä 1957 Wienissä allekirjoitetun Belgian kuningaskunnan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen elatusvelvollisuutta koskevien tuomioiden ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— kesäkuun 6 päivänä 1959 Wienissä allekirjoitetun Saksan liittotasavallan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden, sovintojen ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— kesäkuun 16 päivänä 1959 Wienissä allekirjoitetun Belgian kuningaskunnan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden, välitystuomioiden ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— heinäkuun 14 päivänä 1961 Wienissä allekirjoitetun Yhdistyneen Kuningaskunnan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä sen maaliskuun 6 päivänä 1970 Lontoossa allekirjoitetun lisäpöytäkirjan,

— helmikuun 6 päivänä 1963 Haagissa allekirjoitetun Alankomaiden kuningaskunnan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— heinäkuun 15 päivänä 1966 Wienissä allekirjoitetun Ranskan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tun-

nustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— heinäkuun 29 päivänä 1971 Luxemburgissa allekirjoitetun Luxemburgin ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— marraskuun 16 päivänä 1971 Roomassa allekirjoitetun Italian ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden, sovintojen ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— lokakuun 11 päivänä 1977 Kööpenhaminassa allekirjoitetun Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä tehdyn yleissopimuksen yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— syyskuun 16 päivänä 1982 Tukholmassa allekirjoitetun Itävallan ja Ruotsin välillä tehdyn sopimuksen siviilioikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— helmikuun 17 päivänä 1984 Wienissä allekirjoitetun Itävallan ja Espanjan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden, sovintojen ja täytäntöönpanokelpoisten virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, ja

— marraskuun 17 päivänä 1986 Wienissä allekirjoitetun Suomen ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta."

III OSASTO

UUON 1968 YLEISSOPIMUKSEN LIITTENÄ OLEVAAN PÖYTÄKIRJAAN TEHTÄVÄT MUKAUTUKSET

8 artikla

Korvataan vuoden 1968 yleissopimuksen liitteenä olevan pöytäkirjan V artikla seuraavalla tekstillä:

"V artikla

Edellä 6 artiklan 2 kohdassa ja 10 artiklassa tarkoitettua takautumisvaatimusta ja siihen rinnastettavaa vaatimusta tarkoittavaa

kannetta koskeviin toimivaltaperusteisiin ei voida vedota Saksan liittotasavallassa eikä Itävallan tasavallassa. Toisessa sopimusvaltiossa asuva henkilö voidaan kutsua tuomioistuimeen:

— Saksan liittotasavallassa riita-asioiden oikeudenkäyntilain (*Zivilprozessordnung*) 68, 72, 73, ja 74 artiklan mukaisesti, jotka säännökset koskevat ilmoitusta oikeudenkäynnistä kolmannelle (*litis denuntiatio*),

— Itävallan tasavallassa riita-asioiden oikeudenkäyntilain (*Zivilprozessordnung*) 21 artiklan mukaisesti, joka säännös koskee ilmoitusta oikeudenkäynnistä kolmannelle (*litis denuntiatio*).

Muissa sopimusvaltioissa 6 artiklan 2 kohdan ja 10 artiklan nojalla annetut tuomiot on tunnustettava ja pantava täytäntöön Saksan liittotasavallassa ja Itävallan tasavallassa III osaston määräysten mukaisesti. Ne oikeusvaikutukset, jotka näissä valtioissa annetuilla tuomioilla edellisen kappaleen säännösten mukaan on kolmanteen henkilöön nähden, on tunnustettava muissa sopimusvaltioissa."

9 artikla

Täydennetään vuoden 1968 yleissopimuksen liitteenä olevan pöytäkirjan V a artiklaa seuraavalla tekstillä:

"Ruotsissa "maksamismääräystä" (*betalningsföreläggande*) ja "virka-apumenettelyä" (*handräckning*) koskevista yksinkertaistetuista menettelyistä termi "tuomioistuin" ("*juge*", "*tribunal*", "*jurisdiction*") käsittää Ruotsin kruununvoutiviranomaisen (*kronofogdemyndighet*)."

10 artikla

Vuoden 1968 yleissopimuksen liitteenä olevaa pöytäkirjaa täydennetään seuraavalla artiklalla:

"V e artikla:

Hallintoviranomaisten vahvistamia tai virallisiksi todistamia elatusvelvollisuutta koskevia sopimuksia pidetään myös yleissopimuksen 50 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuina virallisina asiakirjoina."

IV OSASTO

VUODEN 1971 PÖYTÄKIRJAN MUKAUTUKSET

11 artikla

Täydennetään vuoden 1971 yleissopimuksen 1 artiklaa, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksen 30 artiklalla, vuoden 1982 yleissopimuksen 10 artiklalla ja vuoden 1989 yleissopimuksen 24 artiklalla, seuraavalla alakohdalla:

"Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on myös toimivalta antaa päätöksiä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyyn yleissopimukseen ja tähän pöytäkirjaan, sellaisina kuin ne ovat mukautettuina vuoden 1978 yleissopimuksella, vuoden 1982 yleissopimuksella ja vuoden 1989 yleissopimuksella tehdyn yleissopimuksen tulkinnasta."

12 artikla

Lisätään vuoden 1971 pöytäkirjan 2 artiklan 1 kohtaan, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksen 31 artiklalla, vuoden 1982 yleissopimuksen 11 artiklalla ja vuoden 1989 yleissopimuksen 25 artiklalla, luetelmakohdat seuraavasti:

a) yhdeksännen ja kymmenennen luetelmakohdan väliin:

— Itävallassa: *Oberste Gerichtshof*, *Verwaltungsgerichtshof* ja *Verfassungsgerichtshof*;

b) kymmenennen ja yhdennentoista luetelmakohdan väliin:

— Suomessa: *korkein oikeus/högsta domstolen* ja *korkein hallinto-oikeus/högsta förvaltningsdomstolen*

— Ruotsissa: *Högsta domstolen*, *Regeringsrätten*, *Arbetsdomstolen* ja *Marknadsdomstolen*."

V OSASTO

SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

13 artikla

1. Vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan, sellaisina kuin ne ovat muutettuina vuoden 1978 yleissopimuksella, vuoden 1982 yleissopimuksella, vuo-

den 1989 yleissopimuksella ja tällä yleissopimuksella, määräyksiä sovelletaan ainoastaan sellaisiin oikeudenkäynteihin, jotka on pantu vireille, ja sellaisiin virallisiin asiakirjoihin, jotka on laadittu sen jälkeen, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan alkupe-rävaltiossa, ja jos tuomion tai virallisen asia-
kirjan tunnustamista tai täytäntöönpanoa
pyydetään, kun yleissopimus on tullut voi-
maan siinä valtiossa, johon pyyntö on osoi-
tettu.

2. Tuomiot, jotka on annettu sen jäl-
keen, kun tämä yleissopimus on tullut voi-
maan tuomiovaltion ja sen valtion välillä,
johon pyyntö on osoitettu, ja jotka on annettu
ennen tämän yleissopimuksen voimaantu-
loa vireille pannuissa asioissa, tunnustetaan
ja pannaan täytäntöön vuoden 1968 yleisso-
pimuksen III osaston määräysten mukaisesti,
sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna
vuoden 1978 yleissopimuksella, vuoden
1982 yleissopimuksella, vuoden 1989 yleis-
sopimuksella ja tällä yleissopimuksella, jos
sovelletut toimivaltasäännökset vastaavat
vuoden 1968 yleissopimuksen muutetun II
osaston määräyksiä tai sellaisen yleissopi-
muksen määräyksiä, jotka asian tullessa vi-
reille olivat voimassa kyseisten valtioiden
välillä.

VI OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

14 artikla

1. Euroopan unionin neuvoston pääsihtee-
teri toimittaa Itävallan tasavallan, Suomen
tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan halli-
tuksille oikeaksi todistetun jäljennöksen vuo-
den 1968 yleissopimuksesta, vuoden 1971
pöytäkirjasta, vuoden 1978 yleissopimukses-
ta, vuoden 1982 yleissopimuksesta ja vuo-
den 1989 yleissopimuksesta englannin, es-
panjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, por-
tugalin, ranskan, saksan ja tanskan kielellä.

2. Vuoden 1968 yleissopimuksen, vuo-
den 1971 pöytäkirjan, vuoden 1978 yleisso-
pimuksen, ja vuoden 1982 yleissopimuksen
ja vuoden 1989 yleissopimuksen

suomen kielellä ja ruotsin kielellä laaditut
toisinnot ovat todistusvoimaisia samoin edel-
lytyksin kuin vuoden 1968 yleissopimuksen,
vuoden 1971 pöytäkirjan, vuoden 1978
yleissopimuksen, vuoden 1982 yleissopi-
muksen ja vuoden 1989 yleissopimuksen
muut toisinnot.

15 artikla

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tä-
mä yleissopimus. Ratifioimiskirjat talletetaan
Euroopan unionin neuvoston pääsihteeris-
töön.

16 artikla

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan
kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivä-
nä siitä, kun kaksi sopimuksen allekirjoit-
tanutta valtiota, joista yksi on Itävallan tasa-
valta, Suomen tasavalta tai Ruotsin kunin-
gaskunta, ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa.

2. Tämän yleissopimuksen oikeusvai-
kutukset alkavat muun allekirjoittajavaltion
osalta kolmannen kuukauden ensimmäisenä
päivänä sen jälkeen, kun asianomainen val-
tio on tallettanut ratifioimiskirjansa.

17 artikla

Euroopan unionin neuvoston pääsihtee-
ri ilmoittaa sopimuksen allekirjoittaneille valti-
oille:

- a) ratifioimiskirjan tallettamisesta,
- b) päivän, jona tämä yleissopimus tulee
sopimusvaltioiden osalta voimaan.

18 artikla

Tämä yleissopimus, joka on laadittu yhte-
nä kappaleena englannin, espanjan, hollan-
nin, italian, kreikan, portugalin, ranskan,
ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielillä,
jotka kaikki kaksitoista tekstiä ovat yhtä to-
distusvoimaisia, talletetaan Euroopan unio-
nin neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pää-
sihtee-ri toimittaa siitä oikeaksi todistetun
jäljennöksen allekirjoittajavaltioiden hallituk-
sille.

2.

KONSOLIDOITU VERSIO

tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevasta vuoden 1968 Brysselin yleissopimuksesta ja vuoden 1968 yleissopimuksen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevasta ensimmäisestä pöytäkirjasta

Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan allekirjoitettua 29 päivänä marraskuuta 1996 yleissopimuksen liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan Brysselin yleissopimukseen sekä sen tulkintaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa koskevaan pöytäkirjaan on tullut aikaisempien liittymisten tavoin toivottavaksi, että lakimiesten käyttöön laaditaan kodifioitu versio Brysselin yleissopimuksesta sekä edellä mainitusta pöytäkirjasta 28. heinäkuuta 1990 Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä N:o C 189 julkaistuu versioon nähden ajan tasalle saatettuna.

Kyseisten tekstien ohessa on kolme jäsenvaltioiden hallitusten edustajien julistusta, joista ensimmäinen on annettu vuonna 1978 merellä käytettäviin aluksiin kohdistuviin takavarikkoihin ja vastaaviin turvaamistoimiin liittyvien säännösten yhdenmukaistamiseksi tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen yhteydessä. Toinen julistus on annettu vuonna 1989 Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymistä koskevan yleissopimuksen ratifioinnista. Kolmas julistus on annettu vuonna 1996 toimivaltaa koskevien määräysten merkityksestä tapauksissa, joissa työntekijä on palvelujen tarjoamisen yhteydessä lähetetty toiseen jäsenvaltioon kuin siihen, jossa hän tavallisesti tekee työtään.

Tämän asiakirjan tekstin on laatinut neuvoston pääsihteeristö, jonka arkistossa ovat kyseisten sopimusasiakirjojen alkuperäiskappaleet. Konsolidoitu versio on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisen lehden laitoksessa C 27, sivu 1, 26.1.1998. Huomattakoon kuitenkin, ettei teksti ole sitova. Kodifioitujen asiakirjojen viralliset suomenkieliset tekstit ovat seuraavissa Euroopan yhteisöjen virallisen lehden laitoksissa:

Vuoden 1968 Brysselin yleissopimus: C 15, sivu 30, 15.1.1997;

Vuoden 1971 pöytäkirja: C 15, sivu 10, 15.1.1997;

Vuoden 1978 liittymistä koskeva yleissopimus: C 15, sivu 14, 15.1.1997;

Vuoden 1982 liittymistä koskeva yleissopimus: C 15, sivu 26, 15.1.1997;

Vuoden 1989 liittymistä koskeva yleissopimus: C 15, sivu 43, 15.1.1997 ja

Vuoden 1996 liittymistä koskeva yleissopimus: C 15, sivu 1, 15.1.1997.

Y L E I S S O P I M U S

tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla¹

JOHDANTO-OSA²

EUROOPAN TALOUSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN KORKEAT SOPI-
MUSPUOLET, jotka

HALUAVAT panna täytäntöön mainitun sopimuksen 220 artiklan määräykset, joiden mu-
kaan ne ovat sitoutuneet takaamaan tuomioistuinten päätösten vastavuoroiseen tunnustami-
seen ja täytäntöönpanoon sovellettujen menettelyjen yksinkertaistamisen,

PYRKIVÄT vahvistamaan yhteisössä sinne sijoittautuneiden henkilöiden oikeussuojaa, ja
KATSOVAT tätä varten välttämättömiksi määritellä tuomioistuintensa kansainvälinen toi-
mivalta, helpottaa tuomioiden tunnustamista ja luoda nopeutettu menettely tuomioiden, viral-
listen asiakirjojen (*actes authentiques*) ja tuomioistuimessa tehtyjen sovintojen täytäntöönpa-
non turvaamiseksi,

OVAT PÄÄTTÄNEET tehdä tämän yleissopimuksen ja tätä varten nimenneet täysivaltai-
siksi edustajikseen:

[Jäsenvaltioiden nimeämät täysivaltaiset edustajat.]

JOTKA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEINA ja vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi
todetut valtakirjansa

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I OSASTO

SOVELTAMISALA

1 artikla

Tätä yleissopimusta sovelletaan yksityisoi-
keudellisissa asioissa, riippumatta siitä, mil-
laisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään.
Erityisesti yleissopimusta ei sovelleta vero-
tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin
asioihin.³

Yleissopimusta ei sovelleta:

1. luonnollisten henkilöiden oikeudelli-
seen asemaan, oikeuskelpoisuuteen tai oi-
keustoimikelpoisuuteen eikä myöskään avio-
varallisuussuhteisiin eikä perintöön ja testa-
mentiin;
2. konkurssiin, akordiin tai muihin nii-
hin rinnastettaviin menettelyihin;
3. sosiaaliturvaan;
4. välimiesmenettelyyn.

II OSASTO

TOIMIVALTA

1 jakso

Yleiset määräykset

2 artikla

Kanne sitä vastaan, jolla on kotipaikka
jossakin sopimusvaltiossa, nostetaan hänen
kansalaisuudestaan riippumatta tuon valtion
tuomioistumissa, jollei tämän yleissopimuk-
sen määräyksistä muuta johdu.

Henkilöön, joka ei ole sen valtion kansa-
lainen, jossa hänellä on kotipaikka, sovelle-
taan samoja tuomioistuimen toimivaltaa kos-
kevia säännöksiä ja määräyksiä kuin tuon
valtion omiin kansalaisiin.

3 artikla

Sellaista henkilöä vastaan, jolla on koti-
paikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa
kanne toisen sopimusvaltion tuomioistuimes-
sa ainoastaan tämän osaston 2—6 jakson
määräysten nojalla.

Erityisesti seuraavia säännöksiä ei voida soveltaa näitä vastaan:

— Belgiassa: siviililain (Code civil - Burgerlijk Wetboek) 15 artiklaa sekä oikeudenkäyntilain (Code judiciaire - Gerechteleijk Wetboek) 638 artiklaa,

— Tanskassa: oikeudenkäyntilain (Lov om retters pleje) 246 pykälän 2 ja 3 kappaletta⁴,

— Saksan liittotasavallassa: riita-asioiden oikeudenkäyntilain (Zivilprozessordnung) 23 pykälää,

— Kreikassa: oikeudenkäymiskaaren (Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας) 40 artiklaa,

— Ranskassa: siviililain (Code civil) 14 ja 15 artiklaa,

— Irlannissa: säännöksiä, joiden mukaan tuomioistuin on toimivaltainen sillä perusteella, että haastehakemus tai muu vastaava asiakirja on annettu vastaajalle tiedoksi hänen oleskellessaan tilapäisesti Irlannissa,

— Italiassa: riita-asioiden oikeudenkäyntilain (Codice di procedura civile) 2 artiklaa ja 4 artiklan 1 ja 2 kohtaa,

— Luxemburgissa: siviililain (Code civil) 14 ja 15 artiklaa,

— Itävallassa: tuomioistuimen toimivaltaa koskevan lain (Jurisdiktionsnorm) 99 pykälää,

— Alankomaissa: riita-asioiden oikeudenkäyntilain (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) 126 artiklan 3 kohtaa ja 127 artiklaa,

— Portugalissa: riita-asioiden oikeudenkäyntilain (Código de Processo Civil) 65 artiklan 1 kohdan c kohtaa, 65 artiklan 2 kappaletta ja 65 A artiklan c kohtaa sekä työasioiden oikeudenkäyntilain (Código de Processo de Trabalho) 11 artiklaa,

— Suomessa: oikeudenkäymiskaaren/rättegångsbalken 10 luvun 1 pykälän 1 momentin toista, kolmatta ja neljättä virkettä,

— Ruotsissa: oikeudenkäymiskaaren (rättegångsbalken) 10 luvun 3 pykälän ensimmäisen kappaleen ensimmäistä virkettä,

— Yhdistyneessä kuningaskunnassa: niitä säännöksiä, joiden mukaan tuomioistuin on toimivaltainen sillä perusteella, että:

a) haastehakemus tai muu vastaava asiakirja on annettu tiedoksi vastaajalle hänen oleskellessaan tilapäisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa, tai

b) vastaajalla on omaisuutta Yhdistyneessä kuningaskunnassa, tai

c) Yhdistyneessä kuningaskunnassa olevaa omaisuutta on kantajan pyynnöstä takavarikoitu tai siihen on tämän pyynnöstä kohdistettu muu siihen rinnastettavissa oleva turvaamistoimi.⁵

4 artikla

Jos vastaajalla ei ole kotipaikka missään sopimusvaltiossa, tuomioistuimen toimivalta määräytyy kussakin sopimusvaltiossa sen oman lain mukaan, jollei 16 artiklan määräyksistä muuta johdu.

Tällaista vastaajaa vastaan voi kansalaisuudesta riippumatta jokainen, jolla on kotipaikka jossakin sopimusvaltiossa, samalla tavoin kuin tuon valtion omat kansalaiset, vedota siinä sopimusvaltiossa voimassa oleviin tuomioistuimen toimivaltaa koskeviin säännöksiin sekä erityisesti 3 artiklan 2 kappaleessa mainittuihin säännöksiin.

2 jakso

Erityinen toimivalta

5 artikla

Sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisessa sopimusvaltiossa:

1. sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa kanne nostetaan, tarkoitetu velvoite on täytetty tai täytettävä; työsopimusta koskevassa asiassa tämä paikkakunta on se, jossa työntekijä tavallisesti suorittaa työnsä; jos työntekijä ei tavallisesti suorita työtään samassa valtiossa, työnantaja vastaan voidaan nostaa kanne myös sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa työntekijän palvelukseen ottanut toimipaikka sijaitsee tai oli sijainnut⁶,

2. elatusapua koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa elatusapuun oikeutetulla on kotipaikka tai asuinpaikka tai, jos asia liittyy jonkun oikeudellista asemaa koskevaan asiaan, siinä tuomioistuimessa, joka oman lakinsa mukaan on toimivaltainen tuossa asiassa, jollei toimivalta perustu ainoastaan toisen asianosaisen kansalaisuuteen⁷,

3. sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä vahingon aiheuttanut teko sattui,

4. rikokseen perustuvaa yksityisoikeu-

dellista korvaus- tai hyvitysvaatimusta koskevassa asiassa siinä tuomioistuimessa, jossa rikosasia on vireillä, siltä osin kuin tuomioistuin oman lakinsa mukaan on toimivaltainen tutkimaan yksityisoikeudellisia vaatimuksia,

5. sivuliikkeen, agentuurin tai muun toimipaikan toimintaa koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa toimipaikka sijaitsee,

6. jos hän on joko suoraan lain nojalla taikka kirjallisella tai kirjallisesti vahvistetulla suullisella oikeustoimella muodostetun trustin perustaja, trustee tai trustin edunsaaja, sen sopimusvaltion tuomioistuimessa, missä trustin kotipaikka on⁸,

7. laivalastin tai rahdin pelastamisesta aiheutuvan pelastuspalkkion maksamista koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kyseessä oleva lasti tai rahti

a) on asetettu takavarikkoon tai on muun siihen rinnastettavan turvaamistoimen kohteena sellaisen maksun turvaamiseksi tai

b) olisi voitu asettaa takavarikkoon tai siihen olisi voitu kohdistaa muu siihen rinnastettava turvaamistoimi, mutta takuu tai muu vakuus on asetettu;

ja jos väitetään, että vastaajalla on jokin oikeus lastiin tai rahtiin taikka oli sellainen oikeus silloin, kun pelastustoimenpide tapahtui⁹.

6 artikla

Sitä vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, kanne voidaan nostaa myös:

1. jos asiassa on useampia vastaajia, siinä tuomioistuimessa, jonka alueella jollakin vastaajista on kotipaikka,

2. jos kanne koskee takautumisvaatimusta tai siihen rinnastettavaa vaatimusta, siinä tuomioistuimessa, jossa alkuperäinen kanne on vireillä, jollei alkuperäistä kanteen nostettu ainostaan sen vuoksi, että kanne häntä vastaan saataisiin tutkituksi muussa tuomioistuimessa kuin siinä, joka muutoin olisi ollut toimivaltainen tutkimaan häntä vastaan nostetun kanteen,

3. jos kysymyksessä on vastakanne, joka perustuu samaan sopimukseen tai seikkaan kuin pääkanne, siinä tuomioistuimessa, jossa pääkanne on vireillä,

4. jos asia koskee sopimusta ja kanne voidaan yhdistää samaa vastaajaa vastaan nostettuun kanteeseen, joka koskee esineoi-

keutta kiinteään omaisuuteen, sen sopimusvaltion tuomioistuimessa, jossa kiinteistö sijaitsee¹⁰.

6 a artikla¹¹

Sopimusvaltion tuomioistuin, joka tämän yleissopimuksen mukaan on toimivaltainen tutkimaan aluksen käyttämisestä tai sen ope- roinnista aiheutuvaa vastuuta koskevan asian, on samoin kuin muu sen sopimusvaltion tuomioistuin, joka tuon valtion lain mukaan on asiassa toimivaltainen sanotun tuomiois- tuimen asemesta, myös toimivaltainen tutki- maan sellaisen vastuun rajoittamista koske- van vaatimuksen.

3 jakso

Toimivalta vakuutusasioissa

7 artikla

Tuomioistuimen toimivalta vakuutusta koskevissa asioissa määräytyy tämän jakson määräysten mukaan, jollei 4 artiklan ja 5 artiklan 5 kohdan määräyksistä muuta johdu.

8 artikla¹²

Kanne vakuutuksenantajaa vastaan, jolla on kotipaikka sopimusvaltiossa, voidaan nostaa:

1. sen valtion tuomioistuimessa, jossa hänellä on kotipaikka, tai

2. muussa sopimusvaltiossa sen paikka- kunnan tuomioistuimessa, jossa vakuutuk- senottajalla on kotipaikka, tai

3. jos on kysymys rinnakkaisvakuutuk- sen antajasta, siinä sopimusvaltion tuomiois- tuimessa, jossa kanne on nostettu johtavaa vakuutuksenantajaa vastaan.

Vakuutuksenantajalla, jolla ei ole sopimus- valtiossa kotipaikkaa mutta jolla on sellai- sessa valtiossa sivuliike, agentuuri tai muu toimipaikka, katsotaan tämän toiminnasta aiheutuvien riitojen osalta olevan kotipaikka tuossa valtiossa.

9 artikla

Asiassa, joka koskee vastuuvakuutusta tai kiinteää omaisuutta koskevaa vakuutusta, kanne vakuutuksenantajaa vastaan voidaan lisäksi nostaa sen paikkakunnan tuomioistui- messa, jossa vahinko sattui. Sama koskee

tapauksia, joissa samalla vakuutus sopimuksella on vakuutettu sekä kiinteää että irtainta omaisuutta ja sama tapahtuma on aiheuttanut vahinkoa kummallekin.

10 artikla

Vastuuvakuutusta koskevassa asiassa kanne vakuutuksenantajaa vastaan voidaan nostaa myös siinä tuomioistuimessa, jossa vahingonkärsinyt on nostanut kanteen vakuutettua vastaan, jos tuomioistuimen laki sen sallii.

Vahingonkärsineen suoraan vakuutuksenantajaa vastaan nostamaan kanteeseen sovelletaan 7, 8 ja 9 artiklan määräyksiä, milloin tällainen suora kanne on luvallinen.

Jos sellaiseen suoraan kanteeseen sovelletavan lain mukaan on sallittua nostaa kanne vakuutuksenottajaa tai vakuutettua vastaan, sama tuomioistuin on toimivaltainen heidänkin osaltaan.

11 artikla

Jollei 10 artiklan 3 kappaleen määräyksistä muuta johdu, vakuutuksenantaja saa nostaa kanteen vain sen sopimusvaltion tuomioistuimissa, jonka alueella vastaajalla on kotipaikka, riippumatta siitä, onko vastaaja vakuutuksenottaja, vakuutettu vai edunsaaja.

Tämän jakson määräykset eivät vaikuta oikeuteen nostaa vastakanne siinä tuomioistuimessa, jossa pääkanne on tämän jakson määräysten mukaisesti vireillä.

12 artikla¹³

Tämän jakson määräyksistä voidaan sopusuhteisesti poiketa ainoastaan, jos

1. sopimus on tehty riidan syntymisen jälkeen, tai

2. sopimus antaa vakuutuksenottajalle, vakuutetulle tai edunsaajalle oikeuden nostaa kanteen muussa kuin tässä jaksossa tarkoitettussa tuomioistuimessa, tai

3. sopimuksen ovat keskenään tehneet vakuutuksenottaja ja vakuutuksenantaja, joilla vakuutus sopimusta tehtäessä oli kotipaikkansa tai asuinpaikkansa samassa sopimusvaltiossa, ja sopimuksessa on sovittu tuon valtion tuomioistuinten toimivallasta myös sen tapauksen varalta, että vahinko on sattunut ulkomailla, jollei sellainen sopimus ole tuon valtion lain mukaan kielletty, tai

4. sopimus on tehty sellaisen vakuutuk-

senottajan kanssa, jolla ei ole kotipaikka missään sopimusvaltiossa, paitsi milloin vakuutus on pakollinen tai koskee sopimusvaltiossa olevaa kiinteää omaisuutta, tai

5. sopimus koskee vakuutus sopimusta, joka koskee yhtä tai useampaa 12 a artiklassa mainittua riskiä.

12 a artikla¹⁴

Edellä 12 artiklan 5 kohdassa tarkoitettut riskit ovat seuraavat:

1. menetys tai vahinko, joka aiheutuu

a) avoimella merellä käytettävillä aluksille, rannikon ulkopuolella tai avomerellä oleville rakenteille tai ilma-aluksille niiden käyttämisestä kaupalliseen tarkoitukseen,

b) kuljetettavalle tavaralle, ei kuitenkaan matkustajien matkatavaroille, kun kuljetus tapahtuu yksinomaan tai osaksi sellaisilla aluksilla tai ilma-aluksilla,

2. vastuu, ei kuitenkaan matkustajien henkilövahingosta tai heidän matkatavaroilleen aiheutuneesta vahingosta tai menetyksestä,

a) joka aiheutuu aluksien, rakenteiden tai ilma-alusten tämän artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesta käyttämisestä tai ope- roinnista, jolleivät tuomioistuimen toimivaltaa koskevat sopimukset ole tällaisen riskin vakuuttamista koskevissa asioissa kielletty ilma-aluksen rekisteröimisvaltion lain mukaan,

b) menetyksestä tai vahingosta, jonka tavara on tämän artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen kuljetusten aikana aiheuttanut,

3. taloudellinen menetys, joka liittyy alusten, rakenteiden tai ilma-alusten 1 kohdan a alakohdan mukaiseen käyttämiseen tai operointiin, erityisesti rahdin tai alusvuokran menetys,

4. riski, joka liittyy johonkin 1—3 kohdassa mainittuun riskiin.

4 jakso¹⁵

Toimivalta kuluttajansuojaa koskevissa riita- asioissa

13 artikla

Kun asia koskee jonkun sellaista tarkoitusta varten tekemää sopimusta, jota ei voi pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä, jäljempänä "kuluttaja",

määräytyy tuomioistuimen toimivalta tämän jakson määräysten mukaisesti, jollei 4 artiklan ja 5 artiklan 5 kohdan määräyksistä muuta johdu, jos asia koskee:

1. irtaimen kauppaa ja hinta on suoritettava maksuerissä, tai

2. lainaa, joka on maksettava takaisin erissä, tai muuta luottoa, joka on tarkoitettu irtaimen tavaran kaupan rahoittamiseen, tai

3. muita sopimuksia, jotka tarkoittavat irtaimen tavaran tai palvelun toimittamista, jos

a) sopimusta on edeltänyt erityinen tarjous tai ilmoittelu siinä valtiossa, jossa kuluttajalla on kotipaikka, ja

b) kuluttaja on siinä valtiossa suorittanut sopimuksen tekemistä varten välttämättömät toimenpiteet.

Jos kuluttajan sopimuskumppanin kotipaikka ei ole sopimusvaltiossa, mutta hänellä on sellaisessa valtiossa sivuliike, agenttuuri tai muu toimipaikka, katsotaan hänellä sivuliikkeen, agenttuurin tai muun toimipaikan toiminnasta aiheutuvien riitojen osalta olevan kotipaikka tuossa valtiossa.

Tämän jakson määräyksiä ei sovelleta kuljetussopimuksiin.

14 artikla

Kuluttaja voi nostaa kanteen toista sopimuspuolta vastaan joko sen sopimusvaltion tuomioistuimissa, missä tällä on kotipaikka, tai sen sopimusvaltion tuomioistuimissa, missä kuluttajalla itsellään on kotipaikka.

Toinen sopimuspuoli voi nostaa kanteen kuluttajaa vastaan ainoastaan sen sopimusvaltion tuomioistuimissa, missä kuluttajalla on kotipaikka.

Tämän artiklan määräykset eivät vaikuta oikeuteen esittää vastavaatimuksia siinä tuomioistuimissa, jossa pääkanne tämän jakson määräysten mukaisesti on vireillä.

15 artikla

Tämän jakson määräyksistä voidaan sopimuksin poiketa ainoastaan, jos:

1. sopimus on tehty riidan syntymisen jälkeen, tai

2. sopimus antaa kuluttajalle oikeuden nostaa kanteen muissa kuin tässä jaksossa tarkoitetuissa tuomioistuimissa, tai

3. kuluttajalla ja hänen sopimuskumppanillaan sopimuksen tekoaikana oli kotipaikka tai asuinpaikka samassa sopimusval-

tiossa ja sopimuksessa on sovittu, että tuon valtion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia, jollei sellainen sopimus sanotun valtion lain mukaan ole kielletty.

5 jakso

Yksinomainen toimivalta

16 artikla

Seuraavilla tuomioistuimilla on asianomaisen kotipaikasta riippumatta yksinomainen toimivalta

1. a) asiassa, joka koskee esineoikeutta kiinteään omaisuuteen tai kiinteän omaisuuden vuokraa, sen sopimusvaltion tuomioistuimilla, joissa kiinteistö sijaitsee,

b) kuitenkin asiassa, joka koskee kiinteän omaisuuden vuokraamista tilapäiseen yksityiskäyttöön enintään kuudeksi peräkkäiseksi kuukaudeksi, toimivalta on myös sen sopimusvaltion tuomioistuimilla, jossa vastaajalla on kotipaikka edellyttäen, että omistaja ja vuokralainen ovat luonnollisia henkilöitä ja että heillä on kotipaikka samassa sopimusvaltiossa¹⁶,

2. asiassa, joka koskee yhtiön tai muun oikeushenkilön pätevyyttä, mitättömyyttä tai purkamista, taikka sen toimielinten päätöksiä, sen sopimusvaltion tuomioistuimilla, jossa yhtiöllä tai oikeushenkilöllä on kotipaikka,

3. asiassa, joka koskee julkiseen rekisteriin tehtyjen merkintöjen pätevyyttä, sen sopimusvaltion tuomioistuimilla, jossa rekisteriä pidetään,

4. asiassa, joka koskee patentin, tavaramerkin, mallin tai muiden senkaltaisten tallettamista tai rekisteröintiä edellyttävien oikeuksien tallettamista tai rekisteröintiä edellyttävien oikeuksien rekisteröintiä tai pätevyyttä, sen sopimusvaltion tuomioistuimilla, jossa tallettamista tai rekisteröintiä on pyydetty tai jossa tallettaminen tai rekisteröinti on tapahtunut tai jossa se kansainvälisen sopimuksen määräysten mukaan katsotaan tapahtuneeksi,

5. asiassa, joka koskee tuomioiden täytäntöönpanoa, sen sopimusvaltion tuomioistuimilla, jossa täytäntöönpano on tapahtuva tai tapahtunut.

6 jakso**Tuomioistuimen toimivaltaa koskeva
sopimus***17 artikla¹⁷*

Jos asianosaiset, joista ainakin yhdellä on kotipaikka jossakin sopimusvaltiossa, ovat sopineet, että jonkin sopimusvaltion tuomioistuimen tai tuomioistuinten on ratkaistava jo syntynyt riita tai tietystä oikeussuhteesta syntyvät vastaiset riidat, ovat ainoastaan tuo tuomioistuin tai tuon valtion tuomioistuimet toimivaltaisia ratkaisemaan asian. Tällainen tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus on tehtävä:

a) kirjallisesti tai, jos se on tehty suullisesti, vahvistettava kirjallisesti, tai

b) sellaisessa muodossa, joka vastaa asianosaisten välille muodostunutta käytäntöä, tai

c) kansainvälisessä kaupassa sellaista muotoa noudattaen, joka vastaa sellaista kauppatapaa, jonka asianosaiset tunsivat tai joka heidän olisi pitänyt tuntea ja joka on kyseisen tyyppisten sopimusten osapuolten kyseisellä kaupan alalla laajalti tuntema ja säännöllisesti noudattama.

Jos kummankaan tuollaisen sopimuksen tehneen asianosaisen kotipaikka ei ole missään sopimusvaltiossa, toisten sopimusvaltioiden tuomioistuimet eivät ole toimivaltaisia tutkimaan asiaa, jolleivät sopimuksen mukaan toimivaltainen tuomioistuin tai toimivaltaiset tuomioistuimet ole katsoneet, ettei sillä tai niillä ole toimivaltaa asiassa.

Sopimusvaltion tuomioistuimella tai tuomioistuimilla, jotka trustin perustamista koskevan asiakirjan mukaan ovat toimivaltaisia, on yksinomainen toimivalta tutkia kanne, joka on nostettu trustin perustajaa, trusteea tai trustin edunsaajaa vastaan, jos asia koskee näiden henkilöiden välisiä suhteita taikka heidän oikeuksiaan tai velvollisuuksiaan trustissa.

Tuomioistuimen toimivaltaa koskevat sopimukset tai vastaavat määräykset trustin perustamista koskevassa asiakirjassa ovat tehottomia, jos ne ovat ristiriidassa 12 tai 15 artiklan määräysten kanssa tai jos tuomioistuimet, joiden toimivalta on sopimuksella poissuljettu, ovat 16 artiklan mukaan yksinomaisesti toimivaltaisia.

Jos tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus on tehty ainoastaan toisen asian-

osaisen hyväksi, säilyttää tämä asianosainen oikeuden nostaa kanne jokaisessa muussa tämän yleissopimuksen mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Työsopimusta koskevissa asioissa ovat tuomioistuimen toimivaltaa koskevat sopimukset päteviä ainoastaan, jos ne on tehty riidan syntymisen jälkeen tai jos työntekijä vetoaa siihen nostaakseen kanteen muussa kuin vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa tai 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa tuomioistuimessa.

18 artikla

Sen toimivallan lisäksi, joka sopimusvaltion tuomioistuimella on tämän sopimuksen muiden määräysten nojalla, se on toimivaltainen, jos vastaaja vastaa siinä tuomioistuimessa. Tätä määräystä ei kuitenkaan sovelleta, jos vastaaja on vastannut ainoastaan kiistääkseen tuomioistuimen toimivallan tai jos toinen tuomioistuin 16 artiklan mukaan on yksinomaisesti toimivaltainen.

7 jakso**Tuomioistuimen toimivallan ja menettelyn
edellytysten tutkiminen***19 artikla*

Jos sopimusvaltion tuomioistuimessa nostettu kanne koskee pääasiallisesti asiaa, jonka toisen sopimusvaltion tuomioistuin on 16 artiklan mukaan yksinomaisesti toimivaltainen tutkimaan, tuomioistuimen on omasta aloitteestaan jätettävä asia tutkimatta.

20 artikla

Jos kanne nostetaan sopimusvaltiossa sellaista vastaajaa vastaan, jolla on kotipaikka toisessa sopimusvaltiossa, ja jos vastaaja ei vastaa, tuomioistuimen on omasta aloitteestaan jätettävä asia tutkimatta, jollei se ole toimivaltainen tämän yleissopimuksen määräysten mukaan.

Tuomioistuimen on keskeytettävä asian käsittely, kunnes on selvitetty, että vastaajalla on ollut mahdollisuus saada haastehakemus tai muu vastaava asiakirja niin hyvissä ajoin, että hän on voinut valmistautua vastaamaan asiassa tai että kaikkiin tätä varten tarpeellisiin toimenpiteisiin on ryhdytty¹⁸.

Edellisessä kappaleessa olevien määräysten

asemesta sovelletaan Haagissa 15 päivänä marraskuuta 1965 tehdyn oikeudenkäyntiasiakirjojen ja muiden asiakirjojen tiedoksiantoa ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa koskevan yleissopimuksen 15 artiklan määräyksiä, jos haastehakemus tai muu vastaava asiakirja oli annettava tiedoksi sanotun yleissopimuksen mukaisesti.

8 jakso

Vireilläolo ja samassa yhteydessä käsiteltävät kanteet

21 artikla⁹

Jos eri sopimusvaltioiden tuomioistuimissa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita, muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on ensin nostettu on omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely, kunnes on ratkaistu, että tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen.

Kun on ratkaistu, että se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen, tulee muiden tuomioistuinten tuon tuomioistuimen toimivallan vuoksi jättää asia tutkimatta.

22 artikla

Jos eri sopimusvaltioiden tuomioistuimissa nostetut kanteet liittyvät toisiinsa, tuomioistuin, jossa kanne on myöhemmin nostettu, voi niin kauan, kuin molemmat kanteet ovat vireillä ensimmäisessä oikeusasteessa, keskeyttää asian käsittelyn.

Tuomioistuin, jossa kanne on nostettu myöhemmin, voi asianosaisten pyynnöstä myös jättää asian tutkimatta, jos toisiinsa liittyvien kanteiden käsittelyn yhdistäminen sanotun tuomioistuimen lain mukaan on sallittua ja se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen tutkimaan molemmat kanteet.

Tätä artiklaa sovellettaessa katsotaan kanteiden liittyvän toisiinsa silloin, kun niiden välillä on niin läheinen yhteys, että kanteiden käsitteleminen ja ratkaiseminen yhdessä näyttää tarpeelliselta, jotta vältetään se, että kanteiden käsitteleminen eri oikeudenkäynneissä johtaisi ristiriitaisiin tuomioihin.

23 artikla

Jos useampi tuomioistuin on yksinomaaisesti toimivaltainen, on muiden tuomioistuinten kun sen, jossa kanne on ensin nostettu, jätettävä asia tutkimatta.

9 jakso

Väliaikaiset toimenpiteet ja turvaamistoimet

24 artikla

Sopimusvaltion lain mukaisia väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia voidaan pyytää sanotun valtion tuomioistuimilta myös silloin, kun toisen sopimusvaltion tuomioistuin on tämän yleissopimuksen mukaan toimivaltainen tutkimaan pääasian.

III OSASTO

TUNNUSTAMINEN JA TÄYTÄNTÖÖNPANO

25 artikla

Tuomiolla tarkoitetaan tässä yleissopimuksessa jokaista sopimusvaltion tuomioistuimen ratkaisua riippumatta siitä, kutsutaanko sitä tuomioksi, päätökseksi, täytäntöönpanomääräykseksi vai joksikin muuksi, samoin kuin tuomioistuimen virkamiehen oikeudenkäyntikuluja koskevaa päätöstä.

1 jakso

Tunnustaminen

26 artikla

Sopimusvaltiossa annettu tuomio tunnustetaan toisessa sopimusvaltiossa vaatimatta minkään erityisen menettelyn noudattamista.

Jos kysymys tuomion tunnustamisesta on riidanalainen, voi jokainen, jonka etua tuomion tunnustaminen koskee, pyytää tämän osaston 2 ja 3 jaksossa tarkoitettussa menettelyssä vahvistettavaksi, että tuomio on tunnustettava.

Jos tuomioon vedotaan sopimusvaltiossa vireillä olevassa asiassa ja tuon asian ratkaisu riippuu siitä, onko tuomio tunnustettava, on asiaa käsittelevä tuomioistuin toimivaltainen ratkaisemaan tunnustamista koskevan kysymyksen.

27 artikla

Tuomiota ei tunnusteta:

1. jos tunnustaminen on vastoin sen valtion oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*), jossa tuomioon vedotaan,

2. jos haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ei ole annettu asianmukaisesti tiedoksi vastaajalle niin hyvissä ajoin, että vastaaja olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa²⁰,

3. jos tuomio on ristiriidassa sellaisen tuomion kanssa, joka on annettu samojen asianosaisten välillä siinä valtiossa, jossa tunnustamista pyydetään,

4. jos sen valtion tuomioistuin, jossa tuomio on annettu (tuomiovaltio) on tuomiossaan luonnollisen henkilön oikeudellista asemaa, oikeuskelpoisuutta tai oikeustoimikelpoisuutta taikka aviovarallisuutta, perintöä taikka testamenttia koskevan esikysymyksen osalta päätenyt sellaiseen ratkaisuun, joka on vastoin sen valtion kansainvälisen yksityisoikeuden säännöstä, jossa tuomioon vedotaan, jollei lopputulos olisi ollut sama siinä tapauksessa, että viimeksi mainitun valtion kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiä olisi sovellettu,

5. jos tuomio on ristiriidassa muussa kuin sopimusvaltiossa samaa asiaa koskevan ja samojen asianosaisten välillä aikaisemmin annetun tuomion kanssa, ja viimeksi mainittu tuomio täyttää ne edellytykset, jotka ovat tarpeen sen tunnustamiseksi siinä valtiossa, jossa tuomioon vedotaan²¹.

28 artikla

Tuomiota ei tunnusteta myöskään silloin, kun II osaston 3, 4 ja 5 jakson määräyksiä ei ole noudatettu, eikä 59 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa.

Sen valtion tuomioistuin tai viranomainen, jossa tunnustamista vaaditaan, on tutkissaan, onko olemassa jokin edellä olevassa kappaleessa tarkoitettu toimivaltaperuste, sidottu niihin tosiseikkoihin, joihin tuomion antanut tuomioistuin on perustanut toimivaltansa.

Jollei 1 kappaleen määräyksistä muuta johdu, tuomiovaltion tuomioistuimen toimivaltaa ei saa tutkia; tuomioistuimen toimivaltaa koskevat säännökset eivät kuulu 27 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuihin oikeusjärjestyksen perusteisiin.

29 artikla

Ulkomaista tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi.

30 artikla

Jos sopimusvaltion tuomioistuimessa vaaditaan toisessa sopimusvaltiossa annetun tuomion tunnustamista, tämä voi lykätä asian käsittelyä, jos tuomioon on haettu muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin.

Jos sopimusvaltion tuomioistuimessa vaaditaan Irlannissa tai Yhdistyneessä kuningaskunnassa annetun tuomion tunnustamista, tuomioistuin voi lykätä asian käsittelyn, jos tuomion täytäntöönpano on tuomion antamisvaltiossa muutoksenhakemuksen vuoksi lykätty²².

2 jakso

Täytäntöönpano

31 artikla

Sopimusvaltiossa annettu tuomio, joka siinä valtiossa on täytäntöönpanokelpoinen, on pantava täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa (täytäntöönpanovaltio), kun tuomio asiaan osallisen hakemuksesta on siellä julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi²³.

Yhdistyneessä kuningaskunnassa on kuitenkin sellaiset tuomiot pantava täytäntöön Englannissa ja Walesissa, Skotlannissa tai Pohjois-Irlannissa, jotka asiaan osallisen pyynnöstä on rekisteröity täytäntöönpanoa varten asianomaisessa Yhdistyneen kuningaskunnan osassa²⁴.

32 artikla

1. Täytäntöönpanoa koskevan pyynnön ottaa vastaan:

- Belgiassa tribunal de première instance tai rechtbank van eerste aanleg,
- Tanskassa byret²⁵,
- Saksan liittotasavallassa Landgerichtin osaston puheenjohtaja,
- Kreikassa μονομελές πρωτοδικείο
- Espanjassa Juzgado de Primera Instancia,
- Ranskassa tribunal de grande instance puheenjohtaja,

- Irlannissa High Court,
- Italiassa corte d'appello,
- Luxemburgissa tribunal d'arrondissementin puheenjohtaja,
- Itävallassa Bezirksgericht,
- Alankomaissa arrondissementsrechtbankin puheenjohtaja,
- Portugalissa Tribunal Judicial de Círculo,

- Suomessa käräjäoikeus/tingsrätt,
- Ruotsissa Svea hovrätt,
- Yhdistyneessä kuningaskunnassa:

a) Englannissa ja Walesissa High Court of Justice tai, jos tuomio koskee elatusapua, Magistrates' Court, jonne hakemus toimitetaan Secretary of Staten välityksellä,

b) Skotlannissa Court of Session tai, jos tuomio koskee elatusapua, Magistrates' Court, jonne hakemus toimitetaan Secretary of Staten välityksellä,

c) Pohjois-Irlannissa High Court of Justice tai, jos tuomio koskee elatusapua, Magistrates' Court, jonne hakemus toimitetaan Secretary of Staten välityksellä²⁶.

2. Alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella sillä henkilöllä on kotipaikka, jota vastaan täytäntöönpanoa pyydetään. Jos tällä ei ole kotipaikkaa täytäntöönpanovaltiassa, se tuomioistuin on toimivaltainen, jonka alueella täytäntöönpano on tapahtuva.

33 artikla

Täytäntöönpanoa pyydetään täytäntöönpanovaltion lain mukaisesti.

Hakijan on ilmoitettava osoite tiedoksiantojen varten sen tuomioistuimen tuomiopiirin alueella, jossa täytäntöönpanoa pyydetään. Jos täytäntöönpanovaltion laki ei tunne sellaisen paikallisen osoitteen ilmoittamista, hakijan on nimettävä oikeudenkäyntiasiamies.

Hakemukseen on liitettävä 46 ja 47 artiklassa tarkoitetut asiakirjat.

34 artikla

Tuomioistuimen, jolta täytäntöönpanoa on pyydetty, on annettava päätöksensä viipymättä ja varaamatta menettelyn siinä vaiheessa sille, jota vastaan täytäntöönpanoa pyydetään, tilaisuutta tulla kuulluksi hake-
muksen johdosta.

Hakemus voidaan hylätä ainoastaan jollakin 27 tai 28 artiklassa mainitulla perusteel-

la.

Ulkomaista tuomiota ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi.

35 artikla

Tuomioistuimen asianomaisen virkamiehen on viivytyksettä ilmoitettava hakijalle hake-
muksen johdosta annetusta päätöksestä täytäntöönpanovaltion lain mukaisesti.

36 artikla

Jos täytäntöönpanoon suostutaan, vasta-
puoli voi kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta hakea siihen muutosta.

Jos muutoksenhakijalla on kotipaikka toisessa sopimusvaltiossa kuin siinä, missä on annettu päätös, jolla täytäntöönpanoon on suostuttu, muutoksenhakuaika on kaksi kuukautta siitä päivästä, kun päätös on annettu tiedoksi hänelle joko henkilökohtaisesti tai hänen asunnollaan. Tätä määräaikaa ei voida pidentää etäisyyden perusteella.

37 artikla²⁷

1. Muutosta haetaan kontradiktorista oikeudenkäyntiä koskevien säännösten mukaisesti; se, jolta muutosta haetaan, on:

- Belgiassa tribunal de première instance tai rechtbank van eerste aanleg,

- Tanskassa landsret,
- Saksan liittotasavallassa Oberlandesgericht,

- Kreikassa εφετείο,
- Espanjassa Audiencia Provincial,
- Ranskassa cour d'appel,
- Irlannissa High Court,
- Italiassa corte d'appello,

- Luxemburgissa cour supérieure de justice sen toimiessa riita-asoiden muutoksenhakutuomioistuimena,

- Itävallassa Bezirksgericht,
- Alankomaissa arrondissementsrechtbank,
- Portugalissa Tribunal da Relação,
- Suomessa hovioikeus/hovrätt,
- Ruotsissa Svea hovrätt,
- Yhdistyneessä kuningaskunnassa:

a) Englannissa ja Walesissa High Court of Justice tai, jos tuomio koskee elatusapua, Magistrates' Court,

b) Skotlannissa Court of Session tai, jos tuomio koskee elatusapua, Sheriff Court,

c) Pohjois-Irlannissa High Court of

Justice tai, jos tuomio koskee elatusapua, Magistrates' Court,

2. Muutoksenhaun johdosta annettuun päätökseen saa ainoastaan hakea muutosta:

— Belgiassa, Kreikassa, Espanjassa, Ranskassa, Italiassa, Luxemburgissa ja Alankomaissa kassaatiovalituksella,

— Tanskassa hojesteretiltä oikeusministerin luvalla,

— Saksan liittotasavallassa Rechtsbeschwerdellä,

— Itävallassa, jos kysymyksessä on Rekurs-menettely, Revisionrekursilla, ja jos on kysymyksessä Widerspruch-menettely, Berufungilla, johon liittyy Revisionin mahdollisuus,

— Irlannissa oikeuskysymykseen rajoittuvalla muutoksenhakukeinolla Supreme Courtilta,

— Portugalissa oikeuskysymykseen rajoittuvalla muutoksenhakukeinolla,

— Suomessa valittamalla korkeimmalta oikeudelta/genom besvär hos högsta domstolen,

— Ruotsissa valittamalla Högsta domstolenilta,

— Yhdistyneessä kuningaskunnassa yhdellä ainoalla oikeuskysymykseen rajoittuvalla muutoksenhakukeinolla.

38 artikla

Tuomioistuin, jolta muutosta on haettu 37 artiklan 1 kappaleen mukaan, voi muutoksenhakijan pyynnöstä keskeyttää asian käsittelyn, jos tuomioon on tuomion antamisvaltiossa haettu muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin tai jos sellaisen muutoksenhakukeinon käyttämiselle säädetty aika ei ole vielä kulunut umpeen; viimeksi mainitussa tapauksessa tuomioistuin voi määrätä ajan, jonka kuluessa muutosta on haettava.

Jos tuomio on annettu Irlannissa tai Yhdistyneessä kuningaskunnassa, on jokaista tuomiovaltiossa käytettävissä olevaa muutoksenhakukeinoa pidettävä 1 kappaleessa tarkoitettuna varsinaisena muutoksenhakukeinona²⁸.

Tuomioistuin voi myös päättää, että täytäntöönpanon edellytyksenä on sen määräämisen vakuuden asettaminen.

39 artikla

Ennen kun 36 artiklassa tarkoitettu muu-

toksenhakuaikea on kulunut umpeen ja ennen kuin mahdollisen muutoksenhakemuksen johdosta on annettu päätös, velallisen omaisuuteen ei saa kohdistaa muita täytäntöönpanotoimia kuin turvaamistoimia.

Täytäntöönpanon salliva päätös oikeuttaa ryhtymään tällaisiin turvaamistoihin.

40 artikla

Jos täytäntöönpanoa koskeva hakemus on hylätty, se, jolta hakija voi hakea muutosta, on:

— Belgiassa cour d'appel tai hof van beroep,

— Tanskassa landsret,

— Saksan liittotasavallassa Oberlandesgericht,

— Kreikassa *εφετείο*,

— Espanjassa Audiencia Provincial,

— Ranskassa cour d'appel,

— Irlannissa High Court,

— Italiassa corte d'appello,

— Luxemburgissa cour supérieure de justice sen toimiessa riita-asioiden muutoksenhakutuomioistuimena,

— Itävallassa Bezirksgericht,

— Alankomaissa gerechtshof,

— Portugalissa Tribunal da Relação,

— Suomessa hovioikeus/hovrätt,

— Ruotsissa Svea hovrätt,

— Yhdistyneessä kuningaskunnassa:

a) Englannissa ja Walesissa High Court of Justice tai, jos tuomio koskee elatusapua, Magistrates' Court,

b) Skotlannissa Court of Session tai, jos tuomio koskee elatusapua, Sheriff Court,

c) Pohjois-Irlannissa High Court of Justice tai, jos tuomio koskee elatusapua, Magistrates' Court²⁹.

2. Muutoksenhakemusta käsittelevän tuomioistuimen on varattava vastapuolelle tilaisuus tulla kuulluksi. Jos tämä jää pois, sovelletaan 20 artiklan 2 ja 3 kappaletta myös siinä tapauksessa, että vastapuolella ei ole kotipaikka missään sopimusvaltiossa.

41 artikla³⁰

Edellä 40 artiklassa tarkoitettujen muutoksenhakemuksen johdosta annettuun päätökseen saadaan hakea muutosta ainoastaan:

— Belgiassa, Kreikassa, Espanjassa, Ranskassa, Italiassa, Luxemburgissa ja Alankomaissa kassaatiovalituksella,

— Tanskassa hojesteretiltä oikeusministerin luvalla,

terin luvalla,

— Saksan liittotasavallassa
Rechtsbeschwerdellä,

— Irlannissa oikeuskysymykseen rajoit-
tuvalla muutoksenhakukeinolla Supreme
Courtilta,

— Itävallassa Revisionsrekursilla,

— Portugalissa oikeuskysymykseen ra-
joittuvalla muutoksenhakukeinolla,

— Suomessa valittamalla korkeimmalta
oikeudelta/genom besvär hos högsta domsto-
len,

— Ruotsissa valittamalla högsta doms-
tolenilta,

— Yhdistyneessä kuningaskunnassa
yhdeällä ainoalla oikeuskysymykseen rajoit-
tuvalla muutoksenhakukeinolla.

42 artikla

Jos ulkomaisella tuomiolla on ratkaistu useampia vaatimuksia ja jos täytäntöönpanoa ei voida sallia kaikkien vaatimusten osalta, tuomioistuimen on sallittava täytäntöönpano yhden tai useamman vaatimuksen osalta.

Hakija voi pyytää tuomion osittaista täytäntöönpanoa.

43 artikla

Ulkomainen tuomio, jolla joku on veloitettu maksamaan uhkasakko, on täytäntöönpanokelpoinen täytäntöönpanovaltiossa ainoastaan, jos tuomioistuinvaltion tuomioistuin on lopullisesti vahvistanut uhkasakon määrän.

44 artikla³¹

Jos täytäntöönpanon hakijalle on tuomion antamisvaltiossa myönnetty kokonaan tai osittain maksutonta oikeusapua tai jos hänet on vapautettu kulujen tai maksujen suorittamisesta, on hänelle myös 32—35 artiklassa tarkoitettussa menettelyssä myönnettävä maksutonta oikeusapua ja vapautus kulujen tai maksujen suorittamisesta niin laajalti kuin se on mahdollista täytäntöönpanovaltion lain mukaan.

Se, joka pyytää Tanskan hallintoviranomaisen elatusapuasiassa antaman päätöksen täytäntöönpanoa, voi vaatia täytäntöönpanovaltiossa 1 kappaleessa tarkoitettuja etuja, jos hän esittää Tanskan oikeusministeriön todistuksen siitä, että taloudelliset edellytykset saada kokonaan tai osittain maksu-

tonta oikeusapua tai vapautus kulujen tai maksujen suorittamisesta hänen osaltaan ovat olemassa.

45 artikla

Asianosaiselta, joka sopimusvaltiossa pyytää toisessa sopimusvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanoa, ei saa vaatia vakuutta, takuuta, talletusta tai muuta senkaltaista suoritusta sillä perusteella, että hän on ulkomaalainen tai että hänellä ei ole kotipaikkaa tai asuinpaikkaa täytäntöönpanovaltiossa.

3 jakso

Yhteiset määräykset

46 artikla

Asianosaisen, joka vaatii tuomion tunnustamista tai pyytää sen täytäntöönpanoa, on annettava:

1. tuomiosta sellainen jäljennös, joka täyttää tarvittavat vaatimukset sen alkuperäisyyden toteamiseksi,

2. jos tuomio on annettu poisjäänyttä asianosaista vastaan, alkuperäisenä tai oikeaksi todistettuna jäljennöksenä asiakirja, josta ilmenee, että haastehakemus tai muu vastaava asiakirja on annettu poisjääneelle asianosaiselle tiedoksi³².

47 artikla

Asianosaisen, joka pyytää täytäntöönpanoa, on lisäksi annettava:

1. asiakirjat, joista ilmenee, että tuomio on täytäntöönpanokelpoinen tuomion antamisvaltion lain mukaan ja että se on annettu tiedoksi, sekä

2. tarvittaessa asiakirja, josta ilmenee, että hakijalle on tuomion antamisvaltiossa myönnetty maksuton oikeudenkäynti.

48 artikla

Jollei 46 artiklan 2 kohdassa ja 47 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja ole annettu, tuomioistuin voi asettaa asiakirjojen antamiselle määräajan tai hyväksyä sanotuisissa kohdissa tarkoitettujen asiakirjojen veroisia muita asiakirjoja tai, jos se pitää asiaa riittävästi selvitettyinä, vapauttaa asiakirjan antamisvelvollisuudesta.

Tuomioistuimen vaatimuksesta asiakirjois-

ta on annettava käännös. Käännöksen tulee olla sellaisen henkilön oikeaksi todistama, jolla on siihen jossakin sopimusvaltiossa kelpoisuus.

49 artikla

Edellä 46 ja 47 artiklassa ja 48 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettujen asiakirjojen samoin kuin asianajovaltakirjan osalta, jos sellainen on annettu, ei saa vaatia laillistamista tai vastaavaa muodollisuutta.

IV OSASTO

VIRALLISET ASIAKIRJAT JA TUOMIOISTUIMESSA TEHTY SOVINTO

50 artikla

Viralliset asiakirjat (actes authentiques), jotka on laadittu jossakin sopimusvaltiossa ja jotka ovat siellä täytäntöönpanokelpoisia, on pyynnöstä julistettava täytäntöönpanokelpoisiksi toisessa sopimusvaltiossa 31 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen määräysten mukaisessa menettelyssä. Pyyntö voidaan evätä ainoastaan, jos virallisen asiakirjan täytäntöönpano olisi vastoin täytäntöönpanovaltion oikeusjärjestyksen perusteita (ordre public)³³.

Täytäntöönpanopyynnön yhteydessä toimitetun asiakirjan on täytettävä ne edellytykset, jotka sen alkuperäisyyden toteamiseksi vaaditaan siinä valtiossa, jossa asiakirja on laadittu.

Edellä III osaston 3 jaksossa olevia määräyksiä on noudatettava soveltuvin osin.

51 artikla

Sopimusvaltion tuomioistuimessa oikeudenkäynnin aikana tehty sovinto, joka on täytäntöönpanokelpoinen sanotussa valtiossa, on samoin edellytyksin kuin viralliset asiakirjat täytäntöönpanokelpoinen täytäntöönpanovaltiossa.

V OSASTO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

52 artikla

Sopimusvaltion tuomioistuimen on sovellettava omaa lakiaan ratkaistessaan, onko asianosaisella kotipaikkaa sen alueella.

Jos asianosaisella ei ole kotipaikka siinä valtiossa, jonka tuomioistuimessa asia on vireillä, tuomioistuimen on ratkaistessaan kysymyksen siitä, onko asianosaisella kotipaikka jossakin muussa sopimusvaltiossa, sovellettava tuon valtion lakia.

.....³⁴

53 artikla

Tätä yleissopimusta sovellettaessa tarkoitetaan kotipaikalla myös yhtiön ja oikeushenkilön kotipaikkaa. Tuomioistuin soveltaa kuitenkin omia kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiään ratkaistessaan, missä yhtiöllä tai oikeushenkilöllä on kotipaikka.

Kun sopimusvaltion tuomioistuimen on siinä vireillä olevassa asiassa ratkaistava, sijaitseeko trustin kotipaikka sen alueella, tuomioistuin soveltaa omia kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiään³⁵.

VI OSASTO

SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

54 artikla³⁶

Tämän yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan ainoastaan sellaisiin oikeudenkäynteihin, jotka on pantu vireille ja sellaisiin virallisiin asiakirjoihin, jotka on laadittu, sen jälkeen, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan alkuperävaltiossa ja, kun tuomion tai virallisen asiakirjan tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, kun yleissopimus on tullut voimaan siinä valtiossa, johon pyyntö on osoitettu.

Tuomiot, jotka on annettu sen jälkeen kun tämä yleissopimus on tullut tuomiovaltion ja sen valtion välillä voimaan, johon pyyntö on osoitettu, ja jotka on annettu ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa vireille pannaissa asioissa, tunnustetaan ja pannaan täytäntöön III osaston määräysten mukaisesti, jos sovelletut toimivaltasäännökset vastaavat II osaston määräyksiä tai sellaisen yleissopimuksen määräyksiä, jotka asian tullessa vireille olivat voimassa tuomiovaltion ja sen valtion välillä, johon pyyntö oli osoitettu³⁷.

Jos sopimusta koskevan riidan osapuolet olivat sopineet kirjallisesti Irlannin osalta ennen 1 päivää kesäkuuta 1988 tai Yhdistyneen kuningaskunnan osalta ennen 1 päivää tammikuuta 1987 soveltavansa kyseiseen

sopimukseen Irlannin lakia tai Yhdistyneen kuningaskunnan jonkin osan lakia, Irlannin tai Yhdistyneen kuningaskunnan kyseisen osan tuomioistuimet ovat edelleen toimivaltaisia tutkimaan asian³⁸.

54 a artikla³⁹

Kolmen vuoden ajan 1 päivästä marraskuuta 1986 alkaen Tanskan osalta ja 1 päivästä kesäkuuta 1988 alkaen Irlannin osalta tuomioistuimen toimivalta merioikeudellisissa asioissa määräytyy näissä valtioissa tämän yleissopimuksen II osaston määräysten lisäksi jäljempänä 1—6 kohdassa olevien määräysten mukaisesti. Nämä määräykset lakkaavat kuitenkin olemasta voimassa kussakin kysymyksessä olevassa valtiossa, kun Brysselissä 10 päivänä toukokuuta 1952 allekirjoitettu avoimella merellä käytettäviin aluksiin kohdistuvaa takavarikkoa ja sitä vastaavaa toimenpidettä (arrest) tarkoittavien säännösten yhtenäistämistä koskeva kansainvälinen sopimus tulee voimaan kyseisen valtion osalta.

1. Sitä vastaan, jonka kotipaikka on sopimusvaltiossa, voidaan nostaa merisaatavaa koskeva kanne jossakin edellä mainittujen valtioiden tuomioistuimessa, jos siihen alukseen, jota vaatimus koskee, tai johonkin muuhun saman omistajan alukseen on viimeksi mainitussa valtiossa kohdistettu taikka, jos takausta tai muuta vakuutta ei olisi asetettu, olisi voitu kohdistaa takavarikko tai sitä vastaava toimenpide tuomioistuimessa tai vastaavassa menettelyssä tämän merisaatavan turvaamiseksi, ja jos:

- a) kantajalla on kotipaikka tässä valtiossa, tai
- b) vaatimus on syntynyt tässä valtiossa, tai
- c) vaatimus koskee sitä matkaa, jonka aikana turvaamistoimeen on ryhdytty tai olisi voitu ryhtyä, tai
- d) vaatimus johtuu yhteentörmäyksestä tai vahingosta, jonka alus on aiheuttanut toiselle alukselle taikka jommassakummassa aluksessa oleville tavaraille tai henkilöille, jos yhteentörmäys tai vahinko on aiheutunut aluksen ohjailusta tai ohjailun laiminlyönnistä tai voimassa olevien määräysten noudattamatta jättämisestä, tai
- e) vaatimus johtuu meripelastuksesta, tai
- f) vaatimuksen vakuutena on kiinnitys tai muu sopimukseen perustuva panttioikeus

siihen alukseen, joka on pantu takavarikkoon tai johon on kohdistettu muu sellainen turvaamistoimi.

2. Takavarikkoa tai vastaavaa toimenpidettä voidaan pyytää joko sen aluksen osalta, johon merisaatava liittyy, tai jonkin muun aluksen osalta, jolla oli merisaatavan syntyessä sama omistaja kuin ensiksi tarkoitettulla aluksella. Kuitenkin tämän artiklan 5 kappaleen o, p tai q kohdassa tarkoitettua saatavan vakuudeksi voidaan kohdistaa takavarikko tai muu sellainen turvaamistoimi ainoastaan siihen alukseen, jota saatava koskee.

3. Alusten katsotaan kuuluvan samalle henkilölle, kun sama henkilö tai samat henkilöt omistavat kaikki sen osuudet.

4. Aluksen käyttöoikeuden vuokrauksessa, jossa rahtaa ja yksin on vastuussa alukseen liittyvästä merisaatavasta, takavarikko tai muu sellainen merisaatavan turvaamistoimi voidaan kohdistaa kyseiseen alukseen tai aluksen rahtaaajan omistamaan muuhun alukseen, mutta ei muuhun kyseisen aluksen omistajan omistamaan alukseen. Sama soveltuu kaikissa sellaisissa tapauksissa, joissa joku muu kuin aluksen omistaja on vastuussa merisaatavasta.

5. Merisaatavalla tarkoitetaan saatavaa, joka perustuu yhteen tai useampaan seuraavista seikoista:

- a) aluksen yhteentörmäyksellä tai muulla tavalla aiheuttamaan vahinkoon;
- b) aluksen aiheuttamaan tai aluksen toiminnasta aiheutuneeseen kuolemaan tai henkilövahinkoon;
- c) meripelastukseen;
- d) sopimukseen, joka koskee aluksen käyttämistä tai vuokraamista joko rahtausso-
pimuksella tai muulla tavalla;
- e) sopimukseen, joka koskee tavarankuljetusta aluksella rahtausso-
pimuksen tai konossementin perusteella taikka muulla tavoin;
- f) aluksella kuljetettujen tavaroiden tai matkatavaroiden menettämiseen tai niille aiheutuneeseen vahinkoon;
- g) yhteiseen haveriin;
- h) merilainaan;
- i) hinaukseen;
- j) luotsaukseen;
- k) alukselle sen toimintaa tai ylläpitoa varten toimitettuihin tavaroihin tai tarvikkeisiin toimituspaikkakunnasta riippumatta;
- l) aluksen rakentamiseen, korjaamiseen tai varustamiseen tai telakkamaksuun;

m) päällikön, päällystön tai miehistön palkkoihin;

n) päällikön, laivaajan, rahtaajan tai edustajan laivan tai sen omistajan lukuun suorittamiin kuluihin;

o) aluksen omistusoikeutta koskevaan riitaan;

p) aluksen yhteisomistajien väliseen aluksen omistusta, hallintaa, kaupallista käyttämistä tai tuottoa koskevaan riitaan, tai

q) aluksen kiinnittämiseen tai alukseen kohdistuvaan muuhun sopimukseen perustuvaan panttioikeuteen.

6. Tanskassa tämän artiklan 5 kappaleen o ja p kohdassa mainittu merisaatavan käsite kattaa myös *forbud-menettelyn*, siltä osin kuin se on ainoa sallittu menettely Tanskan oikeudenkäyntilain (Lov om rettens pleje) 646—653 pykälän mukaan.

VII OSASTO

YLEISSOPIMUKSEN SUHDE MUIHIN SOPIMUKSIIN

55 artikla

Jollei tämän yleissopimuksen 54 artiklan 2 kappaleen ja 56 artiklan määräyksistä muuta johdu, tämä yleissopimus korvaa seuraavat sopimukset, jotka on tehty kahden tai useamman sopimusvaltion välillä:

— heinäkuun 8 päivänä 1899 Pariisissa allekirjoitetun Belgian ja Ranskan välillä tehdyn sopimuksen tuomioistuimen toimivalta sekä tuomioiden, välitystuomioiden ja virallisten asiakirjojen pätevydestä ja täytäntöönpanosta,

— maaliskuun 28 päivänä 1925 Brysselissä allekirjoitetun Belgian ja Alankomaiden välillä tehdyn sopimuksen tuomioistuimen alueellisesta toimivallasta, konkurssista sekä tuomioiden, välitystuomioiden ja virallisten asiakirjojen pätevydestä ja täytäntöönpanosta,

— kesäkuun 3 päivänä 1930 Roomassa allekirjoitetun Ranskan ja Italian välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanosta,

— tammikuun 18 päivänä 1934 Pariisissa allekirjoitetun Yhdistyneen kuningaskunnan ja Ranskan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vastavuoroisesta täytäntöönpanosta sekä siihen liitetyn pöytäkir-

jan⁴⁰,

— toukokuun 2 päivänä 1934 Brysselissä allekirjoitetun Yhdistyneen kuningaskunnan ja Belgian välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vastavuoroisesta täytäntöönpanosta sekä siihen liitetyn pöytäkirjan⁴¹,

— maaliskuun 9 päivänä 1936 Roomassa allekirjoitetun Saksan ja Italian välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— lokakuun 25 päivänä 1957 Wienissä allekirjoitetun Belgian kuningaskunnan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen elatusvelvollisuutta koskevien tuomioiden ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁴²,

— kesäkuun 30 päivänä 1958 Bonnissa allekirjoitetun Saksan liittotasavallan ja Belgian kuningaskunnan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden, välitystuomioiden ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— huhtikuun 17 päivänä 1959 Roomassa allekirjoitetun Alankomaiden kuningaskunnan ja Italian tasavallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— kesäkuun 6 päivänä 1959 Wienissä allekirjoitetun Saksan liittotasavallan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden, sovintojen ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁴³,

— kesäkuun 16 päivänä 1959 Wienissä allekirjoitetun Belgian kuningaskunnan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden, välitystuomioiden ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁴⁴,

— heinäkuun 14 päivänä 1960 Bonnissa allekirjoitetun Yhdistyneen kuningaskunnan ja Saksan liittotasavallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁴⁵,

— heinäkuun 14 päivänä 1961 Wienissä allekirjoitetun Yhdistyneen kuningaskunnan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa an-

nettujen tuomioiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä sen maaliskuun 6 päivänä 1970 Lontoossa allekirjoitetun lisäpöytäkirjan⁴⁶,

— marraskuun 4 päivänä 1961 Ateenassa allekirjoitetun Kreikan kuningaskunnan ja Saksan liittotasavallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden, sovintojen ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁴⁷,

— huhtikuun 6 päivänä 1962 Roomassa allekirjoitetun Belgian kuningaskunnan ja Italian tasavallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden ja muiden täytäntöönpanokelpoisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— elokuun 30 päivänä 1962 Haagissa allekirjoitetun Alankomaiden kuningaskunnan ja Saksan liittotasavallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden ja muiden täytäntöönpanokelpoisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta,

— helmikuun 6 päivänä 1963 Haagissa allekirjoitetun Alankomaiden kuningaskunnan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁴⁸,

— heinäkuun 15 päivänä 1966 Wienissä allekirjoitetun Ranskan ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden ja virallisten asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁴⁹,

— helmikuun 7 päivänä 1964 Roomassa allekirjoitetun Yhdistyneen kuningaskunnan ja Italian tasavallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä siihen liitetyn heinäkuun 14 päivänä 1970 Roomassa allekirjoitetun pöytäkirjan⁵⁰,

— marraskuun 17 päivänä 1967 Haagissa allekirjoitetun Yhdistyneen kuningaskunnan ja Alankomaiden kuningaskunnan välillä tehdyn sopimuksen siviilioikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁵¹,

— toukokuun 28 päivänä 1969 Pariisissa allekirjoitetun Espanjan ja Ranskan välillä

tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden ja välitystuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁵²,

— heinäkuun 29 päivänä 1971 Luxemburgissa allekirjoitetun Luxemburgin ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁵³,

— marraskuun 16 päivänä 1971 Roomassa allekirjoitetun Italian ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden, sovintojen ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁵⁴,

— toukokuun 22 päivänä 1973 Madridissa allekirjoitetun Espanjan ja Italian välillä tehdyn sopimuksen oikeusavusta sekä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁵⁵,

— lokakuun 11 päivänä 1977 Kööpenhaminassa allekirjoitetun Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä tehdyn yleissopimuksen yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁵⁶,

— syyskuun 16 päivänä 1982 Tukholmassa allekirjoitetun Itävallan ja Ruotsin välillä tehdyn sopimuksen siviilioikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁵⁷,

— marraskuun 14 päivänä 1983 Bonnissa allekirjoitetun Espanjan ja Saksan liittotasavallan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden, tuomioistuimessa tehtyjen sovintojen ja täytäntöönpanokelpoisten virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁵⁸,

— helmikuun 17 päivänä 1984 Wienissä allekirjoitetun Itävallan ja Espanjan välillä tehdyn sopimuksen siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden, sovintojen ja täytäntöönpanokelpoisten virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁵⁹,

— marraskuun 17 päivänä 1986 Wienissä allekirjoitetun Suomen ja Itävallan välillä tehdyn sopimuksen yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta⁶⁰, ja siltä osin kuin se on voimassa,

— marraskuun 24 päivänä 1961 Brysselissä allekirjoitetun Belgian, Alankomaiden

ja Luxemburgin välillä tehdyn sopimuksen tuomioistuimen toimivallasta, konkurssista sekä tuomioiden, välitystuomioiden ja virallisten asiakirjojen pätevydestä ja täytäntöönpanosta.

56 artikla

Edellä 55 artiklassa mainitut sopimukset ovat edelleen voimassa sellaisissa asioissa, joissa tätä yleissopimusta ei sovelleta.

Ne ovat edelleen voimassa myös niiden tuomioiden osalta, jotka on annettu, ja niiden virallisten asiakirjojen osalta, jotka on laadittu ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa.

57 artikla

1. Tämä yleissopimus ei vaikuta tuomioistuinten toimivaltaa tai tuomioiden tunnustamista taikka täytäntöönpanoa erityisillä oikeudenaloilla säänteleviin sopimuksiin, joiden osapuolia tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot ovat tai joiden osapuoliksi ne myöhemmin tulevat⁶¹.

2. Yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi 57 artiklan 1 kappaletta sovelletaan seuraavasti:

a) Tämän yleissopimuksen estämättä erityistä oikeudenalaa koskevan yleissopimuksen osapuolena olevan valtion tuomioistuin voi pitää itseään toimivaltaisena tuon sopimuksen perusteella silloinkin, kun vastaajalla on kotipaikka sellaisessa tämän yleissopimuksen sopimusvaltiossa, joka ei ole tuon sopimuksen osapuoli. Asiaa käsittelevän tuomioistuimen on kuitenkin sovellettava tämän yleissopimuksen 20 artiklaa.

b) Sopimusvaltiossa annetut tuomiot, jotka on antanut erityistä oikeudenalaa koskevan yleissopimuksen perusteella itseään toimivaltaisena pitänyt tuomioistuin, on tunnustettava ja pantava täytäntöön muissa sopimusvaltioissa tämän yleissopimuksen mukaisesti.

Jos erityistä oikeudenalaa koskevassa sopimuksessa, jonka osapuolia ovat sekä alkupe-
rvaltio että se valtio, jolle pyyntö on osoitettu, sisältää tuomion tunnustamista tai täytäntöönpanoa koskevia ehtoja, niitä on noudatettava. Niitä tämän yleissopimuksen määräyksiä, jotka koskevat tuomion tunnustamisessa ja täytäntöönpanossa noudatettavaa menettelyä, voidaan kuitenkin aina soveltaa⁶².

3. Tämä yleissopimus ei vaikuta sellaisten määräysten soveltamiseen, joilla säännellään tuomioistuinten toimivaltaa tai tuomioiden tunnustamista taikka täytäntöönpanoa erityisissä asioissa ja jotka nyt tai vastedes sisältyvät Euroopan yhteisöjen toimielinten antamiin säädöksiin tai näiden säädösten täytäntöönpanemiseksi yhdenmukaistettuun kansalliseen lainsäädäntöön⁶³.

58 artikla⁶⁴

Tämä yleissopimus ei vaikuta tuomioistuinten toimivallasta ja siviilioikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanosta kesäkuun 15 päivänä 1869 Ranskan ja Sveitsin valaliiton välillä tehdyn sopimuksen Sveitsin kansalaisille antamiin oikeuksiin siihen asti, kun tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla Luganossa 16 päivänä syyskuuta 1988 allekirjoitettu yleissopimus tulee voimaan Ranskan ja Sveitsin valaliiton osalta.

59 artikla

Tämä yleissopimus ei ole esteenä sille, että sopimusvaltio suhteessa kolmanteen valtioon nähden sitoutuu tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevassa sopimuksessa siihen, ettei se tunnusta tuomioita, jotka on annettu toisessa sopimusvaltiossa sellaista vastaajaa vastaan, jolla on kotipaikka tai asuinpaikka tuossa kolmannessa valtiossa, jos tuomion antaneen tuomioistuimen toimivalta 4 artiklassa tarkoitettussa tapauksessa on voinut perustua ainoastaan 3 artiklan 2 kappaleessa mainittuun toimivaltaperusteeseen.

Sopimusvaltio ei saa kuitenkaan suhteessa kolmanteen valtioon sitoutua siihen, ettei se tunnusta toisen sopimusvaltion tuomioistuimen antamaa tuomiota, jos tuomion antanut tuomioistuin on perustanut toimivaltansa siihen, että vastaajalla on omaisuutta siinä valtiossa tai että siellä olevaa omaisuutta on kantajan hakemuksesta takavarikoitu tai siihen on kohdistettu muu turvaamistoimi:

1. jos kanne koskee parempaa oikeutta tuohon omaisuuteen, omaisuuden hallintaa tai oikeutta määrätä siitä, tai jos kanne koskee muuta tuohon omaisuuteen liittyvää asiaa, tai

2. jos omaisuus on oikeudenkäynnin kohteena olevan saatavan vakuutena⁶⁵.

VIII OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

60 artikla

.....⁶⁶

61 artikla⁶⁷

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tämä yleissopimus. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin huostaan.

62 artikla⁶⁸

Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeisenä tämän muodollisuuden suorittava allekirjoittajavaltio on tallettanut ratifioimiskirjansa.

63 artikla

Sopimusvaltiot tunnustavat, että jokainen Euroopan talousyhteisön jäseneksi tuleva valtio on velvollinen hyväksymään sen, että tämä yleissopimus otetaan sopimusvaltioiden ja kyseisen valtion välillä käytävien Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 220 artiklan viimeisen luetelmakohdan täytäntöönpanon takaamiseksi tarpeellisten neuvottelujen pohjaksi.

Tarvittavat mukautukset voidaan tehdä sopimusvaltioiden ja uuden jäsenvaltion välillä erillisellä yleissopimuksella.

64 artikla⁶⁹

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri ilmoittaa allekirjoittajavaltioille:

- a) ratifioimiskirjan tallettamisesta;
- b) tämän yleissopimuksen voimaantulopäivästä;
- c)⁷⁰;
- d) pöytäkirjan IV artiklassa tarkoitettuihin ilmoituksista;
- e) pöytäkirjan VI artiklassa tarkoitettuihin ilmoituksista.

65 artikla

Tähän yleissopimukseen sopimusvaltioiden yhteisestä sopimuksesta liitettävä pöytäkirja on tämän yleissopimuksen erottamaton osa.

66 artikla

Tämä yleissopimus tehdään rajoittamattomaksi ajaksi.

67 artikla

Sopimusvaltio voi pyytää tämän yleissopimuksen tarkistamista. Tällöin Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri kutsuu koolle tarkistuskonferenssin.

68 artikla⁷¹

Tämä yleissopimus, joka on laadittu yhtenä alkuperäiskappaleena hollannin, italian, ranskan ja saksan kielellä, ja jotka kaikki neljä tekstiä ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa yleissopimuksen allekirjoittajavaltioiden hallituksille yleissopimuksen oikeaksi todistetun jäljennöksen.⁷²

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

(nimettyjen täysivaltaisten edustajien allekirjoitukset⁷³.)

PÖYTÄKIRJA⁷⁴

Korkeat sopimuspuolet ovat sopineet seuraavista yleissopimukseen liitettävistä määräyksistä:

I artikla

Jos kanne nostetaan toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa 5 artiklan 1 kohdan nojalla sitä vastaan, jolla on kotipaikka Luxemburgissa, voi tämä tehdä väitteen siitä, ettei tuomioistuin ole toimivaltainen. Jos vastaaja jää saapumatta, tuomioistuimen on omasta aloitteestaan jätettävä asia tutkimatta.

Edellä 17 artiklassa tarkoitettu tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus on pätevä sen osalta, jonka kotipaikka on Luxemburgissa, vain siinä tapauksessa, että tämä on nimenomaisesti ja erikseen hyväksynyt sopimuksen.

II artikla

Jollei kansalliseen lainsäädäntöön sisältyvistä edullisemmista säännöksistä muuta johdu, se, jolla on kotipaikka jossakin sopimusvaltiossa ja joka on syytteessä tuottamuksellisesta rikoksesta sellaisen sopimusvaltion rikostuomioistuimessa, jonka kansalainen hän ei ole, voi käyttää puolustajanaan tähän tehtävään oikeutettua henkilöä siinäkin tapauksessa, ettei hän henkilökohtaisesti saavu tuomioistuimeen.

Asiaa käsittelevä tuomioistuin voi kuitenkin määrätä, että vastaajan on saavuttava henkilökohtaisesti; jos määräystä ei ole noudatettu, yksityisoikeudellista vaatimusta koskevaa tuomiota, joka on annettu ilman, että kyseisellä henkilöllä on ollut mahdollisuus puolustautua, ei tarvitse tunnustaa eikä panna täytäntöön toisessa sopimusvaltiossa.

III artikla

Täytäntöönpanovaltiossa ei saa täytäntöönpanomääräyksen antamista koskevassa menettelyssä periä mitään riidan kohteen arvon mukaan määräytyvää maksua tai veroa.

IV artikla

Oikeudenkäynti- ja muut asiakirjat, jotka on laadittu sopimusvaltiossa ja jotka on annettava tiedoksi toisessa sopimusvaltiossa

oleskelevalle, on lähetettävä noudattaen sopimusvaltioiden välillä tehdyissä yleissopimuksissa tai sopimuksissa määrättyjä menettelyjä.

Jos se sopimusvaltio, jonka alueella tiedoksianto on toimitettava, ei ole Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerille annettavalla julistuksella sitä vastustanut, voi nämä asiakirjat lähettää sen valtion virkamies, missä nämä asiakirjat on laadittu, suoraan sen sopimusvaltion virkamiehelle, jossa tiedoksiannon vastaanottaja on. Tässä tapauksessa alkuperävaltion virkamies lähettää jäljennöksen asiakirjasta sille vastaanottajavaltion virkamiehelle, joka on toimivaltainen antamaan sen tiedoksi vastaanottajalle. Tiedoksianto tapahtuu sillä tavalla kuin vastaanottavan valtion laissa on säädetty. Tiedoksianto vahvistetaan todistuksella, joka lähetetään suoraan alkuperävaltion virkamiehelle.

V artikla⁷⁵

Edellä 6 artiklan 2 kohdassa ja 10 artiklassa tarkoitettua takautumisvaatimusta ja siihen rinnastettavaa vaatimusta tarkoittavaa kannetta koskeviin toimivaltaperusteisiin ei voida vedota Saksan liittotasavallassa eikä Itävallan tasavallassa. Toisessa sopimusvaltiossa asuva henkilö voidaan kutsua tuomioistuimeen:

— Saksan liittotasavallassa riita-asioiden oikeudenkäyntilain (Zivilprozessordnung) 68, 72, 73 ja 74 artiklan mukaisesti, jotka säännökset koskevat ilmoitusta oikeudenkäynnistä kolmannelle (litis denuntiatio),

— Itävallan tasavallassa riita-asioiden oikeudenkäyntilain (Zivilprozessordnung) 21 artiklan mukaisesti, joka säännös koskee ilmoitusta oikeudenkäynnistä kolmannelle (litis denuntiatio).

Muissa sopimusvaltioissa 6 artiklan 2 kohdan ja 10 artiklan nojalla annetut tuomiot on tunnustettava ja pantava täytäntöön Saksan liittotasavallassa ja Itävallan tasavallassa III osaston määräysten mukaisesti. Ne oikeusvaikutukset, jotka näissä valtioissa annetuilla tuomioilla edellisen kappaleen säännösten mukaan on kolmanteen henkilöön nähdessä, on tunnustettava muissa sopimusvaltioissa.

V a artikla⁷⁶

Elatusapua koskeissa asioissa tarkoitetaan ilmaisulla "tuomioistuin" (juge, tribunal, jurisdiction) myös Tanskan hallintoviranomaisia.

Ruotsissa "maksamismääräystä" (betalningsföreläggande) ja "virka-apumenettelyä" (handräckning) koskeissa yksinkertaistetuissa menettelyissä termi "tuomioistuin" ("juge", "tribunal", "jurisdiction") käsittää myös Ruotsin kruununvoutiviranomaisen (kronofogdemyndighet).

V b artikla⁷⁷

Tanskassa, Kreikassa, Irlannissa tai Portugalissa rekisteröidyn avoimella merellä käytettävän aluksen kapteenin ja miehistön välisessä palkkaa tai muita palvelussuhteen ehtoja koskevassa riita-asiassa sopimusvaltion tuomioistuinten on tutkittava, onko sille diplomaatti- tai konsuliedustajalle, joka on vastuussa aluksesta, ilmoitettu käsiteltävänä olevasta riita-asiasta. Tuomioistuimen on lykättävä asian käsittely, kunnes tälle edustajalle on ilmoitettu riita-asiasta. Tuomioistuimen on omasta aloitteestaan katsottava, ettei se ole toimivaltainen, jos tämä edustaja asianmukaisen ilmoituksen saatuaan on käyttänyt konsulisopimuksen hänelle asiassa antamia oikeuksia tai, ellei tällaista sopimusta ole, on määrättyssä ajassa tehnyt väitteen toimivallan puuttumisesta.

V c artikla⁷⁸

Jos eurooppalaista patenttia yhteismarkkinoita varaten koskevan Luxemburgissa 15 päivänä joulukuuta 1975 allekirjoitetun yleissopimuksen 69 artiklan 5 kohdan puitteissa sovelletaan tämän yleissopimuksen 52 ja 53 artiklaa kotipaikkaa (residence) koskeviin määräyksiin ensiksi mainitun yleissopimuksen englanninkielisen tekstin mukaisesti, tässä tekstissä käytetyn termin residence katsotaan tarkoittavan samaa kuin tämän yleissopimuksen 52 ja 53 artiklassa esiintyvä termi domicile.

V d artikla⁷⁹

Jollei Eurooppalaisen patenttiviraston Münchenissä 5 päivänä lokakuuta 1973 allekirjoitettuun eurooppalaisen patentin myöntämistä koskevaan sopimukseen perustuvasta toimivallasta muuta johdu, jokaisen sopimusvaltion tuomioistuimet ovat asianosaisten kotipaikasta riippumatta yksinomaisesti toimivaltaisia tutkimaan kaikki sellaiset sanotun valtion osalta myönnettyjen eurooppalaista patenttien rekisteröintiä tai pätevyyttä koskevat asiat, jotka eivät ole eurooppalaista patenttia yhteismarkkinoita varten koskevan Luxemburgissa joulukuun 15 päivänä 1975 allekirjoitetun yleissopimuksen 86 artiklan mukaan yhteisöpatentteja.

V e artikla⁸⁰

Hallintoviranomaisten vahvistamia tai virallisiksi todistamia elatusvelvollisuutta koskevia sopimuksia pidetään myös yleissopimuksen 50 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuina virallisina asiakirjoina.

VI artikla

Sopimusvaltioiden on toimitettava Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerille ne säädöstekstit, joilla on muutettu sopimusvaltioiden lainsäädäntöön sisätyviä tässä yleissopimuksessa mainittuja säännöksiä tai sellaisia säännöksiä, jotka vaikuttavat yleissopimuksen III osaston 2 jaksossa määrättyyn tuomioistuinten luetteloon.

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysvaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Brysselissä kahdentenakymmenentenäseitsemäntenä päivänä syyskuuta vuonna tuhatyhdeksänsataakuusikymmentäkahdeksan.

[Nimettyjen täysivaltaisten edustajien allekirjoitukset.]

Yhteinen julistus

Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Ranskan tasavallan, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan ja Alankomaiden kuningaskunnan hallitukset, jotka allekirjoittaessaan yleissopimuksen tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla,

haluavat varmistaa, että yleissopimusta sovelletaan mahdollisimman tehokkaasti, ja pyrkivät välttämään yleissopimuksen yhtenäistävää luonnetta vahingoittavia tulkintaeroja, ja

tietoisina siitä, että yleissopimusta sovellettaessa saattaa ilmetä positiivisia tai negatiivisia toimivaltaristiriitoja,

ilmaisevat valmiutensa

1) tarkastella mahdollisuutta siirtää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle toimivaltaa tietyissä asioissa ja neuvotella tarvittaessa tätä koskevasta sopimuksesta,

2) järjestää säännöllisin määräajoin edustajiensa välisiä tapaamisia.

Tehty Brysselissä kahdentenakymmenentenäseitsemäntenä päivänä syyskuuta vuonna tuhatyhdeksänsataakuusikymmentäkahdeksan.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yhteisen julistuksen.

[Nimettyjen täysivaltaisten edustajien allekirjoitukset.]

EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka OVAT TIETOISIA toimivaltaa koskevien määräysten merkityksestä tapauksissa, joissa työntekijä on palvelujen tarjoamisen yhteydessä lähetetty toiseen jäsenvaltioon kuin siihen, jossa hän tavallisesti tekee työtään,

PANEVAT MERKILLE, että neuvosto on 3 päivänä kesäkuuta 1996 vahvistanut muutettua ehdotusta direktiiviksi palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon koskevan yhteisen kannan, jota Euroopan parlamentti tarkastelee perustamissopimuksen 189 b artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti,

SITOUTUVAT selvittämään, ovatko mahdolliset muutokset Brysselin ja Luganon yleissopimuksiin tarpeen työntekijöiden suojelun toteuttamiseksi palvelujen tarjoamisen yhteydessä sen jälkeen, kun neuvosto on hyväksynyt direktiivin palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon.

PÖYTÄKIRJA

tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkittamisesta yhteisöjen tuomioistuimessa⁸¹

EUROOPAN TALOUSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN KORKEAT SOPI-MUSPUOLET, jotka

VIITTAAVAT tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan, Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen liitteinä olevaan julistukseen,

OVAT PÄÄTTÄNEET tehdä pöytäkirjan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle annettavasta toimivallasta tulkita sanottua yleissopimusta, ja ovat tätä varten nimenneet täysivaltaiseksi edustajikseen

[Jäsenvaltioiden nimeämien täysivaltaisten edustajien luettelo.]

JOTKA neuvostossa kokoontuneina ja vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 artikla

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta antaa ratkaisu Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla ja sen liitteinä olevan pöytäkirjan sekä tämän pöytäkirjan tulkinnasta.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta antaa ratkaisu myös sen yleissopimuksen tulkinnasta, jolla Tanskan kuningaskunta, Irlanti sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ovat liittyneet 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyyn yleissopimukseen ja tähän pöytäkirjaan⁸².

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on myös toimivalta antaa ratkaisuja Helleenien tasavallan liittymisestä 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitettuun yleissopimukseen ja tähän pöytäkirjaan, sellaisina kuin ne ovat mukautettuina vuoden 1978 yleissopimuksella tehdyn yleissopimuksen tulkinnasta⁸³.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta antaa ratkaisu myös sen yleissopimuksen tulkinnasta, joka koskee Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymistä 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyyn yleissopimukseen ja tähän pöytäkirjaan, sellaisina kuin ne ovat mukautettuina vuoden 1978 ja vuoden 1982 yleissopimuksella⁸⁴.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on myös toimivalta antaa päätöksiä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä 27 päivänä

syyskuuta 1968 tehtyyn yleissopimukseen ja tähän pöytäkirjaan, sellaisina kuin ne ovat mukautettuina vuoden 1978 yleissopimuksella, vuoden 1982 yleissopimuksella ja vuoden 1989 yleissopimuksella tehdyn yleissopimuksen tulkinnasta⁸⁵.

2 artikla

Seuraavat tuomioistuimet voivat pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua tulkintakysymyksissä:

1. Belgiassa: Cour de cassation het Hof van Cassatie ja Conseil d'État de Raad van State,

— Tanskassa: højesteret,

— Saksan liittotasavallassa: die obersten Gerichtshöfe des Bundes,

— Kreikassa; τα ανώτατα δικαστήρια,

— Espanjassa: el Tribunal Supremo,

— Ranskassa: Cour de cassation ja Conseil d'État,

— Irlannissa: Supreme Court,

— Italiassa: Corte suprema de cassazione,

— Luxemburgissa: Cour supérieure de justice kassaatiotuomioistuimena,

— Itävallassa: Oberste Gerichtshof, Verwaltungsgerichtshof ja Verfassungsgerichtshof,

— Alankomaissa: Hoge Raad,

— Portugalissa: o Supremo Tribunal de justiça ja o Supremo Tribunal Administrativo,

ta yksityisoikeuden alalla tehdyn yleissopimuksen 63 artiklaa, on hyväksyttävä tämän pöytäkirjan määräykset tarvittavin mukautuksin.

10 artikla⁹⁰

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri ilmoittaa allekirjoittajavaltioille:

- a) ratifioimiskirjan tallettamisesta,
- b) tämän pöytäkirjan voimaantulopäivästä,
- c) 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista ilmoituksista,
- d)⁹¹.

11 artikla

Sopimusvaltioiden on toimitettava Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerille kirjallisina niiden säädösten tekstit, joiden vuoksi 2 artiklan 1 kohdassa määrättyjen tuomioistuinten luetteloa on muutettava.

12 artikla

Tämä yleissopimus on voimassa rajoittamattoman ajan.

13 artikla

Kukin sopimusvaltio voi pyytää tämän pöytäkirjan tarkistamista. Tällöin Euroopan yhteisöjen neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle tarkistuskonferenssin.

14 artikla⁹²

Tämä pöytäkirja laaditaan hollannin, italian, ranskan ja saksan kielellä yhtenä kappaletena, jotka kaikki neljä tekstiä ovat yhtä todistusvoimaiset, ja se talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston sihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen kaikille allekirjoittajavaltioiden hallituksille⁹³.

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Luxemburgissa kolmantena päivänä kesäkuuta tuhatyhdeksänsataaseitsemänkymmentäyksi.

[Täysivaltaisten edustajien allekirjoitukset.]

YHTEINEN JULISTUS

Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Ranskan tasavallan, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan ja Alankomaiden kuningaskunnan hallitukset, jotka allekirjoitettaessa tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemista yhteisöjen tuomioistuimessa koskevan pöytäkirjan, ja

haluavat varmistaa, että pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan mahdollisimman tehokkaasti ja yhdenmukaisesti,

ilmoittavat olevansa valmiit järjestämään yhdessä yhteisön tuomioistuimen kanssa tietojen vaihdon ratkaisuisista, jotka sanotun pöytäkirjan 2 artiklan 1 kohdassa luetellut tuomioistuimet ovat antaneet 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitettujen yleissopimuksen ja pöytäkirjan nojalla.

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Luxemburgissa kolmantena päivänä kesäkuuta tuhatyhdeksänsataaseitsemänkymmentäyksi.

[Täysivaltaisten edustajien allekirjoitukset.]

— Suomessa: korkein oikeus/högsta domstolen ja korkein hallinto-oikeus/högsta förvaltningsdomstolen

— Ruotsissa: Högsta domstolen, Regeneringsrätten, Arbetsdomstolen ja Marknadsdomstolen,

— Yhdistyneessä kuningaskunnassa: House of Lords ja yleissopimuksen 37 artiklan toisen kohdan tai 41 artiklan perusteella käsittelevä tuomioistuin⁸⁶,

2. sopimusvaltioiden tuomioistuimet käsitellessään muutoksenhakuasiaa,

3. yleissopimuksen 37 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa kyseisessä artiklassa mainitut tuomioistuimet.

3 artikla

1. Jos 1 artiklassa mainittujen yleissopimuksen ja muiden tekstien tulkintaa koskeva kysymys tulee esille 2 artiklan 1 kohdassa mainitussa tuomioistuimessa, ja jos kyseinen tuomioistuin katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi tehdä päätöksen, sen on pyydettävä yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan kysymys.

2. Jos tällainen kysymys tulee esille 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettussa tuomioistuimessa, voi kyseinen tuomioistuin 1 kohdassa määrätyn edellytyksin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta ratkaisemaan sen.

4 artikla

1. Sopimusvaltion toimivaltainen viranomainen voi pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ratkaisua yleissopimuksen ja muiden 1 artiklassa mainittujen tekstien tulkinnasta, jos kyseisen valtion tuomioistuimen antama päätös on ristiriidassa yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnan kanssa tai 2 artiklan 1 tai 2 kohdassa mainitun toisen sopimusvaltion tuomioistuimen antamassa päätöksessä omaksutun tulkinnan kanssa. Tämän kohdan määräyksiä sovelletaan ainoastaan lainvoimaisiin päätöksiin.

2. Yhteisöjen tuomioistuimen tulkinta, jonka se on antanut tällaisen pyynnön johdosta, ei vaikuta siihen päätökseen, jonka vuoksi tulkintaa pyydettiin.

3. Sopimusvaltion kassaatiotuomioistuimen julkisasiamiehellä tai muulla sopimusvaltion määräämällä viranomaisella on oikeus pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta tulkintaa 1 kohdan mukaisesti.

4. Yhteisöjen tuomioistuimen kirjaajan

on annettava ilmoitus pyynnöstä sopimusvaltioille, Euroopan yhteisöjen komissiolle sekä neuvostolle; näillä on oikeus kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta toimittaa yhteisöjen tuomioistuimelle kirjelmia tai kirjallisia huomautuksia.

5. Tämän artiklan mukaisessa menettelyssä ei peritä oikeudenkäyntimaksuja eikä korvata kuluja.

5 artikla

1. Jollei tässä pöytäkirjassa toisin määrätä, Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja sen liitteinä olevan, yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä koskevan pöytäkirjan määräyksiä, joita sovelletaan silloin kun yhteisöjen tuomioistuimelta pyydetään ennakkoratkaisua, sovelletaan myös tulkittaessa 1 artiklassa mainittuja yleissopimusta ja muita tekstejä.

2. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksestä tarkistetaan ja täydennetään tarvittaessa Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 188 artiklan mukaisesti.

6 artikla

.....⁸⁷.

7 artikla⁸⁸

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tämä pöytäkirja. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin huostaan.

8 artikla⁸⁹

Tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeisenä tämän muodollisuuden suorittava allekirjoittajavaltio on tallettanut ratifioimiskirjansa. Se tulee kuitenkin voimaan aikaisintaan samaan aikaan kuin tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitettu yleissopimus.

9 artikla

Sopimusvaltiot tunnustavat, että jokaisen valtion, josta tulee Euroopan talousyhteisön jäsen ja johon sovelletaan tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanos-

**YHTEINEN JULISTUS,
annettu 9 päivänä lokakuuta 1978,**

NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEET EUROOPAN TALOUSYHTEISÖN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka

haluavat varmistaa, että 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen hengessä tuomioistuimen toimivallan yhdenmukaisuus toteutetaan siinä määrin kuin se on mahdollista myös merenkulun alalla,

katsovat, että 10 päivänä toukokuuta 1952 Brysselissä allekirjoitettuun avoimella merellä käytettäviin aluksiin kohdistuviin takavarikkoihin ja sitä vastaaviin turvaamistoimiin (saisie conservatoire) liittyvien säännösten yhtenäistämistä koskevaan kansainväliseen sopimukseen sisältyy tuomiovaltaa koskevia määräyksiä, ja

toteavat, että kaikki jäsenvaltiot eivät ole kyseisen yleissopimuksen sopimuspuolia, ilmaisevat toiveensa, että jäsenvaltiot, jotka ovat rannikkovaltioita ja jotka eivät vielä ole 10 päivänä toukokuuta 1952 tehdyn kansainvälisen sopimuksen sopimuspuolia, ratifioivat sen tai liittyvät siihen viipymättä.

Tehty Luxemburgissa yhdeksäntenä päivänä lokakuuta vuonna tuhatyhdeksänsataaseitsemänkymmentäkahdeksan.

[Täysivaltaisten edustajien allekirjoitukset.]

**YHTEINEN JULISTUS,
annettu 26 päivänä toukokuuta 1989,
Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymistä vuoden 1968 Brysselin yleissopimukseen koskevan yleissopimuksen ratifioimisesta**

NEUVOSTOON KOKOONTUNEET EUROOPAN YHTEISÖJEN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, JOTKA

Allekirjoittaessaan Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymistä vuoden 1968 Brysselin yleissopimukseen koskevan, Donostia — San Sebastiánissa 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyn yleissopimuksen,

HALUAVAT, että erityisesti sisämarkkinoiden toteuttamiseksi Brysselin yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan soveltaminen olisi ulotettava viipymättä koko yhteisöön,

PANEVAT TYYTYVÄISINÄ MERKILLE 16 päivänä syyskuuta 1988 tehdyn Luganon yleissopimuksen, jolla Brysselin yleissopimuksen periaatteet ulotetaan koskemaan niitä valtioita, jotka ovat osapuolina Luganon yleissopimuksessa, jonka pääasiallisena tarkoituksena on säännellä Euroopan talousyhteisön (ETY) jäsenvaltioiden ja Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) jäsenvaltioiden välisiä suhteita eri jäsenvaltioihin sijoittuneiden henkilöiden oikeus-suojan ja tuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien muodollisuuksien yksinkertaistamisen osalta,

KATSOVAT, että Brysselin yleissopimuksen oikeudellisena perustana on Rooman sopimuksen 220 artikla ja että yleissopimusta tulkitsee Euroopan yhteisöjen tuomioistuin,

OVAT TIETOISIA siitä, että Luganon yleissopimus ei vaikuta Brysselin yleissopimuksen soveltamiseen Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioiden välisten suhteiden osalta, koska nämä suhteet on säänneltävä Brysselin yleissopimuksella, ja

OTTAVAT HUOMIOON, että Luganon yleissopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun kaksi valtiota, joista toinen on Euroopan yhteisöjen jäsen ja toinen Euroopan vapaakauppaliiton jäsen, ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa,

ILMOITTAVAT OLEVANSA VALMIIT toteuttamaan kaikki tarpeelliset toimenpiteet, jotta Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymistä Brysselin yleissopimukseen koskevan, tänään allekirjoitetun yleissopimuksen kansalliset ratifioimismenettelyt saate-

taan päätökseen viipymättä ja mahdollisuuksien mukaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1992.

Tämän vakuudeksi allamainitut ovat allekirjoittaneet tämän julistuksen.

Tehty Donostia — San Sebastiánissa kahdentenäkymmenentenäkuudentena päivänä toukokuuta tuhatyhdeksänsataakahdeksankymmentäyhdeksän.

[Täysivaltaisten edustajien allekirjoitukset.]

1. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna 9 päivänä lokakuuta 1978 allekirjoitetulla Tanskan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin, Yhdistyneen kuningaskunnan liittymissopimuksella, jäljempänä "vuoden 1978 liittymissopimus", 25 päivänä lokakuuta 1982 allekirjoitetulla Helleenien tasavallan liittymissopimuksella, jäljempänä "vuoden 1982 liittymissopimus", 26 päivänä toukokuuta 1989 allekirjoitetulla Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymissopimuksella, jäljempänä "vuoden 1989 liittymissopimus" ja 29 päivänä marraskuuta 1996 allekirjoitetulla Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksella, jäljempänä "vuoden 1996 liittymissopimus".

2. Vuoden 1989 liittymissopimuksen johdanto-osassa on seuraava teksti:
"OVAT TIETOISIA siitä, että yhteisön jäsenvaltiot ja Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) jäsenvaltiot tekivät 16 päivänä syyskuuta 1988 Luganossa tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan yleissopimuksen, jolla ulotetaan Brysselin yleissopimuksen periaatteet koskemaan valtioita, jotka ovat tämän yleissopimuksen osapuolia."

3. Toinen virke lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 3 artiklalla.

4. Liitteenä olevan pöytäkirjan VI artiklan mukaisesti 8 päivänä helmikuuta 1988 annetusta tiedonannosta johtuva muutos, joka on vahvistettu vuoden 1989 liittymissopimuksen liitteen I e alakohdan I kohdassa.

5. Toinen alakohta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 4 artiklalla, vuoden 1982 liittymissopimuksen 3 artiklalla, vuoden 1989 liittymissopimuksen 3 artiklalla ja vuoden 1996 liittymissopimuksen 2 artiklalla.

6. 1 kohta sellaisena kuin se on muutettuna ranskankielisessä toisinnossa vuoden 1978 liittymissopimuksen 5 artiklan 1 kohdalla ja sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1989 liittymissopimuksen 4 artiklalla.

7. 2 kohta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 5 artiklan 3 kohdalla.

8. 6 kohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 5 artiklan 4 kohdalla.

9. 7 kohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 5 artiklan 4 kohdalla.
10. 4 kohta lisätty vuoden 1989 liittymissopimuksen 5 artiklalla.
11. Artikla lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 6 artiklalla.
12. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 7 artiklalla.
13. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 8 artiklalla.
14. Artikla lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 9 artiklalla.
15. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 10 artiklalla.
16. 1 kohta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1989 liittymissopimuksen 6 artiklalla.
17. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 11 artiklalla ja vuoden 1989 liittymissopimuksen 7 artiklalla.
18. Toinen kohta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 12 artiklalla.
19. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1989 liittymissopimuksen 8 artiklalla.
20. 2 kohta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 13 artiklan 1 kohdalla.
21. 5 kohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 13 artiklan 2 kohdalla.
22. Toinen kohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 14 artiklalla.
23. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1989 liittymissopimuksen 9 artiklalla.
24. Toinen kohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 15 artiklalla.

25. Liitteenä olevan pöytäkirjan VI artiklan mukaisesti 8 päivänä helmikuuta 1988 annetusta tiedonannosta johtuva muutos, joka on vahvistettu vuoden 1989 liittymissopimuksen liitteen I e alakohdan 2 kohdassa.

26. 1 kohta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 16 artiklalla, vuoden 1982 liittymissopimuksen 4 artiklalla, vuoden 1989 liittymissopimuksen 10 artiklalla ja vuoden 1996 liittymissopimuksen 3 artiklalla.

27. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 17 artiklalla, vuoden 1982 liittymissopimuksen 5 artiklalla, vuoden 1989 liittymissopimuksen 11 artiklalla ja vuoden 1996 liittymissopimuksen 4 artiklalla.

28. Toinen kohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 18 artiklalla.

29. 1 kohta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 19 artiklalla, vuoden 1982 liittymissopimuksen 6 artiklalla, vuoden 1989 liittymissopimuksen 12 artiklalla ja vuoden 1996 liittymissopimuksen 5 artiklalla.

30. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 20 artiklalla, vuoden 1982 liittymissopimuksen 7 artiklalla, vuoden 1989 liittymissopimuksen 13 artiklalla ja vuoden 1996 liittymissopimuksen 6 artiklalla.

31. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 21 artiklalla ja vuoden 1989 liittymissopimuksen liitteen I e alakohdan 3 kohdalla.

32. 2 kohta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 22 artiklalla.

33. Ensimmäinen kohta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1989 liittymissopimuksen 14 artiklalla.

34. Kolmas kohta poistettu vuoden 1989 liittymissopimuksen 15 artiklalla.

35. Toinen kohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 23 artiklalla.

36. Teksti sellaisena kuin se on korvattuna vuoden 1989 liittymissopimuksen 16 artiklalla.

37. Vuoden 1978 liittymissopimuksen V osastossa on seuraavat siirtymämääräykset:

"34 artikla

1. Tällä yleissopimuksella muutettujen vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan ainoastaan sen jälkeen vireille pantuihin oikeudenkäynteihin ja laadittuihin

virallisiin asiakirjoihin, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan tuomion antamisvaltiossa, ja jos tuomion tai virallisen asiakirjan tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, kun yleissopimus on tullut voimaan siinä valtiossa, jolle pyyntö on osoitettu.

2. Tuomiot, jotka on annettu sen jälkeen, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan vuoden 1968 yleissopimuksen kuuden sopimusvaltion välillä, ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa vireille pannuissa asioissa, tunnustetaan ja pannaan kuitenkin täytäntöön muutetun vuoden 1968 yleissopimuksen III osaston määräysten mukaisesti.

3. Lisäksi vuoden 1968 yleissopimuksen kuuden sopimusvaltion ja tämän yleissopimuksen 1 artiklassa mainittujen kolmen valtion välillä sekä näiden kolmen valtion välillä tuomiot, jotka on annettu sen päivän jälkeen, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan tuomion antamisvaltion ja sen valtion välillä, johon pyyntö on osoitettu, ja jotka on annettu ennen mainittua päivää vireille pannuissa asioissa, tunnustetaan ja pannaan täytäntöön muutetun vuoden 1968 yleissopimuksen III osaston määräysten mukaisesti, jos sovelletut toimivaltasäännökset vastaavat vuoden 1968 yleissopimuksen muutetun II osaston määräyksiä tai sellaisen yleissopimuksen määräyksiä, jotka asian tullessa vireille olivat voimassa kyseisten valtioiden välillä."

Vuoden 1982 liittymissopimuksen V osastossa on seuraavat siirtymämääräykset:

"12 artikla

1. Vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan, sellaisina kuin ne ovat muutettuihin vuoden 1978 yleissopimuksella ja tällä yleissopimuksella, määräyksiä sovelletaan ainoastaan sen jälkeen vireille pantuihin oikeudenkäynteihin ja laadittuihin virallisiin asiakirjoihin, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan tuomiovaltiossa, ja jos tuomion tai virallisen asiakirjan tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, kun yleissopimus on tullut voimaan siinä valtiossa, jolle pyyntö on osoitettu.

2. Tuomiot, jotka on annettu sen jälkeen, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan tuomiovaltion ja sen valtion välillä, jolle pyyntö on osoitettu, ja jotka on annettu ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa vireille pannuissa asioissa, tunnustetaan ja pannaan täytäntöön vuoden 1968 yleissopimuksen III osaston määräysten mukaisesti, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksella ja tällä yleissopimuksella, jos sovelletut toimivaltasäännökset vastaavat vuoden 1968 yleissopimuksen muutetun II osaston määräyksiä tai sellaisen yleissopimuksen määräyksiä, jotka asian tullessa vireille olivat voimassa kyseisten valtioiden välillä."

Vuoden 1989 liittymissopimuksen VI osastossa on seuraavat siirtymämääräykset:

"29 artikla

1. Vuoden 1978 yleissopimuksella, vuoden 1982 yleissopimuksella ja tällä yleissopimuksella muutettujen vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan ainoastaan sellaisiin oikeudenkäynteihin, jotka on pantu vireille, ja sellaisiin virallisiin asiakirjoihin, jotka on laadittu sen jälkeen, kun yleissopimus on tullut voimaan alkuperävaltiossa, ja jos tuomion tai virallisen asiakirjan tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, kun yleissopimus on tullut voimaan siinä valtiossa, johon pyyntö on osoitettu.

2. Tuomiot, jotka on annettu sen jälkeen, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan tuomiovaltion ja sen valtion välillä, johon pyyntö on osoitettu, ja jotka on annettu ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa, vireille pannuissa asioissa, tunnustetaan ja pannaan kuitenkin täytäntöön vuoden 1968 yleissopimuksen III osaston määräysten mukaisesti, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksella, vuoden 1982 yleissopimuksella ja tällä yleissopimuksella, jos sovelletut toimivaltasäännökset vastaavat vuoden 1968 yleissopimuksen muutetun II osaston määräyksiä tai sellaisen sopimuksen määräyksiä, jotka asian tullessa vireille olivat voimassa kyseisten valtioiden välillä."

Vuoden 1996 liittymissopimuksen V osastossa on seuraavat siirtymämääräykset:

"13 artikla

1. Vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan, sellaisina kuin ne ovat muutettuihin vuoden 1978 yleissopimuksella, vuoden 1982 yleissopimuksella, vuoden 1989 yleissopimuksella ja tällä yleissopimuksella, määräyksiä sovelletaan sellaisiin oikeudenkäynteihin, jotka on pantu vireille, ja sellaisiin virallisiin asiakirjoihin, jotka on laadittu sen jälkeen, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan alkuperävaltiossa, ja jos tuomion tai virallisen asiakirjan tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, kun yleissopimus on tullut voimaan siinä valtiossa, johon pyyntö on osoitettu.

2. Tuomiot, jotka on annettu sen jälkeen, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan tuomiovaltion ja sen valtion välillä, johon pyyntö on osoitettu, ja jotka on annettu ennen tämän yleissopimuksen

voimaantuloa vireille pannuissa asioissa, tunnustetaan ja pannaan täytäntöön vuoden 1968 yleissopimuksen III osaston määräysten mukaisesti, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksella, vuoden 1982 yleissopimuksella, vuoden 1989 yleissopimuksella ja tällä yleissopimuksella, jos sovelletut toimivaltasäännökset vastaavat vuoden 1968 yleissopimuksen muutetun II osaston määräyksiä tai sellaisen yleissopimuksen määräyksiä, jotka asian tullessa vireille olivat voimassa kyseisten valtioiden välillä."

38. Tämä alakohta korvaa vuoden 1978 liittymissopimuksen V osaston 35 artiklan, joka oli ulotettu koskemaan Helleenien tasavaltaa vuoden 1982 liittymissopimuksen 1 artiklan 2 kohdalla. Vuoden 1989 liittymissopimuksen 28 artiklassa on määrätty näiden kahden viimeksi mainitun määräyksen poistamisesta.

39. Tämä artikla on lisätty vuoden 1989 liittymissopimuksen 17 artiklalla. Se vastaa vuoden 1978 liittymissopimuksen V osaston 36 artiklaa, joka oli ulotettu koskemaan Helleenien tasavaltaa vuoden 1982 liittymissopimuksen 1 artiklan 2 kohdalla. Vuoden 1989 liittymissopimuksen 28 artiklassa on määrätty näiden kahden viimeksi mainitun määräyksen poistamisesta.

40. Luetelmakohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 24 artiklalla.

41. Luetelmakohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 24 artiklalla.

42. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.

43. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.

44. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.

45. Luetelmakohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 24 artiklalla.

46. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.

47. Luetelmakohta lisätty vuoden 1982 liittymissopimuksen 8 artiklalla.

48. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.

49. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.

50. Luetelmakohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 24 artiklalla.

51. Luetelmakohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 24 artiklalla.
52. Luetelmakohta lisätty vuoden 1989 liittymissopimuksen 18 artiklalla.
53. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.
54. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.
55. Luetelmakohta lisätty vuoden 1989 liittymissopimuksen 18 artiklalla.
56. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.
57. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.
58. Luetelmakohta lisätty vuoden 1989 liittymissopimuksen 18 artiklalla.
59. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.
60. Luetelmakohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 7 artiklalla.
61. 1 kohta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 25 artiklan 1 kohdalla ja vuoden 1989 liittymissopimuksen 19 artiklalla.
62. 2 kohta on lisätty vuoden 1989 liittymissopimuksen 19 artiklalla. Tämä kohta vastaa vuoden 1978 liittymissopimuksen 25 artiklan 2 kohtaa, joka oli ulotettu koskemaan Helleenien tasavaltaa vuoden 1982 liittymissopimuksen 1 artiklan 2 kohdalla. Vuoden 1989 liittymissopimuksen 28 artiklassa on määrätty näiden kahden viimeksi mainitun määräyksen poistamisesta.
63. Kohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 25 artiklan 1 kohdalla.
64. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1989 liittymissopimuksen 20 artiklalla.
65. Toinen alakohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 26 artiklalla.
66. Vuoden 1989 liittymissopimuksen 21 artiklassa on määrätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 27 artiklassa muutetun 60 artiklan poistamisesta.

67. Vuosien 1978 ja 1982 liittymissopimusten ratifioinnista määrättiin näiden sopimusten 38 ja 14 artiklassa. Vuoden 1989 liittymissopimuksen ratifioinnista määrätään kyseisen sopimuksen 31 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"31 artikla

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tämä yleissopimus. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin huostaan."

Vuoden 1996 liittymissopimuksen ratifioinnista määrätään kyseisen sopimuksen 15 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"15 artikla

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tämä yleissopimus. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön."

68. Vuosien 1978 ja 1982 liittymissopimusten voimaantulosta määrättiin näiden sopimusten 39 ja 15 artiklassa.

Vuoden 1989 liittymissopimuksen voimaantulosta määrätään kyseisen sopimuksen 32 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"32 artikla

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä siitä, kun kaksi allekirjoittajavaltiota, joista toinen on Espanjan kuningaskunta tai Portugalin tasavalta, ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa.

2. Kaikkien muiden allekirjoittajavaltioiden osalta tämä yleissopimus tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun kyseinen valtio on tallettanut ratifioimiskirjansa."

Vuoden 1996 liittymissopimuksen voimaantulosta määrätään kyseisen sopimuksen 16 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"16 artikla

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä siitä, kun kaksi sopimuksen allekirjoittanutta valtiota, joista yksi on Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta tai Ruotsin kuningaskunta, ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa.

2. Tämän yleissopimuksen oikeusvaikutukset alkavat muun allekirjoittajavaltion osalta kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun asianomainen valtio on tallettanut ratifioimiskirjansa."

69. Vuosien 1978 ja 1982 liittymissopimuksia koskevista ilmoituksista määrätään näiden sopimusten 40 ja 16 artiklassa.

Vuoden 1989 liittymissopimusta koskevista ilmoituksista määrätään kyseisen liittymissopimuksen 33 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"33 artikla

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri ilmoittaa sopimuksen allekirjoittajavaltioille:

- a) ratifioimiskirjan tallettamisesta,
- b) tämän yleissopimuksen voimaantulopäivän kunkin sopimusvaltion osalta."

Vuoden 1996 liittymissopimusta koskevista ilmoituksista määrätään kyseisen sopimuksen 17 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"17 artikla

Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri ilmoittaa sopimuksen allekirjoittaneille valtioille:

- a) ratifioimiskirjan tallettamisesta,
- b) päivän, jona tämä yleissopimus tulee sopimusvaltioiden osalta voimaan."

70. Vuoden 1989 liittymissopimuksen 22 artiklassa on määrätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 28 artiklalla muutetun c alakohdan poistamisesta.

71. Liittymissopimusten todistusvoimaisten tekstien ilmoittaminen johtuu seuraavista määräyksistä:

— vuoden 1978 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 41 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"41 artikla

Tämä yleissopimus laaditaan englannin, hollannin, iirin, italian, ranskan ja tanskan kielellä yhtenä kappaleena, jonka kaikki seitsemän tekstiä ovat yhtä todistusvoimaisia, ja se talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen allekirjoittajavaltioiden hallituksille."

— vuoden 1982 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 17 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"17 artikla

Tämä yleissopimus laaditaan englannin, hollannin, iirin, italian, kreikan, ranskan, saksan ja tanskan kielellä yhtenä kappaleena, jonka kaikki kahdeksan tekstiä ovat yhtä todistusvoimaisia, ja se talletetaan Euroopan yhteisön neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen allekirjoittajavaltioiden hallituksille."

— vuoden 1989 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 34 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"34 artikla

Tämä yleissopimus laaditaan yhtenä alkuperäiskappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalil, ranskan, saksan ja tanskan kielellä, jotka kaikki kymmenen tekstiä ovat yhtä todistusvoimaisia, ja se talletetaan Euroopan yhteisön neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen allekirjoittajavaltioiden hallituksille."

— vuoden 1996 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 18 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"18 artikla

Tämä yleissopimus, joka on laadittu yhtenä kappaleena englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, portugalil, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielillä, jotka kaikki kaksitoista tekstiä ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen allekirjoittajavaltioiden hallituksille."

72. Vuoden 1968 yleissopimuksen todistusvoimaisten tekstien liittyvien jäsenvaltioiden virallisilla kielillä johtuu:

— vuoden 1978 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 37 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"37 artikla

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri toimittaa Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan oikeaksi todistetun jäljennöksen hollannin, italian, ranskan ja saksan kielellä.

Vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan englannin, iirin ja tanskan kielellä laaditut tekstit ovat tämän yleissopimuksen liitteenä. Englannin, iirin ja tanskan kielellä laaditut tekstit ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan alkuperäiset tekstit."

— vuoden 1982 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 13 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"13 artikla

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri toimittaa Helleenien tasavallan hallitukselle vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan ja vuoden 1978 yleissopimuksen oikeaksi todistetun jäljennöksen englannin, hollannin, iirin, italian, ranskan, saksan ja tanskan kielellä.

Vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan ja vuoden 1978 yleissopimuksen kreikan kielellä laaditut tekstit ovat tämän yleissopimuksen liitteenä. Kreikan kielellä laaditut tekstit ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan ja vuoden 1978 yleissopimuksen muut tekstit."

— vuoden 1989 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 30 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"30 artikla

1. Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri toimittaa Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen vuoden 1968 yleissopimuksesta, vuoden 1971 pöytäkirjasta, vuoden 1978 yleissopimuksesta ja vuoden 1982 yleissopimuksesta englannin, hollannin, iirin, italian, kreikan, ranskan, saksan ja tanskan kielellä.

2. Vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan, vuoden 1978 yleissopimuksen ja vuoden 1982 yleissopimuksen espanjan ja portugalilaisella kielellä laaditut tekstit ovat tämän yleissopimuksen liitteinä II, III, IV ja V. Espanjan ja portugalilaisella kielellä laaditut tekstit ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan, vuoden 1978 yleissopimuksen ja vuoden 1982 yleissopimuksen muut tekstit."

— vuoden 1996 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 14 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"14 artikla

1. Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri toimittaa Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen vuoden 1968 yleissopimuksesta, vuoden 1971 pöytäkirjasta, vuoden 1978 yleissopimuksesta, vuoden 1982 yleissopimuksesta ja vuoden 1989 yleissopimuksesta englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalilaisella, ranskan, saksan ja tanskan kielellä.

2. Vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan, vuoden 1978 yleissopimuksen, ja vuoden 1982 yleissopimuksen ja vuoden 1989 yleissopimuksen suomen kielellä ja ruotsin kielellä laaditut toisinnokset ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan, vuoden 1978 yleissopimuksen, vuoden 1982 yleissopimuksen ja vuoden 1989 yleissopimuksen muut toisinnokset."

73. Jäsenvaltioiden täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet vuosien 1978, 1982 ja 1989 liittymissopimukset. Tanskan kuningaskunnan täysivaltaisen edustajan allekirjoitukseen vuoden 1989 liittymissopimuksessa on liitetty seuraava teksti:

"Tämän estämättä tekemästä ratifioinnin yhteydessä alueellista varaumaa Fär-saarten ja Grönlannin osalta kuitenkin niin, että yleissopimus voidaan myöhemmin ulottaa koskemaan näitä kahta aluetta."

74. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksella, vuoden 1982 liittymissopimuksella ja vuoden 1989 liittymissopimuksella.

75. Artikla sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1996 liittymissopimuksen 8 artiklalla.

76. Artikla lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 29 artiklalla ja muutettu vuoden 1996 liittymissopimuksen 9 artiklalla.

77. Artikla lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 29 artiklalla ja muutettu vuoden 1982 liittymissopimuksen 9 artiklalla sekä vuoden 1989 liittymissopimuksen 23 artiklalla.

78. Artikla lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 29 artiklalla.

79. Artikla lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 29 artiklalla.

80. Artikla lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 10 artiklalla.

81. Teksti sellaisena kuin se on muutettuna 9 päivänä lokakuuta 1978 allekirjoitetulla Tanskan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin, Yhdistyneen kuningaskunnan liittymissopimuksella, jäljempänä "vuoden 1978 liittymissopimus", 25 päivänä lokakuuta 1982 allekirjoitetulla Helleenien tasavallan liittymissopimuksella, jäljempänä "vuoden 1982 liittymissopimus", 26 päivänä toukokuuta 1989 allekirjoitetulla Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymissopimuksella, jäljempänä "vuoden 1989 liittymissopimus" ja 29 päivänä marraskuuta 1996 allekirjoitetulla Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymissopimuksella, jäljempänä "vuoden 1996 liittymissopimus".

82. Toinen kohta lisätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 30 artiklalla.

83. Kolmas kohta lisätty vuoden 1982 liittymissopimuksen 10 artiklalla.

84. Neljäs kohta lisätty vuoden 1989 liittymissopimuksen 24 artiklalla.

85. Viides kohta lisätty vuoden 1996 liittymissopimuksen 11 artiklalla.

86. 1 kohta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 liittymissopimuksen 31 artiklalla, vuoden 1982 liittymissopimuksen 11 artiklalla, vuoden 1989 liittymissopimuksen 25 artiklalla, ja vuoden 1996 liittymissopimuksen 12 artiklalla.

87. Vuoden 1989 liittymissopimuksen 26 artiklassa on määrätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 32 artiklassa muutetun 6 artiklan poistamisesta.

88. Vuosien 1978 ja 1982 liittymissopimusten ratifioinnista määrättiin näiden sopimusten 38 ja 14 artiklassa. Vuoden 1989 liittymissopimuksen ratifioinnista määrätään kyseisen sopimuksen 31 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"31 artikla

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tämä yleissopimus. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteerin huostaan."

Vuoden 1996 liittymissopimuksen ratifioinnista määrätään kyseisen sopimuksen 15 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"15 artikla

Allekirjoittajavaltioiden on ratifioitava tämä yleissopimus. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön."

89. Vuosien 1978 ja 1982 liittymissopimusten voimaantulosta määrättiin näiden sopimusten 39 ja 15 artiklassa.

Vuoden 1989 liittymissopimuksen voimaantulosta määrätään kyseisen sopimuksen 32 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"32 artikla

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä siitä, kun kaksi allekirjoittajavaltiota, joista toinen on Espanjan kuningaskunta tai Portugalin tasavalta, ovat tal-

lettaneet ratifioimiskirjansa.

2. Kaikkien muiden allekirjoittajavaltioiden osalta tämä yleissopimus tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun kyseinen valtio on tallettanut ratifioimiskirjansa."

Vuoden 1996 liittymissopimuksen voimaantulosta määrätään kyseisen sopimuksen 16 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"16 artikla

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä siitä, kun kaksi sopimuksen allekirjoittanutta valtiota, joista yksi on Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta tai Ruotsin kuningaskunta, ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa.

2. Tämän yleissopimuksen oikeusvaikutukset alkavat muun allekirjoittajavaltion osalta kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun asianomainen valtio on tallettanut ratifioimiskirjansa".

90. Vuosien 1978 ja 1982 liittymissopimuksia koskevista ilmoituksista määrätään näiden sopimusten 40 ja 16 artiklassa.

Vuoden 1989 liittymissopimusta koskevista ilmoituksista määrätään kyseisen liittymissopimuksen 33 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"33 artikla

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri ilmoittaa sopimuksen allekirjoittajavaltioille:

- a) ratifioimiskirjan tallettamisesta,
- b) tämän yleissopimuksen voimaantulopäivän kunkin sopimusvaltion osalta."

Vuoden 1996 liittymissopimusta koskevista ilmoituksista määrätään kyseisen sopimuksen 17 artiklassa, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"17 artikla

Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri ilmoittaa sopimuksen allekirjoittaneille valtioille:

- a) ratifioimiskirjan tallettamisesta,
- b) päivän, jona tämä yleissopimus tulee sopimusvaltioiden osalta voimaan."

91. Vuoden 1989 liittymissopimuksen 27 artiklassa on määrätty vuoden 1978 liittymissopimuksen 33 artiklassa muutetun d alakohdan poistamisesta.

92. Liittymissopimusten todistusvoimaisten tekstien ilmoittaminen johtuu seuraavista määräyksistä:

— vuoden 1978 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 41 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"41 artikla

Tämä yleissopimus laaditaan englannin, hollannin, iirin, italian, ranskan ja tanskan kielellä yhtenä kappaleena, jonka kaikki seitsemän tekstiä ovat yhtä todistusvoimaisia, ja se talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen allekirjoittajavaltioiden hallituksille."

— vuoden 1982 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 17 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"17 artikla

Tämä yleissopimus laaditaan englannin, hollannin, iirin, italian, kreikan, ranskan, saksan ja tanskan kielellä yhtenä kappaleena, jonka kaikki kahdeksan tekstiä ovat yhtä todistusvoimaisia, ja se talletetaan Euroopan yhteisön neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen allekirjoittajavaltioiden hallituksille."

— vuoden 1989 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 34 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"34 artikla

Tämä yleissopimus laaditaan yhtenä alkuperäiskappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, itali-

an, kreikan, portugalin, ranskan, saksan ja tanskan kielellä, jotka kaikki kymmenen tekstiä ovat yhtä todistusvoimaisia, ja se talletetaan Euroopan yhteisön neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen allekirjoittajavaltioiden hallituksille."

— vuoden 1996 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 18 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"18 artikla

Tämä yleissopimus, joka on laadittu yhtenä kappaleena englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielillä, jotka kaikki kaksitoista tekstiä ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon. Pääsihteeri toimittaa siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen allekirjoittajavaltioiden hallituksille."

93. Vuoden 1968 yleissopimuksen todistusvoimaisten tekstien liittyvien jäsenvaltioiden virallisilla kielellä johtuu:

— vuoden 1978 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 37 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"37 artikla

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri toimittaa Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan oikeaksi todistetun jäljennöksen hollannin, italian, ranskan ja saksan kielellä.

Vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan englannin, iirin ja tanskan kielellä laaditut tekstit ovat tämän yleissopimuksen liitteenä. Englannin, iirin ja tanskan kielellä laaditut tekstit ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan alkuperäiset tekstit."

— vuoden 1982 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 13 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"13 artikla

Euroopan yhteisöjen neuvoston pääsihteeri toimittaa Helleenien tasavallan hallitukselle vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan ja vuoden 1978 yleissopimuksen oikeaksi todistetun jäljennöksen englannin, hollannin, iirin, italian, ranskan, saksan ja tanskan kielellä.

Vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan ja vuoden 1978 yleissopimuksen kreikan kielellä laaditut tekstit ovat tämän yleissopimuksen liitteenä. Kreikan kielellä laaditut tekstit ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan ja vuoden 1978 yleissopimuksen muut tekstit."

— vuoden 1989 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 30 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"30 artikla

1. Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri toimittaa Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen vuoden 1968 yleissopimuksesta, vuoden 1971 pöytäkirjasta, vuoden 1978 yleissopimuksesta ja vuoden 1982 yleissopimuksesta englannin, hollannin, iirin, italian, kreikan, ranskan, saksan ja tanskan kielellä.

2. Vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan, vuoden 1978 yleissopimuksen ja vuoden 1982 yleissopimuksen espanjan ja portugalin kielellä laaditut tekstit ovat tämän yleissopimuksen liitteenä II, III, IV ja V. Espanjan ja portugalin kielellä laaditut tekstit ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan, vuoden 1978 yleissopimuksen ja vuoden 1982 yleissopimuksen muut tekstit."

— vuoden 1996 liittymissopimuksen osalta kyseisen sopimuksen 14 artiklasta, jossa vahvistetaan seuraavaa:

"14 artikla

1. Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri toimittaa Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen vuoden 1968 yleissopimuksesta, vuoden 1971 pöytäkirjasta, vuoden 1978 yleissopimuksesta, vuoden 1982 yleissopimuksesta ja vuoden 1989 yleissopimuksesta englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, saksan ja tanskan kielellä.

2. Vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan, vuoden 1978 yleissopimuksen, ja

vuoden 1982 yleissopimuksen ja vuoden 1989 yleissopimuksen suomen kielellä ja ruotsin kielellä laaditut toisinnot ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin vuoden 1968 yleissopimuksen, vuoden 1971 pöytäkirjan, vuoden 1978 yleissopimuksen, vuoden 1982 yleissopimuksen ja vuoden 1989 yleissopimuksen muut toisinnot."